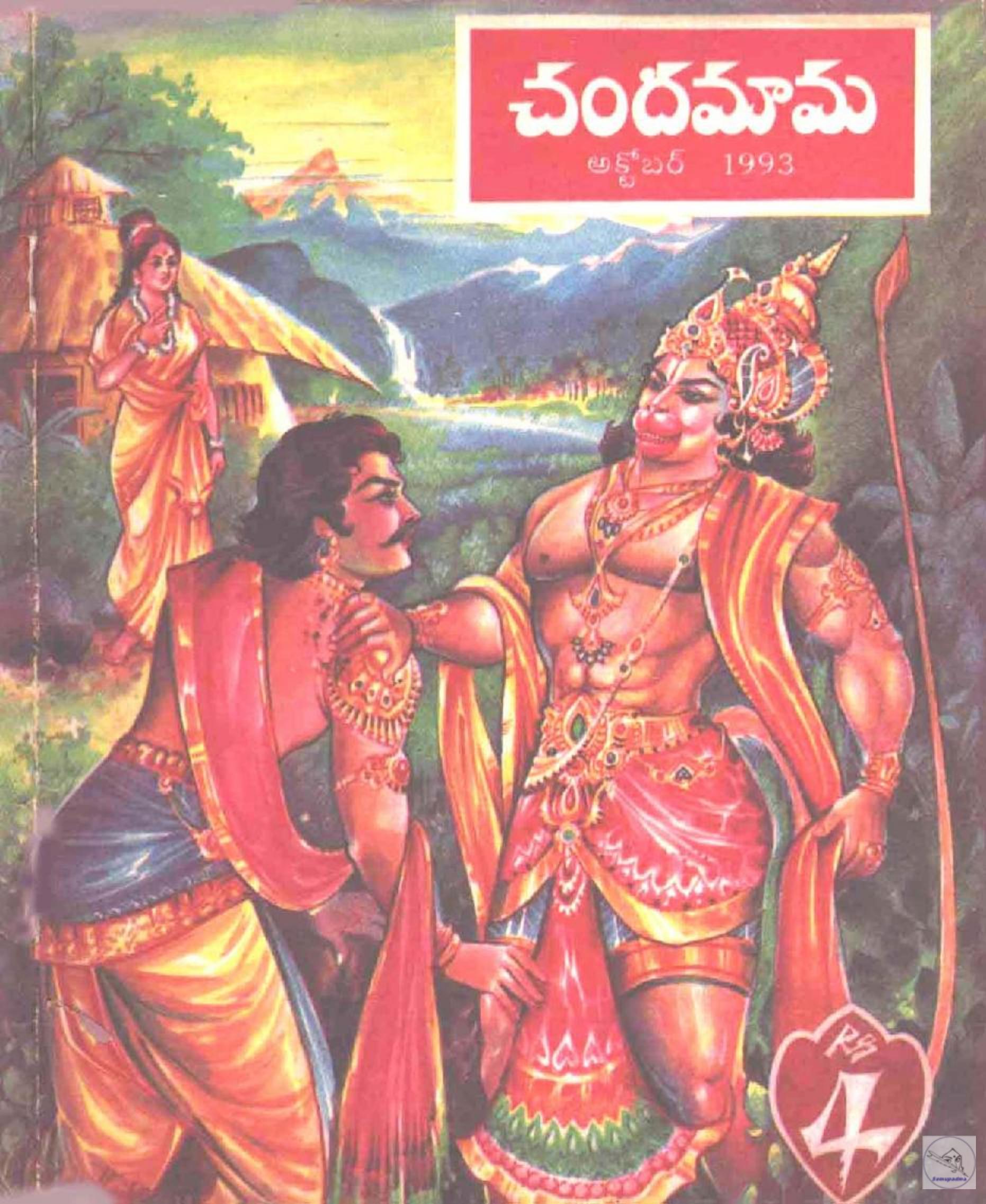

చందులు

అక్టోబర్ 1993

'చందులు ము' యొక్క
మజా మరింత పెరుగుతుంది
ఎప్పుడైతే మ్యాంగ్ లై
కూడా ఉంటుందో'

యానిత్రీ

దివావళి ప్రత్యేక సంచిక
విశేషాలు

కడ్లల విభగంలో
ప్రసిద్ధ రచయితలు
కడ్లలు

‘ప్రత్యుంజలి’ విభగంలో
పదునురు ప్రసిద్ధ రచయితలు
రచసలు

ఒక చిన్న పమల

‘చాసమంజరి’లో
ఉపయుక్త కుర్చైన వ్యాసాలు

‘ఆర్గాల్’ విభగంలో
ఛిల్లల సంరక్షణలో జాగ్రత్తలు

‘పంటలు’ విభగంలో
వివిధ రకాల పంటకాలు

‘ప్రతపులు’ విభగంలో
వివిధ రకాల ప్రాపుకథలు

‘పాందర్శి’ విభగంలో
పాందర్ఘాషాకు సంబంధించిన
పలు అంశాలు - చౌషణ్య - ఆఖరచాలు

వేసు:
180

వెత: రూ. 15/-

ఇంకాకి ఇంకా వీరు పెచ్చే రము కులాల్కి,
మాధ్వర్మికు ముఖ్యాలిల్లచో ఏపాపా తంతుగుకు
ముపడుగానే ఎలుపడుతుంటి

COFFEE EEE!! @#@%*

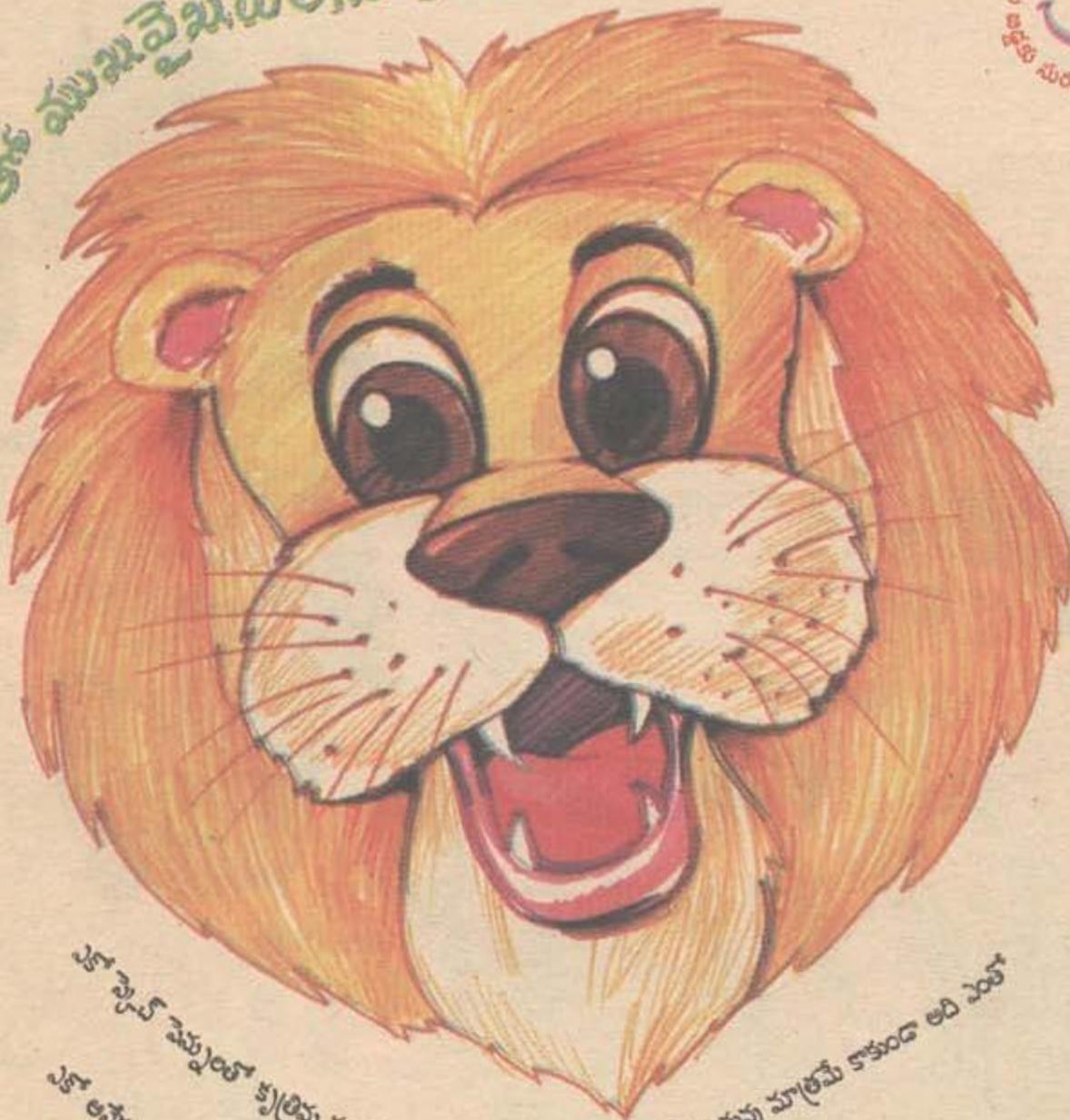
No, IT'S TOFFEE!!

THE ARGUMENT CONTINUES...

ఎక్కువ పుష్టి వైజ్ఞానిక తయారుచేయండి!

ప్రో. శ్రీ ప్రెస్చర్జు (కుత్తి ముఖములు తయారు చేయడం ఎత్తో నుచ్చు మాత్రమే కాకుండ అచ్చ ఎత్తో)

ఉద్ధోసంతోషిస్తున్న వేదుక కూడాను!

ప్రో. లాప్ట్ (ప్రోఫెసర్ రంగారో, 12, 24, మరియు 30 పెన్ములగం ప్రైవ్‌లో ఉభ్యమారి.

అయితే ఐప్పింటెక్కు అత్యుత్తమమైన విషయమేమిటంటే,

ప్రో. శ్రీ అర్ధముళ్లా కూడాప్పెద్దయింది మరియు విషపూరితము - కావిది.

ప్రో. శ్రీ అర్ధముళ్లా నీకి అది మీకు సంపూర్ణముగా సురక్షితమైనదిగా ఉంటుంది.

ఒక్కసారి ఆర్టోపించు అదంటే అన్ని ఎతగా ఇష్టపడుతుందో.

ఇవితం!
కంపింగ్ బ్రెస్ట్
బ్రెస్ట్ లైఫ్.

Ekco®

మియిలుతుటు మియి డ్రెస్ట్రైంటు
కొండంలో థది ఎక్క అత్యుత్తమమైన తించు.

ఎక్క అంటే అంతులేని ఏవోదు!

వెమికాల్ అదుభుతమైన గట్ట
చక్కగా దానితో అతుక్కుపోండి

మైన నొమ్ములతో చిన్నారి ఇంటిని నిర్మించండి.
వర్కో లైట్‌ఐకరంగా తీర్చిదిద్దండి. చిన్నారిన్నని,
ఉండే రకరకాల ఇంతువులు, చిత్ర విరితమైన
ఓం మునుగులు-క్రర్, కాగితం, కార్బు టోర్సు, గుడ్లు...
ఎషం వచ్చిన వాలీటో తయారు చేయండి. సరదాగా
అనందించేందుకు పరిమితులేమి ఉంటాయి. మీ
యి తప్పిస్తే. ఫారీ నమయాన్ని ఉఱ్ఱనంగా గడువుకోండి.

వెమికాల్®

ఓ అండ్ క్రొప్పు ఎండ్ సివ్

వేమ్ ఆర్గానిక్
కెమికల్ లిమిటెడ్

సుఖమైన కూడా 85 నొస్టా సేవ్ నూండిటీ-110019

93 TEL

చందులు

సంప్రాపకుడు : 'చక్రపాలి'

సంచాలకుడు : వాగిరెడ్డి

మతసామరస్యం

చికాగో నగరంలో స్వామి వివేకానంద పాల్దొన్సు ప్రపంచ మతాల మహాసభలు జరిగి వంద సంవత్సరాలు ఫార్టియింది. 1893 సెప్టెంబర్ 11వ తేదీ ప్రారంభమయిన ఆ సభలలో పాల్దొన్సు స్వామి వివేకానంద అందరి దృష్టినీ ఆకర్షించాడు. ఆయన కేవలం పాందూమత ప్రతినిధిగా కాకుండా, మన వేదాలు ప్రభోదించే విశ్వమానవమత ప్రతినిధిగా ఆసభలలో పాల్దొనడమే అందుకు కారణం!

ఆ సభలలో 31వ వక్తగా ఆయన మాట్లాడవలసి వుండగా రెండు మూడు సార్లు తరవాత మాట్లాడతానని సభాధ్యక్షుడు డా॥ జె.ప్రాచ. బోర్సోను కోరాడట వివేకానంద. తీరా లేచి ఉపన్యసించే సరికి - అక్కడ వున్న దాదాపు ఏదు వెలశైచిలుకు శ్రీతలు మంత్రముగ్రూభూ లేచి నిలబడి రెండు నిమిషాలకు పైగా చప్పట్లు చరిచి ఆయనను గౌరవించారు!

గంభీరమైన ఆయన రూపం అక్కడ వారిని ఆకర్షించి ఉండవచ్చు. అయితే, ఏ మతాన్ని గాని విమర్శిస్తూ ఆయన నోటి నుంచి ఒక్క మాట రాలేదు. అన్ని మతాలూ ఒకే గమ్యమైన దేవుడి రద్గరికి మానావాళినినడిపించే విభిన్న మార్గాలని ఆయన ఉపన్యసించడం శ్రీతలను ఆనంద పరవశుల్చి చేసింది. పరమత సహస్రం, మతసామరస్యం, విశ్వమానవ ప్రేమ ఆయన ఉపన్యసంలో ఆధారానాదాలుగా వినిపించాయి!

వివేకానందుడి గురించి పత్రికలలో వచ్చే వార్తలనూ, విశేషాలనూ చదివి అనందిస్తున్నామే తప్ప, మనం ఆయన అందించిన ఉత్సేజకరమైన సందేశాలను ఆచరిస్తున్నాము అని ఒక్కసారి ఆలోచించి చూడాలి. మత సామరస్యం గురించి మనం గొప్పగా మాట్లాడుతున్నాము. అయితే, మన చుట్టూ జరిగే మతకలపాలను చూస్తూ ఉరుకుంటున్నాము. ఈ విషయంలో మన మనస్తత్వంలో, ధోరణిలో మంచి మార్పు రావాలని ఈ శతవార్తికోత్పవాల సందర్భంగా ఆశిస్తున్నాము.

సంపుటి: 92

అక్షోబర్: 93

సంచిక: 4

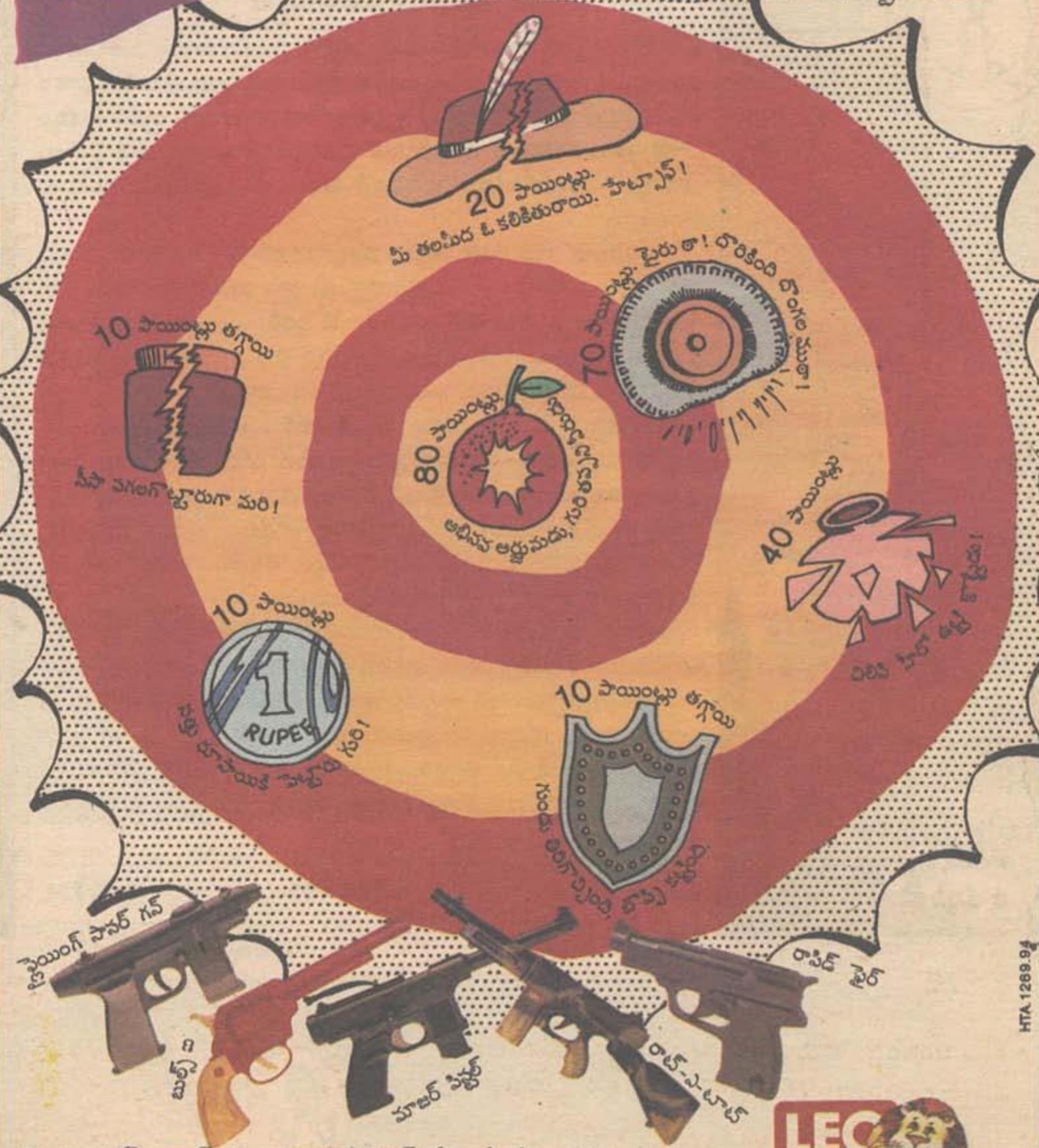
విడిప్రతి : 4.00

సంవత్సర చందా : 48.00

దబ్బకు రా!

మీరో చిన్నారి హీరో! ఉయ్యాలని ఉండా అందరికన్నా
వేగవంతమైన ఫన్ ఘాటర్! మరింక ఆలశ్యం దేనికి?
మీరు చేయవలనిందర్లూ ఈ పేట్ని కత్తిరించడం, గోడమీద
ఆతికేంచడం, మీకు నవ్విన ఫన్ ఘాటర్ తీసుకుని
గురిఘాసి క్షుడం. అంతే!

ఆన్ని రకాల ఫన్ మూటర్స్ గిల అదరగొట్టేనే ప్రోఫెసర్ కోసం, మీ పేరు, వయస్సు, నూత్రణ పేర్కొండూ, న్యూంత చిరునామాగిల ఎన్వలవ్వో నో వీరికి ప్రాయండి: భూజీబ్ల్ లిమిటెడ్ (టామ్స్ డైషన్), లిమ్స్ హాన్, 88-నే, చిట్ట ప్రభాదేవి రోడ్, బొంబాయి-400 025.

ಅಷ್ಟದಾಸ್ಮಿಕ್ ಶಾಸ್ತ್ರಬೋಷ್ಟು

వార్తలు - విశేషాలు:

మిత్రులయన శత్రువులు

సుదీర్ఘకాలం శత్రువులుగా పోరాటం సాగించిన యూదులు - పాలస్తీనా ఆరబ్లు, సెప్పెంబర్ 13వ తేదీ చేసుకున్న చారిత్రాత్మకమైన శాంతిబహుందం ద్వారా మిత్రులయ్యారు. వాషింగ్టన్లో ప్రపంచనేతల, నమక్షంలో ఈ ఒప్పుందం జరిగింది. ఇజ్రాయిల్ విదేశాంగ మంత్రి షిమోన్ పెరిత్, పాలస్తీనా విమోచన సంస్థ (ఎ.ఎల్.ఓ) రాజకీయ విభాగ అధ్యక్షుడు మహమ్మద అబ్బాస్ ఈ ఒప్పుందంలో సంతకాలు చేశారు. ఇజ్రాయిల్ ప్రధాని ఇజాక్ రాబిన్, పాలస్తీనా విమోచన సంస్థ అధ్యక్షుడు యాసర్ ఆరాఫాత్ కరచాలనం చేసి ఈ ఒప్పుందం పట్ల తమ హర్షం వ్యక్తం చేశారు.

తమ స్వస్థానమైన పాలస్తీనా నుంచి ఆరబ్లను వలనవచ్చి స్థిరపడిన యూదులు తరువాతాట్లు నాలుగు దశాబ్దాలకు పైగా హంసాత్క పోరాటాలూ, మర్జులూ, యుద్ధాలూ జరుగుతూ వచ్చాయి. ఈ శాంతిబహుందం ద్వారా గాజా కనుమకు పదమటి తీరంలో నివసిస్తున్న దాదాపు 3,00,000 మంది పాలస్తీనియులకు స్వయం వరిపాలనాథికారాలు లభిస్తాయి. పాలస్తీనియులకు, ఇజ్రాయిల్ యూదులకు మధ్య మరి రెండేళ్లలో జరగనున్న సంహరణమైన ఒప్పుందానికి తొలిమెట్టుగా ఈ ఒప్పుందాన్ని భావిస్తున్నారు.

ఇరవైరెండు నెలల క్రితం ఐక్యరాజ్యానమితి చేసిన ఒక తీర్మానం ద్వారా ఇప్పటి ఒప్పుందానికి అంకురార్పణ జరిగింది: "జీరూసాలెం, వలన వచ్చిస్థిరపడిన వారి విషయం, శరణార్థులు, నరిహార్థులు మొదలైన సమస్యల వరిష్టరాన్ని ఇజ్రాయిల్ - పాలస్తీనా తమ ఉమ్మడికర్తవ్యంగా భావించాలి."

1917వ సంగా నవంబర్ 12వ తేదీ వెలువడిన బాల్పర్ డిక్లరేషన్‌నే యూదులు - పాలస్తీనియుల మధ్య వివాదం ప్రారంభమయిందని చెప్పాచ్చు. లీగ్ అఫ్ నేషన్స్ ఆదేశం ప్రకారం అప్పుడు త్రిటన్, పాలస్తీనా వ్యవహారాలను చూస్తున్నది. ఆనాటి త్రిటిష్ విదేశాంగ కార్బోదార్చి లార్డ్ ఆర్థర్ బాల్పర్, యూదులు 'మాతృభూమి' ఏర్పరచుకోవడానికి సుముఖతను చూపాడు. డిక్లరేషన్ రావడానికి ముందు

యూదులు అక్కడ యూదులరాజ్యం అవసరం లేదన్నారు. అయితే, దిక్కరేషన్ వెలువడిన తరవాత పాలస్తీనా అంతటినీ తమ మాతృభూమిగా ప్రకటించారు! బాల్ఫర్ - యూదులు పాలస్తీనాలో 'మాతృభూమి'ని ఏర్పరచుకోవచ్చునని మాత్రమే చెప్పాడు. అయితే, యూదులు క్రమక్రమంగా వలస వచ్చి పాలస్తీనాలో స్థిరపడుతూ, అక్కడి ఆరబీలను స్వాస్థలం నుంచి తరుమగట్టి సాగారు.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం (1939-45) ముగిసేనాటిక పాలస్తీనాలో అరబ్బుల కన్నా యూదులు ఎక్కువయ్యారు. యూదులకు 'మాతృభూమి'కావాలనే 'జియోనిజం' బాగా బలపడింది. ఐక్యరాజ్యసమితి యూదుల రాజ్యానికి సభ్యత్వం ఇవ్వడానికి సిద్ధపడింది. 1948 మే 14వ తేదీ యూదులు ఏకపక్షంగా 'ఇజ్రాయెల్' రాజ్య స్థాపనను ప్రకటించుకున్నారు. నాటి నుంచి 1988 వరకు పాలస్తీనియులకూ, ఇజ్రాయెల్ యూదులకూ మధ్య పోరాటం కొనసాగుతూ వచ్చింది.

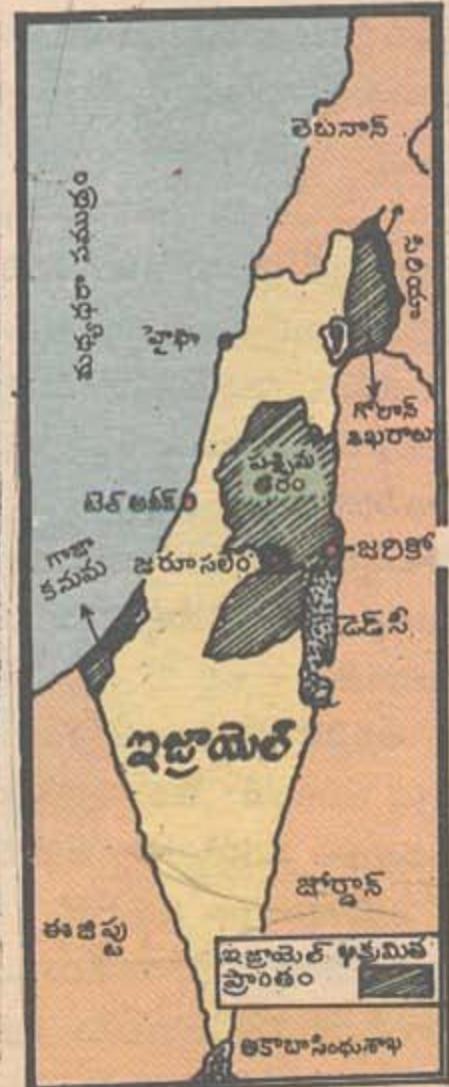
1967వ సంగాలో ఇజ్రాయెల్ ఈజిప్టు, సిరియా, జోర్డాన్ లను ఉదించి గాజా కనుమను సినాయిని, సిరియా గోలాన్ శిఖరాలనూ, జోర్డాన్ నది పదమటి తీరాన్ని వట్టుకున్నది.

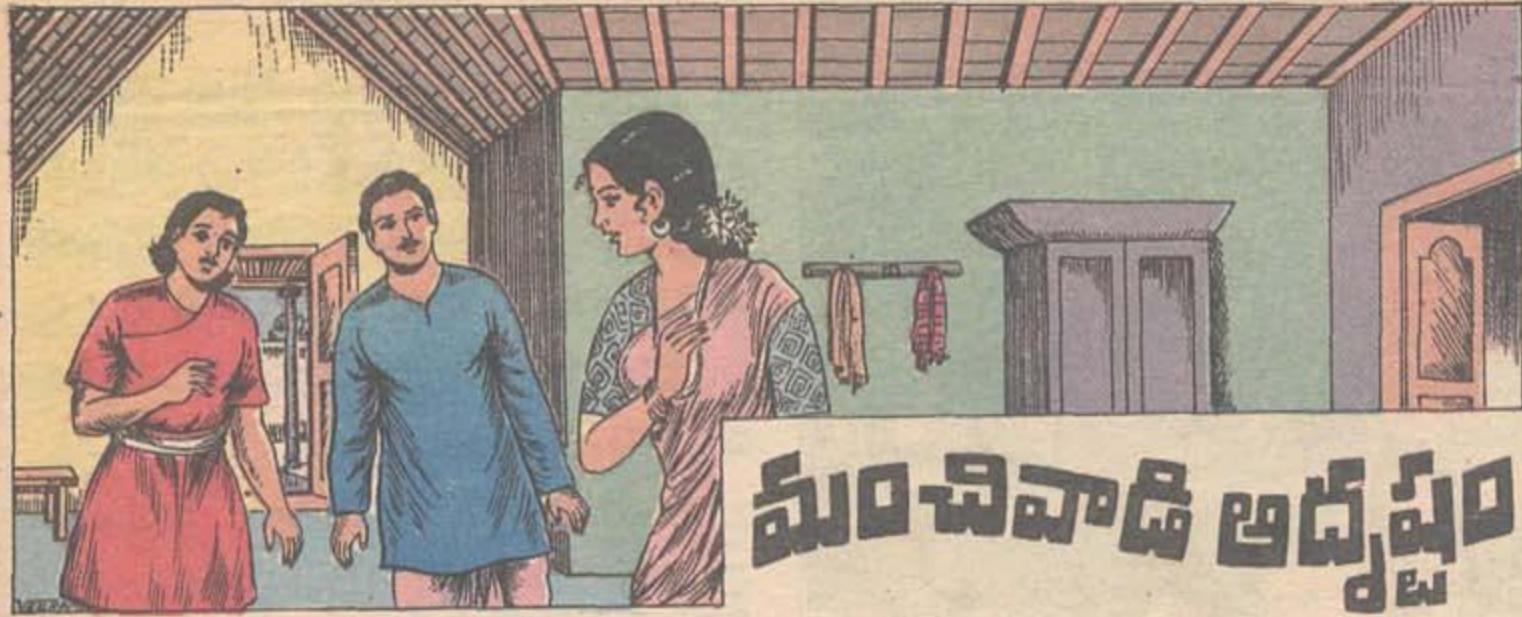
1973వ సంగాలో ఈజిప్టు ఇజ్రాయెల్తో యుద్ధానికి దిగి పోగొట్టుకున్న సినాయిని మళ్ళీ ఆక్రమించింది. ఈ కాలఘటంలోనే లెబనాన్ లోని బీరూత్ లో ప్రధాన కార్యాలయంగా పాలస్తీనా విమోచ సంస్థ (పి.ఎల్.బ) ఏర్పడి మాతృభూమి విముక్తికి పోరాటం ప్రారంభించింది. 1978వ సంగా నుంచి పి.ఎల్.బ. సాగిస్తూన్న గెరిల్లా దాడికి ఎదురుదెబ్బి తీయదానికి 1982వ సంగాలో ఇజ్రాయెల్, లెబనాన్ ను ముట్టడించింది. పి.ఎల్.బ. కార్యాలయాన్ని టునీజియాకు మార్చుకోవలసి వచ్చింది. 1988వ సంగాలో జోర్డాన్ నది పశ్చిమ తీరం పాలస్తీనా ప్రజలకు చెందుతుందని జోర్డాన్ దేశం ప్రకటించింది.

1990వ సంగాలో అమెరికా, అప్పటి సావియట్ రహ్య ఆరబీలు - యూదులు తమ వివాదాలను చర్చల ద్వారా పరిష్కరించుకోవాలని కోరాయి. ఐక్యరాజ్య సమితి ఆ కోరికను బలపరచింది. 1991వ సంగాలో స్పెయిన్ లో చర్చలు ప్రారంభమయ్యాయి. 22నెలలు గడిచాయి. పి.ఎల్.బ అధ్యక్షుడు యూసుర్ ఆరాఫత్ నార్యే మధ్యవర్తిత్వంతో ఇజ్రాయెల్ నాయకులతో రహస్యంగా చర్చలు జరిపాడు. ఇజ్రాయెల్ను గుర్తిస్తున్నట్టు ఆరాఫత్ ఉత్తరం పంపాడు. పి.ఎల్.బ.ను గుర్తిస్తున్నట్టు రాబిన్ ఉత్తరం పంపాడు. ఆ తరవాత తాత్కాలిక శాంతిబహుందంలోని అంశాలను చర్చించి రూపొందించారు. ఆ అంశాలు వెలువడ్డాక అటు యూదులలోనూ ఇటు పాలస్తీనియులలోనూ కొన్ని అనుమాలు తలెత్తక పోలేదు!

అమెరికా అధ్యక్షుడు బిల్ క్లింటన్ — ఈ శాంతిబహుందంలో సంతకాలు జరగడం తిలకించడానికి యూసుర్ ఆరాఫత్ నూ, ఇజ్రాక్ రాబిన్ నూ, వాణింగ్సన్ కు ఆహ్వానించాడు. సంతకాలు, కరచాలనాలు అయ్యాక బిల్ క్లింటన్, "విశ్వాసం కలిగించే, గొప్ప చారిత్రక మట్టాన్ని కళ్ళారా చూశాం, ప్రధానీ (రాబిన్), అధ్యక్షా (ఆరాఫత్) ఈ రోజు మీకే చెందుతుంది. రేపు, వార్షికందరిద్ద అవుతుంది," అన్నాడు అక్కడ చేరిన ఇజ్రాయెల్ - పాలస్తీనా పెల్లలను చూపుతూ.

శత్రువులైన వారు తమ మధ్య వివాదాలను చర్చల ద్వారా పరిష్కరించుకుని మిత్రులు కావచ్చుననడానికి ఈ ఒప్పుందం ఒక ఉదాహరణ!

మంచివాడి ఆద్యప్రభం

చింతలమెట్ట అనే గ్రామంలో వుండే లక్ష్మి అందమైనదీ, చురుకైనదీ కూడా. దానికి పెళ్ళిదు వచ్చింది. అది మంచివాడూ, అమాయకుడూ అయిన పారుగింటి రాముదండే ఇష్టపడింది.

ఇది తెలిసిన సౌముదనే వాడు వెళ్ళి, “ఆ రాముడుత్త తెలివితక్కువవాడు. నన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటే నిన్ను పుష్టి పెట్టి చూసుకుంటాను,” అన్నాడు.

“రాముడి తెలివికేం తక్కువ? అంత తెలివైనవాడి గ్రామంలోనే వుండడు,” అన్నది లక్ష్మి.

“అయితే వాడి తెలివికి, నా తెలివికి పాటి పెట్టు. వాడి తెలివితక్కువతనం బైటపడుతుంది,” అన్నాడు సౌముదు.

లక్ష్మి సౌముదికి, రాముడికి చెరొక పది రూపాయిలూ ఇచ్చి, నగరం వెళ్ళి తనకు నచ్చేదమైనా తీసుకురమ్మన్నది. అది రాము

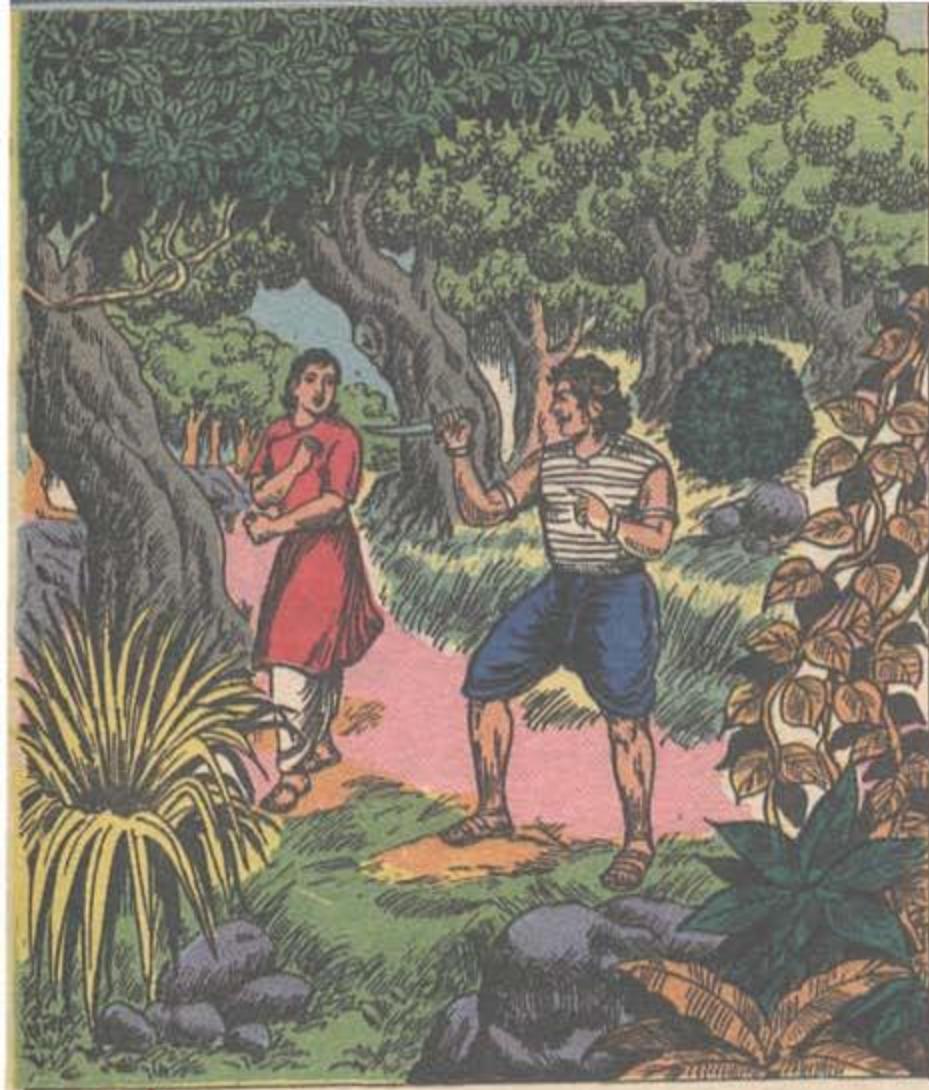
దితో, “నువ్వేం తెచ్చినా నాకు నచ్చుతుంది. ఎక్కడున్నా సరే, నీ మంచితనాన్ని మాత్రం విడిచిపెట్టకు. అదే నీ విలువను పెంచుతుంది,” అని చెప్పింది.

రాముదేంతెచ్చినా సరే లక్ష్మి అదే నచ్చిందని అంటుంది కాబట్టి, వాడనలేమీ తేకుండా చేయాలని సౌముదనుకున్నాడు. ఇందుకు రహస్యంగా వాడొక మనిషిని కూడా ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు.

ఇద్దరూ అడవిదారిలో నగరానికి బయల్దేరి కొంతదూరం వెళ్ళాక సౌముదు, రాముడితో, “ఈ చుట్టుపక్కల ఒక చెట్టు తొర్రలో నేను, కొన్నాళ్ళకితం వందరూపాయిలు దాచాను. ఆ చోటవరికి తెలియదం నాకిష్టం లేదు. కాబట్టి, నువ్వుక్కడే వుండు. నేనాడబ్బు తీసుకొస్తాను,” అన్నాడు.

సౌముదు తన డబ్బును చెట్టుతొర్రలో దాచుకున్నందుకాశ్చర్యపడినా, రాముదు

“వసుంధర”

వాడినేమీ అడక్కి, అక్కడే వుంటానన్నాడు. అప్పుడు సోముదు మళ్ళీ వాడితో, “అడవిలో దొంగలుంటారు. వాళ్ళు తెలివైన వాళ్ళ జోలికి రారు. కాసేపు నిన్ను ఒంటరిగా ఇక్కడ వదిలి పోతున్నందుకు బాధగా వుంది. నేను నీ కొక సాయం చేస్తాను. నీ దబ్బు నీ దగ్గిరే వుంచుకో! కానీ, లక్కీ ఇచ్చిన పది రూపాయిలూ నాకివ్వు. దాచి పెదతాను,” అంటూ వాడి దగ్గిర నుంచి పదిరూపాయిలు తీసుకుని చెట్లలోకి వెళ్ళాడు.

అంతవరకూ రాముదికి తెలియకుండా, వాళ్ళను అనుసరించి వస్తున్న సోముది మనిషి, సోముడిని చాటుగా కలుసుకున్నాడు. సోముదు వాడికేం చేయాలో చెప్పివంపాడు.

ఆ ప్రకారం వాడు రాముది వద్దకు వెళ్ళి కత్తి చూపి బెదిరించి వాడి దగ్గిరున్న డబ్బంతా తీసుకుని వెళ్ళి సోముదికందజేశాడు. సోముదు వాడికి ఒక రూపాయి బహుమతిగా ఇచ్చి పంపేసి, సంతోషంగా రాముది దగ్గిరకు వచ్చాడు.

రాముదు జరిగిందంతా సోముదికి చెప్పి, “అంతా నువ్వు చెప్పినట్టే జరిగింది. నీ దయవల్ల నీ దగ్గిర దాచిన లక్కీ దబ్బు మాత్రం నాకు మిగిలింది,” అన్నాడు.

ఇద్దరూ నగరం చేరాక, ఒక నగల దుకాణం దగ్గిరకు వెళ్ళారు. అక్కడ సోముదు ఒక నగను బేరం చేసి పదిరూపాయిలకు కొన్నాడు. అది చూసి రాముదు కూడా ఒక నగ కొనా లనుకున్నాడు. దుకాణం వాడు నవ్వి, “సోముదుగారు మాకెన్నోసార్లు తన తెలివితో సాయపడ్డారు. అందుకని ఆయనకు ఊరికే ఇస్తే ఒప్పుకోడని పది రూపాయిలకే ఈ నగ ఇచ్చాం. ఇంకెవరికైనా అయితే రెండు వందల రూపాయిలకు తక్కువ కివ్వం,” అన్నాడు.

సోముదు అంత విలువైన నగ కొన్నాడ, తానేం కొన్న తక్కువగానే వుంటుందని, రాముదు తానేమీ కొనలేదు. సోముదు మాత్రం తర్వాత దుకాణం లోపలకు వెళ్ళి, దుకాణం వాడికి మిగతా దబ్బిచ్చి తను చెప్పినట్టే చేసినందుకు వాడికి కృతజ్ఞతలు చెప్పుకున్నాడు.

ఇద్దరూ తిరుగుప్రయాణమయ్యాక, దారిలో సాముడు, రాముడితో, "నువ్వు నీ దబ్బంతా పొగట్టుకున్నావు. నీకు తెలివి లేదు. నిన్ను చేసుకుంటే లక్ష్మికి సుఖముండదు. కాబట్టి లక్ష్మికి నా గురించి గొప్పగా చెప్పి, ఎలాగైనా నాతో పెళ్ళికి ఒప్పించు," అన్నాడు.

"నువ్వు, చెప్పింది నిజం. నువ్వు చాలా తెలివైనవాడివి. నిన్ను చేసుకుంటే లక్ష్మి సుఖపదుతుంది," అని రాముడు ఒప్పు కున్నాడు.

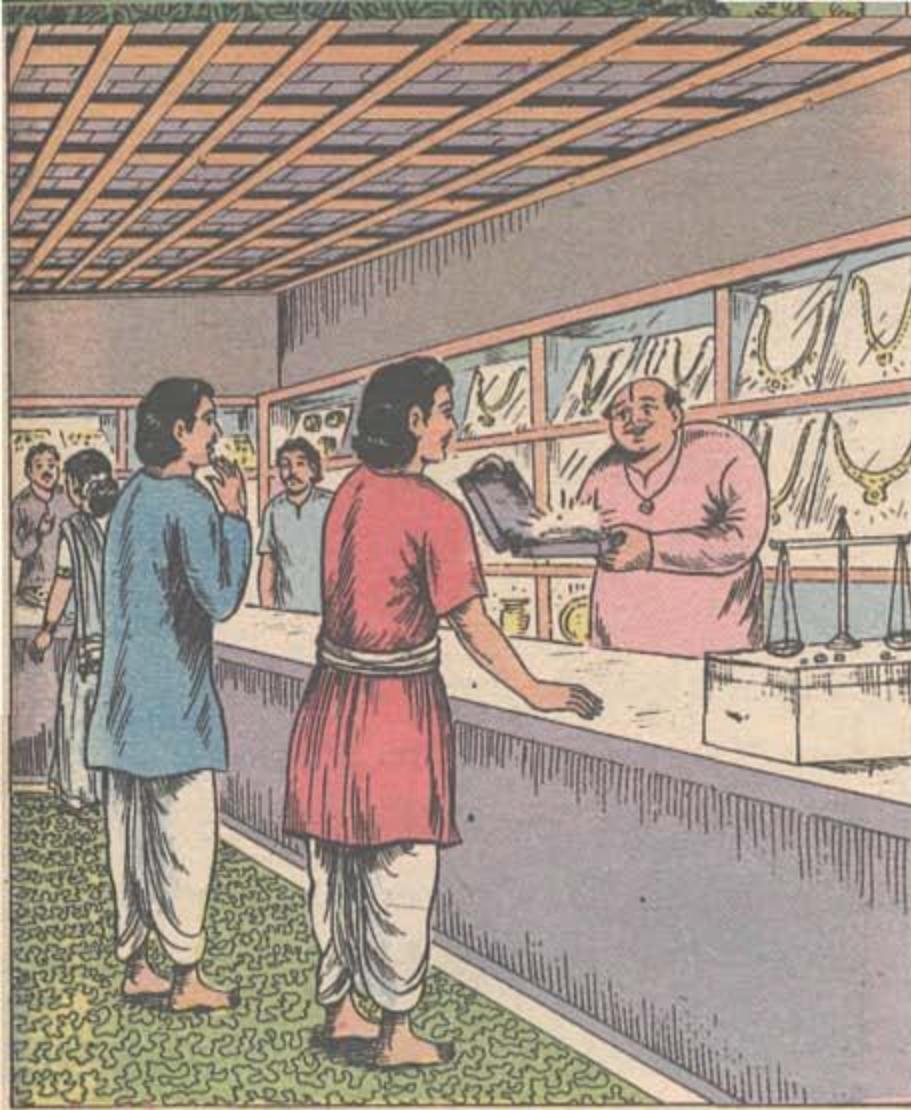
ఇద్దరూ అడవిని దాటి గ్రామాన్ని సమీ పిస్తూ, భక్తి చెట్టు కింద పరదేశి నాకడిని చూశారు. వాడు వాళ్ళిద్దరి గురించి వివరా లడిగి తెలుసుకుని, "దురదృష్టపంతులకు సాయపదమని ఒక దేవత నన్నాదేశించింది.

ఈ రాముడికి నా దగ్గిరున్న వజ్రాల హరాన్ని స్తాను," అంటూ ధగధగలాడే హరాన్ని వాడి కిచ్చి, "దీన్ని నీకిష్టమైన వారికి తప్ప మరెవరికి ఇవ్వకు. నువ్వు మంచితనాన్ని విడిచి పెట్టు కుండా వుంటే, నీకు దేవతలు సాయపద తారని గుర్తుంచుకో!" అని అక్కణ్ణీంచి వెళ్ళి పోయాడు.

ఇద్దరూ లక్ష్మివద్దకు వెళ్ళాక సాముడినగ, రాముడిహరం ముందు వెలవెల బోయింది. సాముడు, లక్ష్మితో, "రాముడికి తెలివిలేదు. అదృష్టం కలిసాచ్చి ఈ సారికిలాగయింది కానీ, ఇందులో వాడి గొప్పతనమేమీ లేదు," అన్నాడు.

"మంచివాడినే అదృష్టం వరిస్తుంది. ఈ విషయంలో నీకు నమ్మకం లేకపోతే, మీ

ఇద్దరికి మరొక అవకాశం ఇస్తున్నాను,”
అన్నది లక్ష్మి.

మర్మాదు మిత్రులిద్దరూ లక్ష్మిదగ్గిర్చుంచి
చెరోక పది రూపాయిలు తీసుకుని నగరానికి
బయలైరారు. ఈసారి లోగడ సౌముదు చేసిన
ఏర్పాటు ప్రకారం రాముడికైన అనుభవా
లన్నీ, సౌముడికయ్యాయి. అదవిలో దొంగ
వచ్చి వాడిని దోచుకుని, రాముడిని విడిచి
పెట్టాడు.

ఇద్దరూ నగలదుకాణానికి వెళ్ళారు. అక్కడ
దుకాణం యజమాని రాముడిని చూసి,
“అయ్యా! మీ ముఖంలో అదృష్టదేవత తాండ
విస్తున్నది. మీ వంటి వారు ఊరికే ఒక వస్తువు
మా దుకాణంలో తీసుకుంటే చాలు. మాక

దృష్టం తిరుగుతుంది!” అంటూ బలవంతంగా
వాడికొక నగ ఇచ్చాడు.

ఊరికే తీసుకుంటే బాగుండదని రాముదు
దానికి పది రూపాయిలిస్తే, సౌముదు దుకాణం
యజమానికి చాటుగా మిగతా డబ్బిచ్చాడు.
ఇద్దరూ తిరుగుప్రయాణంలో గ్రామ పాలి
మేరలు చేరుకునే సరికి, వాళ్ళకు మళ్ళీ
ఇదివరకటి పరదేశి కనబడి, జరిగిందంతా
అడిగి తెలుసుకున్నాడు.

సౌముదు, పరదేశికి కళ్ళనీళ్ళు వచ్చే
విధంగా తన కథ చెప్పి, “అయ్యా! అదవిలో
దొంగ నాదగ్గిరున్న డబ్బంతా దోచుకోవాలని
చూశాడు. అయితే, వాడు దోచుకున్నది దోచు
కోగా వాడి కంటబడకుండా కొంత డబ్బు
దోచుగలిగాను. ఆ మొత్తం నగరంలో ఖర్చు
యిపోయింది,” అన్నాడు దిగులుగా.

పరదేశి అంతా విని, సౌముడితో, “నీ
అంత దురదృష్టవంతుడు లోకంలో పుండడు.
నడిసముద్రంలో వున్నవాడికి చేయాతనిస్తే,
వాడి బరువుకు మనమూ సముద్రంలో
మునిగిపోతాం. దురదృష్టవంతుణ్ణి బాగు
చేసేవారు లేరు. ఈ రాముదు చాలా అదృష్ట
వంతుడు! అలాంటి వారికి సాయపడమని
నిన్న తెల్లవారుజామున దేవత నన్నాజ్ఞాపిం
చింది!” అంటూ మరొక వజ్రాల హరాన్ని
రాముడికిచ్చి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇద్దరూ లక్ష్మివద్దకు వెళ్ళాడు, అది రాము
డిచ్చిన వజ్రాలహరాన్ని తీసుకుని, సౌముడితో,

“రాముడిని దురదృష్టం వెంటాడినా అదృష్టం సరిచేసింది. నీ దురదృష్టం దురదృష్టంగానే మిగిలిపోయింది. అదే మంచితనానకీ, చెద్ద తనానికి తేడా!” అన్నది.

ఇది ఏని సౌముదు నిరుత్సాహంగా వెళ్ళచోతూంటే, లక్ష్మీ వాడంతకు ముందు రోజు ఇచ్చిన నగను, ఇంటి లోపలి నుంచి తెచ్చి వాడికి తిరిగి ఇచ్చి, “ఇది నేను తీసుకోవడం న్యాయం కాదు. దీన్ని నీ కాబోయే భార్యకిచ్చుకో,” అన్నది.

“ఎం? నిన్ను పెళ్ళి చేసుకోకపోయినా, అభిమానం కొద్దీ నగను నీకు ఇవ్వకూడదా?” అన్నదు సౌముదు.

“పరాయిసామ్ము నేనుంచుకోను. అన్నట్టు మీ ఇంటి పక్కనే వున్న కామాక్షిని మా ఇంటికి పంపు. రాముడికిచ్చిన నకిలీ వజ్రాల హరాలను దానికిచ్చి వేయాలి. ఇదీ పరాయి సామ్ము. దీనిని కూడా నేనుంచుకోను!” అన్నది లక్ష్మీ.

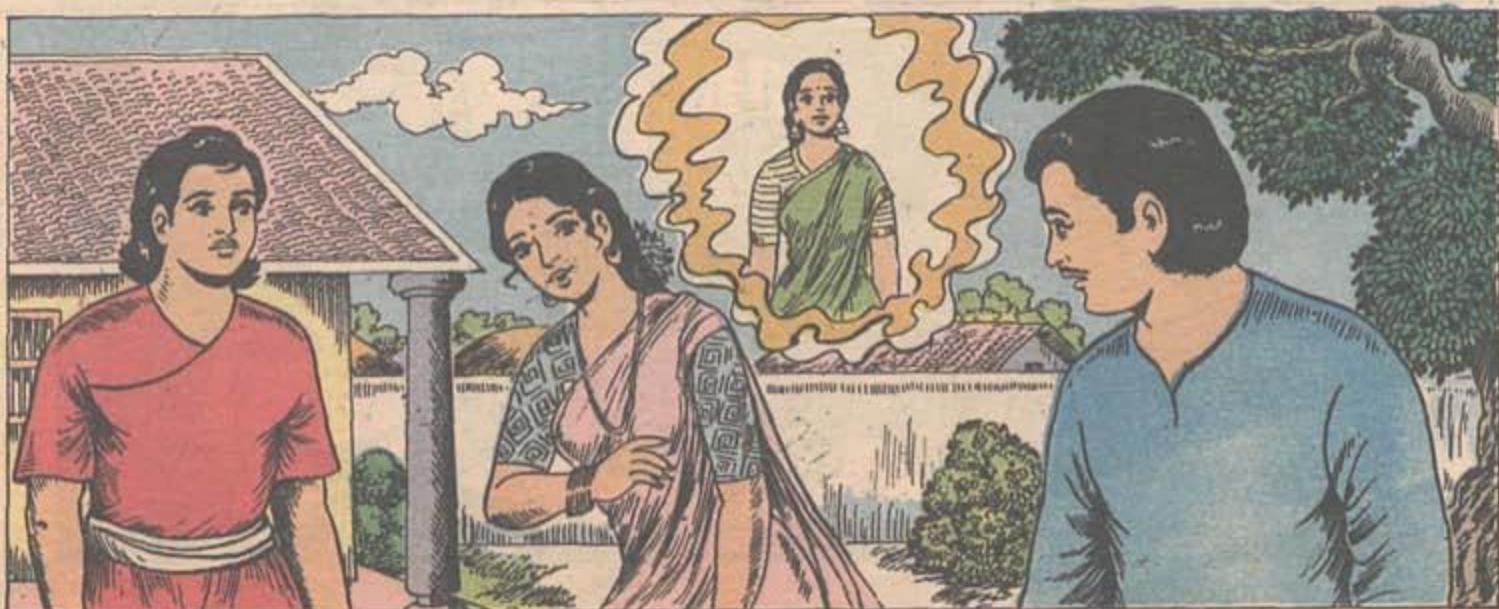
సౌముదాశ్వర్యంగా, “ఎంత అన్యాయం? అంటే, నువ్వు కావాలనే పరదేశిగా ఒకణ్ణి

పంపి, ఈ నాటక మాడించావన్నమాట!” అన్నదు.

“ఇందులో అన్యాయ మేముంది? నువ్వు నన్ను మోసం చేయాలని కామాక్షి అన్నను దొంగలాగా నటించమన్నావు. కామాక్షికి నువ్వంటే ఇష్టమని దాని అన్నకు తెలుసు. అందువల్ల వాడు నాకీ కథంతా ముందే చెప్పేశాడు. నేనుకూడా వాడిసాయమే తీసు కుని, నిన్ను మోసం చేశాను. నువ్వు గుర్తు పట్టలేదు కానీ, పరదేశి కూడా వాడే! వేషాలు మార్చడంలో వాడు ఎంతో దిట్ట. కామాక్షి నిన్ను ప్రేమించడం నా అదృష్టం. లేకుంటే నాకు నీ మోసం తెలిసేది కాదు,” అన్నది లక్ష్మీ.

లక్ష్మీ మాటల్లోని నిజం గ్రహించాక, కామాక్షి వంటి మంచిదీ, తెలివైనదీ తనను ప్రేమించడం తన అదృష్టమని సౌముడికర్థ మయింది.

రాముదు లక్ష్మీనీ, సౌముదు కామాక్షినీ పెళ్ళి చేసుకుని చాలా కాలం ఎంతో సుఖంగా జీవించారు.

ఎలాంటి ఇష్టం?

పూర్వం విద్యావతీనగరంలో, చంద్రకాంతుడనే యువకుడుండేవాడు. అతడు రాజుస్తానంలో ఉద్యోగం కోసం ప్రయత్నిస్తూండగా, ఆస్తాన విషయాలు బాగా తెలిసిన ఒకతను అతడితో, “జ్యోతింద్రనాథుడనే రాజు ద్వాగి ద్వారా, నీకు ఉద్యోగం దొరికే అవకాశం వున్నది. అతడికి పక్కలంఠి ఇష్టమని విన్నాను. నీ అదృష్టం పరిక్రించుకో!” అని చెప్పాడు.

జ్యోతింద్రనాథుడి పుట్టినరోజు ఒక నెల రోజుల్లో రానున్నదని తెలుసుకున్న చంద్రకాంతుడు, ఒక రామ చిలుకు మాట్లాడడం నేర్చాడు. దాన్ని ఒక పంజరంలో వుంచి, రాజుద్వాగి పుట్టిన పండగ రోజున దాన్ని తీసుకువెళ్ళి ఆయనకిచ్చాడు.

“మీకు నా హృదయపూర్వక జన్మదిన శుభాకాంక్షలు!” అన్నది చిలుక.

జ్యోతింద్రనాథుడో ఆశ్చర్యంగా, చిలుకకేసి చూసి, “ధన్యవాదాలు!” అన్నాడు.

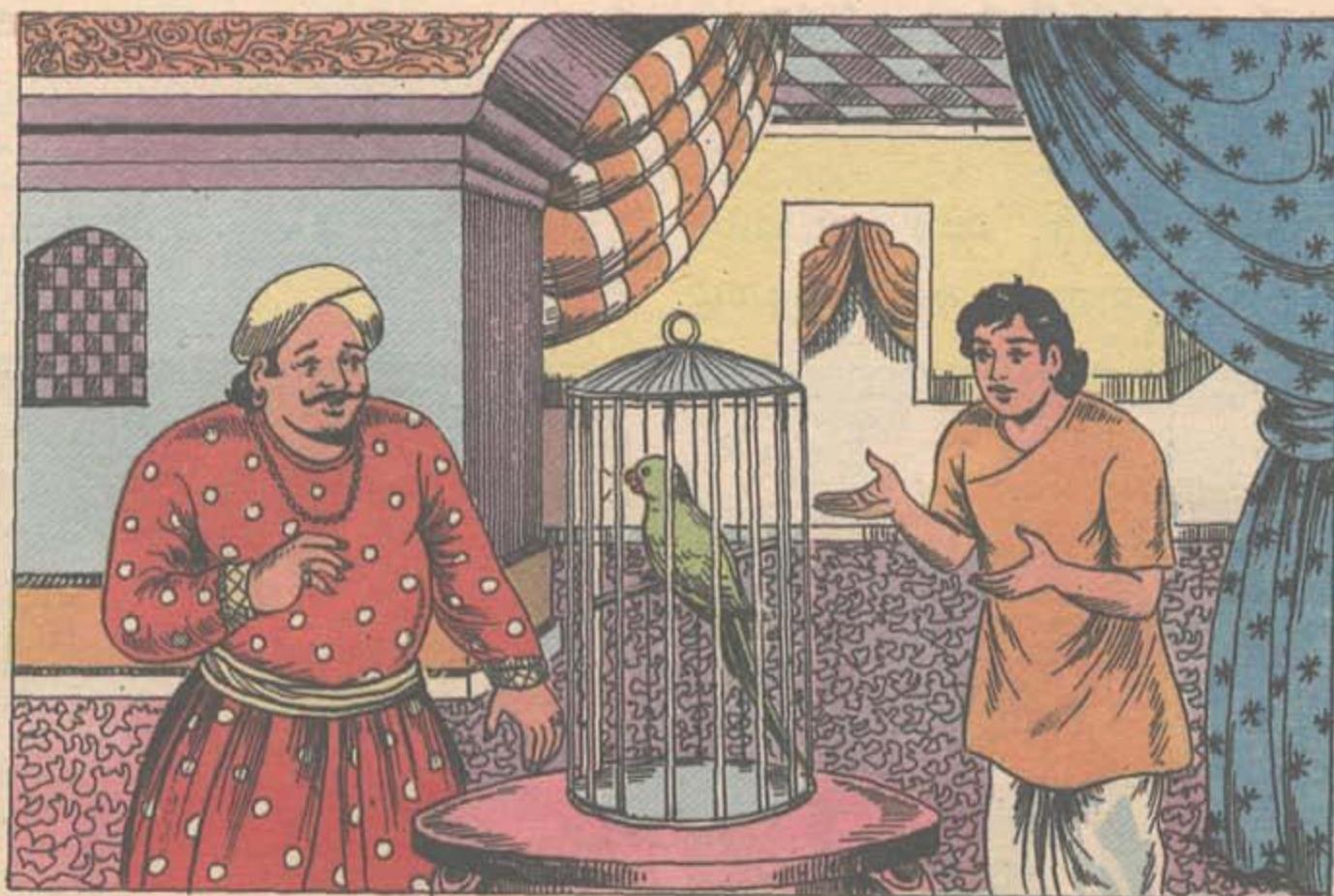
చిలుక జవాబుగా, “ధన్యవాదాలు!” అన్నది.

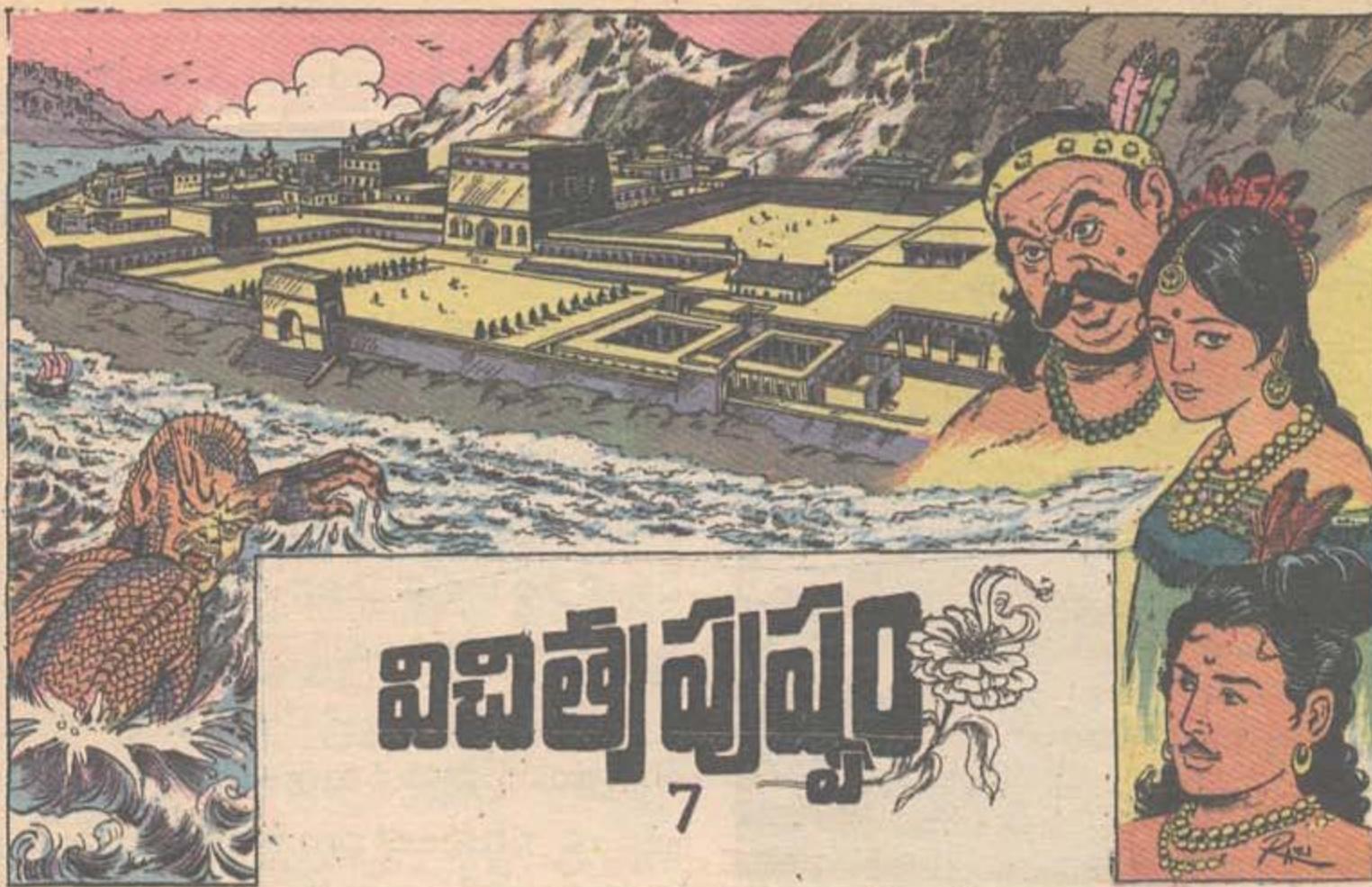
చంద్రకాంతుడు తన ఉద్యోగ విషయం, జ్యోతింద్రనాథుడికి చెప్పి, వారం రోజుల తర్వాత ఆయనను మళ్ళీ కలుసుకున్నాడు.

జ్యోతింద్రనాథుడు, అతణై నప్పుతూ పలకరించి, “సీమవారం నాడు వచ్చి ఉద్యోగంలో చేరు!” అని, “ఇంకెం విశేషాలు?” అని అడిగాడు.

చంద్రకాంతుడాయనకు కృతజ్ఞతలు చెప్పుకుని, ఏం మాట్లాడాలో తెలియక, “తమరికి నేనిచ్చిన చిలుక నచ్చిందా?” అని అడిగాడు.

“ఆహా! మహాబాగా నచ్చింది. పక్కలన్నింటిలోకి చిలుక మాంసం అంటే నాకు చాలా ఇష్టం. ఆ రోజే నీవిచ్చిన చిలుకను వేపుడు చేయించుకుని తిన్నాను,” అన్నాడు జ్యోతింద్రనాథుడు. — యస్. లక్ష్మీవిద్య

ఇషత్నుపుణ్య

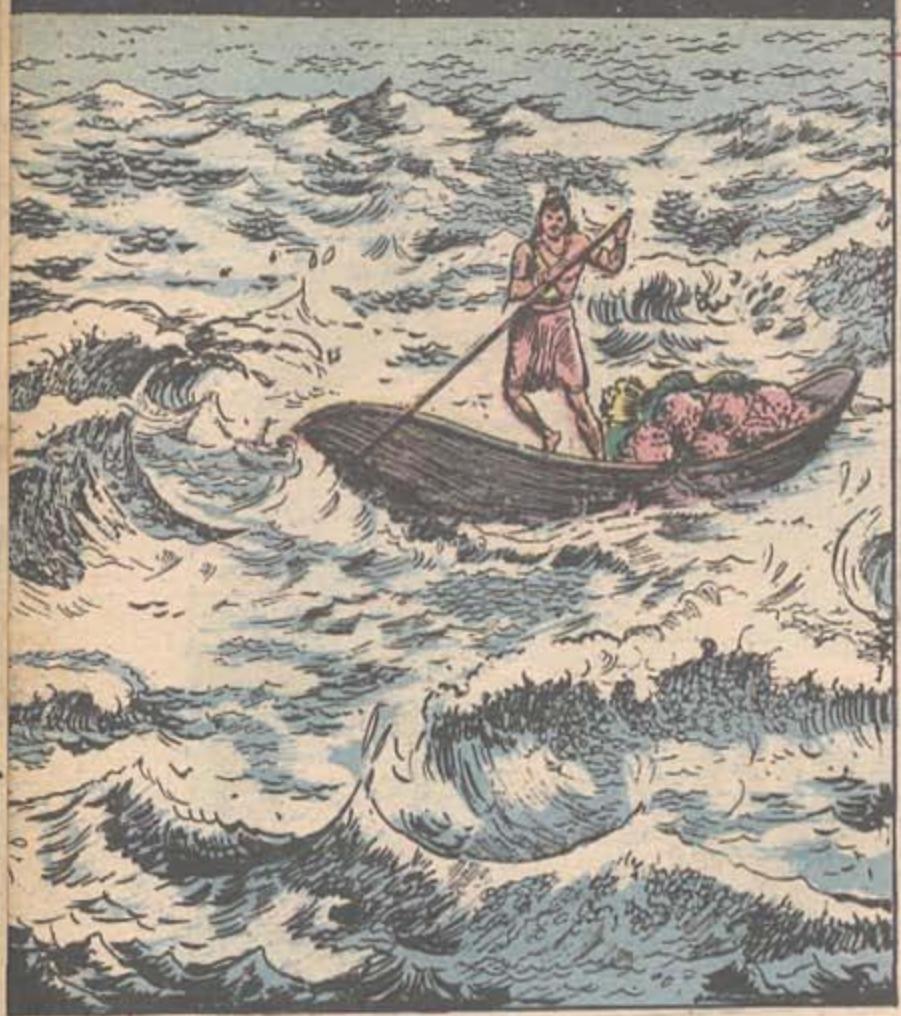
7

[శ్రూజ ప్రతాపవర్గ కోరిక ప్రకారం, ఉత్తంగుడు మిత్రులను వెంటబెట్టుకుని వెళ్లి, కశ్మీర పుష్టిలను కోసు కుని వచ్చాడు. అలోగా పదవ సిద్ధమయింది. ఉత్తంగ తెగ నాయకుడూ, చెల్లెలు రజని, మరి నలుగురు మిత్రులూ ఉత్తంగుడి వెంట సముద్రం వరకు వచ్చి అతని సాగనంపారు. ఉత్తంగుడు కశ్మీర పుష్టిలో, రాకాసి మృగాన్ని ఎతుకుంచుా సముద్రమధ్యానికి పదవలో ఒంటరిగా ప్రయాణమయ్యాడు. — తరవాత]

ఉత్తంగుడికి పదవ ప్రయాణంలో అనుభవం లేదు. శృంగార్య కొండలలో సెలయేళ్లే తప్ప పెద్ద నదులు లేవు. అక్కడ ఉన్న ఒక్కగానాక్క నది చిత్రావతి పొంగినప్పుడు, ఉత్తంగుడు మిత్రులతో కలిసి తెప్పకొయ్యల మీద కొంత దూరం సరదాగా వెళ్లివచ్చేవాడే తప్ప, పదవ నదపవలసిన అవసరం అతనికి అంతకు ముందెన్నదూ కలగలేదు. అయినప్ప టికీ ఇప్పుడు మాణిక్యపురిని రాకాసిమృగం

బారినుంచి కాపాదాలన్న దృఢసంకల్పంతో అతడు పదవను ముందుకు నడవసాగాడు. సముద్రంలో కొంతదూరం వెళ్ళాడు అలల ఉధృతం తగ్గింది. చిన్న చిన్న అలల మీద పదవ వెగంగా నడిచింది. అలా కొంత దూరం వెళ్లి, అది నిలకడగా ఉన్న సీళ్లుకి ప్రవేశించింది. ఇప్పుడు పదవ ముందుకు వెళ్లాలంటే తెద్దు ఉపయోగించవలసి వచ్చి, అతడు దానిని అందుకున్నాడు.

‘చందులు’

మెల్లమెల్లగా చుట్టుపక్కల చిమ్మచీకటి
కమ్ముకోసాగింది. ఆకాశం మేఘాలు లేకుండా
నిర్మలంగా ఉండడంతో, చుక్కలు పెట్టినట్టు
నక్కత్తాలు ఒక్కొక్కటే మెరుస్తూ రాశాగాయి.
మరికంత సేపటికి ఎటుచూసినా గాఢాంధ
కారం ఆవరించింది. రాకాసిమృగం ఏ
క్కణంలోనైనా ఎటువైపు నుంచయినా నీళ్ళ
నుంచి పైకి రావచ్చునన్న హెచ్చరికతో,
ఉత్తంగుడు జాగ్రత్తగా చుట్టుపక్కల కలయ
చూస్తూ ముందుకు వెళ్ళశాగాడు. చాలా
దూరం వెళ్ళక హరాత్తగా అతని వెనక ఏదో
నల్లటి ఆకారం కనిపించింది. ఉత్తంగుడు
వెంటనే పదవను వెనక్కు తిప్పాడు. ఆ
నల్లటి ఆకారం క్రమక్రమంగా పెద్దదవుతూ

పదవకేసి రావడం అతడు గమనించాడు.
అది ఏమై ఉంటుండా అని అతడు పరిశీలించి
చూశాడు. ముఖం స్పష్టంగా కనిపించకపోయి
నప్పటికీ దాని పెద్ద తలా, వెదల్పాటి
భుజమూ, పెద్ద పెద్ద చేతులూ చూసి అది
తప్పకుండా రాకాసిమృగమే అయివుంటుం
దని ఉత్తంగుడు గ్రహించాడు. అది కదిలే
తీరును చూస్తుంటే, అంతగా లోతులేని
నీళ్ళలో పెద్ద కాళ్ళతో మెల్లగా నడిచి వస్తున్నట్టు
అతనికి అనిపించింది!

నడిసముద్రంలో రాకాసిమృగాన్ని ఎదు
ర్చానడం దుస్సహస్రమవుతుందని అతడు
భావించి, సమీపంలో భూభాగం కనిపించేంత
వరకు దానికి అందకుండా వెళ్ళాలని నిశ్చ
యించుకున్నాడు. పదవను వేగంగా నడు
పుతూ, రాకాసిమృగం వస్తున్నదా లేదా అని
అప్పుడప్పుడు తిరిగి చూస్తూ ప్రయాణం
సాగించాడు. కొంతదూరం వెళ్ళేనరికి
దూరంగా పెద్ద రాళ్ళగుట్ట కనిపించింది.
ఆహ! భూప్రదేశం! అన్న ఆనందంతో అతడు
దానిని సమీపించాడే తప్ప, తీరా దగ్గరికి
వెళ్ళాక నేల మీద కాలుమోపడానికి చోటు
లేదు. ఎటు చూసినా ఎత్తయిన బండలే
ఉన్నాయి. పైగా, అక్కడ అలలు ఉవ్వెత్తుగా
లేచి బండలను తాకుతూ ఉండడం వల్ల,
పదవ మళ్ళీ, పైకి కిందికి ఉగిసలాడ
సాగింది. దానిని అదుపులో పెట్టడానికి
ఉత్తంగుడు అతికష్టంతో ప్రయత్నించ

సాగాదు. అప్పుడు హరాత్తుగా తాడిచెట్టు ప్రమాణంలో లేచిన ఒక రాక్షసాల, పదవను అమాంతం లేపి బండల మధ్య ఉన్న ఒక ఇరుకు సందు గుండా వెలుపలికి విసిరి కొట్టింది. ఆ వేగానికి పదవ తల్లికిందుల యింది. ఉత్తంగుడు ఎగిరి పదవ కవతల ఇసుక్కె పడ్డాడు. పదవలోని ఘూల కట్టలు అతని తల మీద చెల్లాచెదురుగా పడ్డాయి!

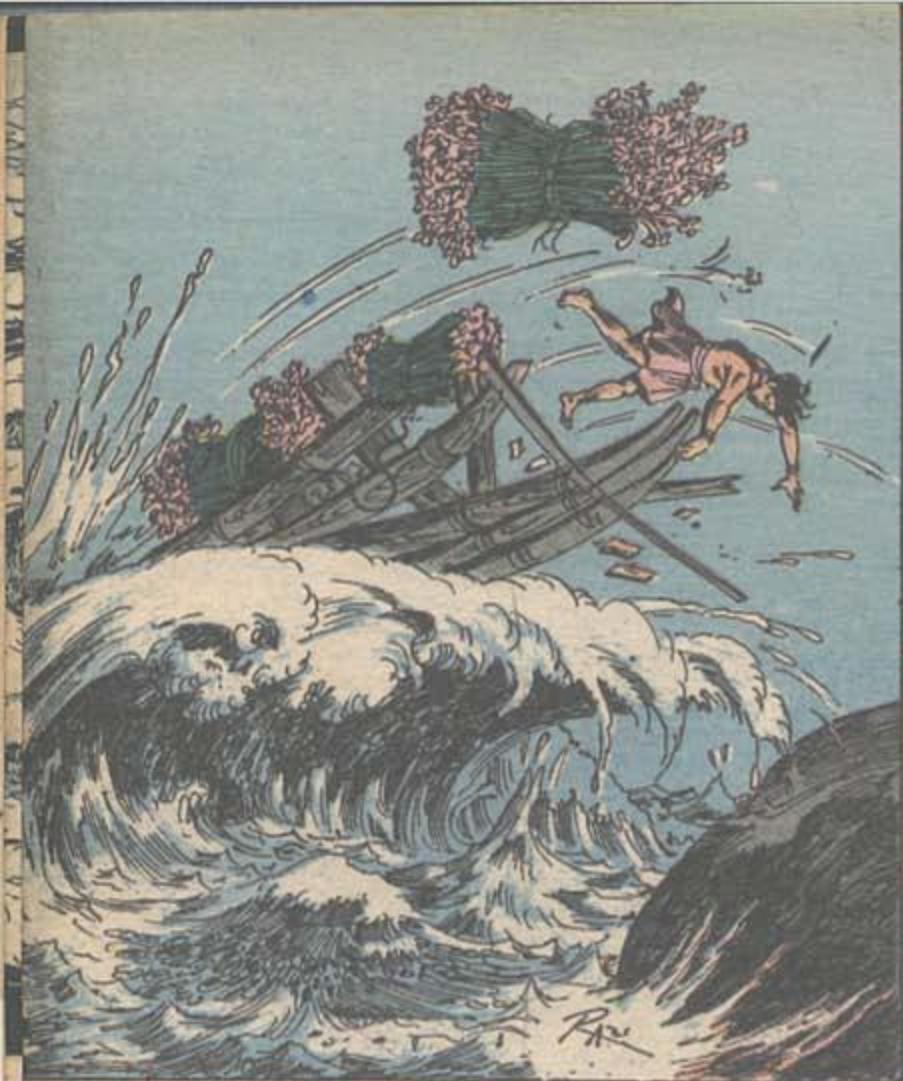
క్షణాలలో జరిగిపోయిన ఈ హరాత్ పరిణామానికి ఉక్కిరి బిక్కిరయిన ఉత్తంగుడు మరుక్కణమే తేరుకుని, చెల్లాచెదరయిన పువ్వులను ఏరి పదవ దగ్గరికి తెచ్చాడు. అలోగా చాలా పువ్వులు నీళ్ళపై తేలుతూ వెళ్ళడం అతడు గమనించాడు. శతాబ్దిక పుష్పలు ఇక్కడ ఉన్నాయి కాబట్టి, రాకాసి మృగం ఇటువైపు ఆకర్షింపబడి రావచ్చునని అతడు అనుకున్నాడు. అయితే, అక్కడ ఉన్న మార్గం మరీ ఇరుకుగా ఉన్నది. అది రాకాసిమృగం రావడానికి చాలినంతగా లేదు. మళ్ళీ పదవలో వెళ్ళి రాకాసిమృగాన్ని ఇటువైపు తీసుకువద్దామనుకున్నా అది సాధ్యమయ్యే పని కాదు. ఏం చేద్దామా అని ఆలోచిస్తూ అతడు అలాగే కొంతసేపు నిలబడ్డాడు. రాకాసిమృగం కనిపిస్తుందేమోనని మళ్ళీ ఒకసారి జాగ్రత్తగా చూశాడు. కాని, దాని జాడ కనిపించలేదు. చాలాసేపు గదిచింది. తూరుపు దిక్కున అప్పుడప్పుడే వెలుగు రేఖలు కనిపిస్తున్నాయి. ఆ సమయంలో

అతనికి సముద్రంలో రాకాసిమృగం వీపు కనిపించింది. రాజుగారు తెలియజేసినట్టు, ఆ రాకాసిమృగం తెల్లవారక ముందే సముద్ర మధ్యాన్ని చేరుకుంటున్నదని అతడు గ్రహించాడు. మళ్ళీ పొద్దుగూకి రాత్రి అయ్యెంత వరకు అది సముద్రం వదిలి వచ్చే అవకాశం లేదని అతడు నిర్ణయించుకున్నాడు.

ఆ తరవాత అతడు తల్లికిందులుగా పది వున్న పదవను భుజంతో లేవనెత్తి సరిగ్గా ఉంచాడు. ఏరివుంచిన శతాబ్దిక పుష్పలనూ, మొక్కలనూ తీసి పదవలో ఉంచాడు. ఆ పువ్వులు ఇంకా అప్పుడే ఘూచినట్టు, సువాన నలు వెదజల్లుతున్నాయి. ఆ మొక్కలను నాటడానికి, పువ్వులను దాచడానికి సరైన

ష్టలం ఏదా అని చుట్టుపక్కల పరిశీలించి చూశాడు. అప్పటికే బాగా తెల్లవారింది. ఆ తరవాత ఆలోచిస్తూ ఒక బండ మీద కూర్చుని, విశ్రాంతి కోసం కళ్ళు మూసు కున్నాడు. రాత్రంతా పదవ ప్రయాణం చేసి, బాగా అలిసిపోయి వుండడం వల్ల, కొంత సేపట్టోనే అతడు ఆదమరచి నిద్రపోయాడు!

అలా ఎంతసేపు నిద్రపోయాడో అతనికి తెలియలేదు. తల వెనక ఆదవాళ్ళ నవ్యలు వినిపించి ఉలిక్కిపడి లేచి, తను కల కనడం లేదుకదా అనుకుంటూ తలతిప్పి వెనక్కు చూశాడు. అరుగురు యువతులు బిలబిలమంటూ వచ్చి అతన్ని చుట్టు ముట్టారు. వాళ్ళ వేషభాషలు విచిత్రంగా ఉన్నాయి. రంగురంగుల దుస్తులు ధరించి

ఉన్నారు. కొప్పులనూ, చేతులనూ పువ్వులతో అలంకరించుకున్న వాళ్ళు ఏ కొండ జాతివాళ్లో అయిపుంటారని ఉత్తంగుడు భావించాడు. అయితే, వాళ్ళు మాట్లాడే భాష అతనికి అర్థం కాలేదు. ఆరుగురి యువతుల చేతుల లోనూ శతాబ్దీక పుష్టాలు ఉన్నాయి. వాటిని సంతోషంగా వాసన చూస్తూ తమలో తాము ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు. చేతులలోని పువ్వులను వాళ్ళు మళ్ళీ అక్కడే వుంచి ఎప్పుడు వెళ్ళిపోతారా అని కొంతసేపు ఎదురుచూశాడు. వాళ్ళు ఎంతకీ ఆ పని చేసేట్టు లేదు. దానిని గ్రహించిన ఉత్తంగుడు, “నేను ఆ పువ్వులను మాటిక్కపురి నుంచి తెస్తున్నాను. ఒక ముఖ్యమైప పని మీద వాటిని దూర ప్రాంతాలకు తీసుకు వెళుతున్నాను. మీరు దయచేసి ఆ పువ్వులను పదవలో ఉంచండి! సూర్యుడస్తమించాక నేను ఇక్కడి నుంచి బయలు దేరాలి!” అన్నాడు.

రాకాసిమృగం గురించి చెప్పి వాళ్ళను బెదరగాట్టడం అతనికి ఇష్టం లేదు.

“మాటిక్కపురి! మాటిక్కపురి!” అంటూ ఆ యువతులు నవ్వారే తప్ప, మరేదీ మాట్లాడ లేదు.

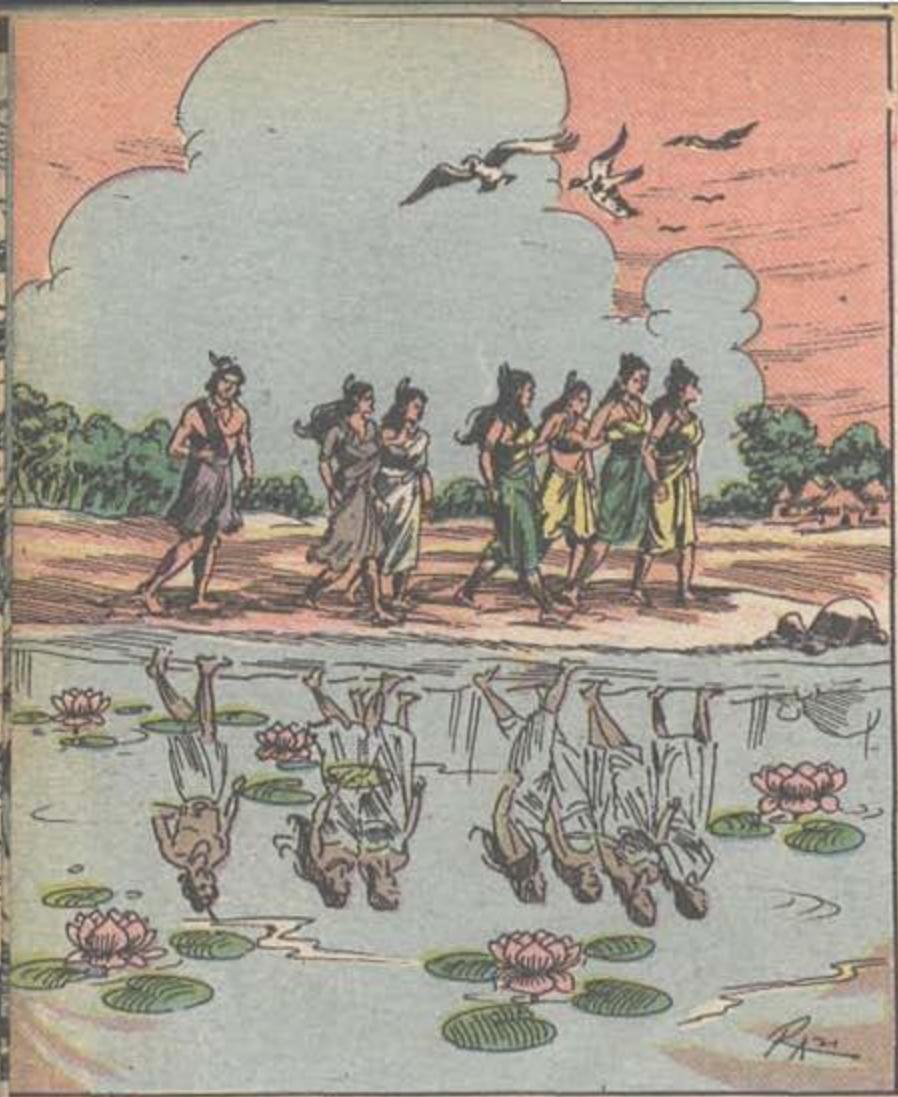
ఉత్తంగుడు పదవ దగ్గరికి వెళ్ళి నిలబడి, వాళ్ళకేసి చూస్తూ, “మీరు ఆ పువ్వులను ఇక్కడి నుంచి తీశారు కదూ?” అని అడిగాడు చేయి చూపుతూ.

RARI

“అపును,” అన్నట్టు తలలు ఊపారు ఆ యువతులు.

“మరి, వాటిని మళ్ళీ అక్కడే ఉంచండి!”
అన్నాడు సైగచేస్తూ.

ఆ యువతులు తలలు అద్దంగా ఊపుతూ, ఎదో చెప్పారు. ఉత్తుంగుడికి ఆ మాటలు ఏ మాత్రం అర్థం కాలేదు. అతడు కోపంగా, “ఆ పువ్వులు నావి! మర్యాదగా వాటిని పదవలో ఉంచండి!” అని గద్దించాడు చేయి ఊపుతూ.

అయినా, వాళ్ళు పువ్వులను వానన చూస్తూ పకపకమని నవ్వసాగారు. ఆఖరికి వాళ్ళలో ఒక యువతి ఉత్తుంగుణ్ణి సమీపించి, అతన్ని తాకి చేయెత్తి దూరంగా చూపుతూ ఎదో చెప్పింది.

“ఈ పువ్వులను తీసుకుని మేము ఇంటికి వెళుతున్నాము. నువ్వువస్తావా?” అని అడిగి నట్లు ఆమె చేసిన సైగను బట్టి గ్రహించాడు.

మిగతా అయిదుగురు యువతులూ అప్పుడే అక్కడి నుంచి బయలుదేరారు.

“సరే, వస్తాను. నేను అక్కడికి వచ్చాక నా పువ్వులను నాకు ఇచ్చేయాలి!” అని ఉత్తుంగుడు వాళ్ళ వెంట బయలుదేరడానికి సిద్ధమవుతూ ఒకసారి పదవలోకి చూశాడు. అక్కడ ఒక్క పువ్వు కూడా లేదు. మొక్కలు మాత్రం ఉన్నాయి. పదవను అక్కడే వదిలితే, మళ్ళీ పెద్ద అల లేచి, దానిని సముద్రంలోకి లాక్కు పోవచ్చునన్న అనుమానంతో అతడు పదవను మరికంత వెనకకు తోసి వదిలి పెట్టాడు. మొక్కలు అక్కడ ఉండడం అంత క్లేమం కాదని భావించి, వాటిని చేతిలోకి తీసుకుని, తెద్దును పదవలో పదవేసి, యువతులకేసి తిరిగాడు. వాళ్ళు ఒకచోట అగి ఉత్తుంగుడి కోసం నవ్వుతూ ఎదురు చూస్తున్నారు.

ఉత్తుంగుడు చకచకా నాలుగు అడుగులు వేసి వాళ్ళను సమీపించాడు. వాళ్ళు మాట్లాడే భాషను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ, అతడు వాళ్ళ వెనకగా కొంతదూరంలో మౌనంగా నడవసాగాడు. అతడు తమ వెంట వస్తున్నాడా, లేదా అని అప్పుడప్పుడు తిరిగి చూస్తూ ఆ యువతులు తమ నివాసం కేసి నడక సాగించారు.

కొంతసేపటికి వాళ్లు ఇనుక ప్రదేశం దాటి, ఎరువుట్టి ప్రాంతాన్ని చేరుకున్నారు. చుట్టూ కొండలతో ఆ ప్రాంతం ఒక లోతైన పశ్చింలా కనిపించింది. చుట్టూ చెట్టుచేమలతో పచ్చగా ఉన్నది కాని, పెద్ద వృక్షాలు కనిపించ లేదు. మరికొంత దూరం వెళ్లేనరికి ఒక చిన్న గూడెం ఎదురయింది. వాళ్లను చూడగానే గుడిసెల నుంచి వెలుపలికి వచ్చిన శ్రీలు కొండరు ఆ యువతులను ఏదో అడిగారు. దానికి ఆ యువతులు ముక్కనరిగా సమాధానాలు చెబుతూ వెళ్లి గూడెం మధ్యలో ఉన్న ఒక పెద్ద గుడిసెను సమీపించి, “అమ్మా, అమ్మా,” అని పిలిచారు. కొంతసేపటికి ఒక మధ్యవయస్కురాలు తలుపు తెరుచుకుని వెలుపలికి వచ్చింది.

“మేము, ఏం తెచ్చామో చూడు. అందంగా ఉన్నాయి కదా?” అంటూ తాము తెచ్చిన హూలను చూపింది ఒక యువతి ఎంతో సంతోషంగా.

“చాలా అందంగా ఉన్నాయి! మంచి వాసన కూడా వేస్తున్నాయి! ఎక్కడి నుంచి తెచ్చారు?” అని అడిగిందా శ్రీ.

“సముద్ర తీరానికి వెళితే ఆ యువకుడు ఒకచోట నిద్రపోతూ కనిపించాడు. అతని పక్కన ఒక పదవ, పదవలో ఈ పువ్వులు కనిపించాయి. అతడు మనకోసమే తెచ్చి ఉంటాడని వాటిని తీసుకున్నాము. అతడు మాణిక్యపురి నుంచి వచ్చినట్టున్నాడు. అత

దేదో చెప్పాడు కానీ, మాకు అర్థం కాలేదు! మా వెంట పిలుచుకుని వచ్చాము. అందంగా ఉన్నాడు కదూ?” అంటూ ఒక యువతి ఉత్తంగుణ్ణి చూపింది.

“అపును, చక్కగా ఉన్నాడు. కాబూలూ రానీ, అతనితో మాట్లాడి సంగతి తెలుసు కుంటాడు. ఇక మీరు లోపలికి వెళ్లండి,” అన్నదా శ్రీ.

యువతులు ఆరుగురూ ఒకరి వెనక ఒకరు ఇంటి లోపలికి వెళ్లారు. ఆ శ్రీ ఉత్తంగుణ్ణి కూర్చోమని సైగ చేసి లోపలికి వెళ్లింది.

వాళ్లేమి మాట్లాడుకున్నదీ ఉత్తంగుడికి అర్థం కాలేదు. ఆ ఇంటిని బట్టి చూస్తే, అది

ఆగూడం నాయకుడిదై ఉంటుందని అతడు ఉపించాడు. లోపలికి వెళ్లిన స్త్రీ, పశ్చాం లాంటి ఒక పాత్ర నిండా ఏదో పాసీయం తెచ్చి ఉత్తంగుడికి ఇచ్చి, “బాగా అలిసిపో యినట్టున్నావు. దీనిని తాగు. కాబూలూ వచ్చాక మాట్లాడుతూ భోజనం చేర్చువు గాని!” అన్నది.

ఉత్తంగుడు ఆ పాత్రను తీసుకుని, అందులోని పాసీయాన్ని తాగి, పాత్రను పక్కన పెట్టాడు. దాపులనున్న ఒక గుంజకు అనుకుని కూర్చుని, యువతులు ఇంటి లోపలికి తీసుకువెళ్లిన శతాబ్దిక పుష్పాలను గురించి ఆలోచించసాగాడు: ఇక్కడున్న శతాబ్దిక పుష్పాల చేత ఆకర్షింపబడి సముద్రం లోని రాకాసిమృగం ఇటువైపు వచ్చిందంటే ఏం చేయాలి? అయినా, సముద్ర తీరంలో ఎత్తయిన గోద కట్టినట్టు బండలున్నాయి. ఆ బండలను దాటుకుని రాకాసిమృగం వచ్చే అవకాశం లేదు. బండల మధ్య చిన్న ఇరుకు మార్గం మాత్రం ఉన్నది. ఆ మార్గం గుండా రాకాసిమృగం రావడానికి సాధ్యపదదు.

పదవ తల్లికిందులయినప్పుడు సముద్రంలోకి కొట్టుకుపోయిన పుష్యలతో రాకాసి మృగం ప్రస్తుతానికి తృప్తి చెందవచ్చు. ఒకవేళ అవసరమైతే ఇక్కడి ప్రజలు తనకు సహాయ పదగలరా?

భుజాన్ని ఎవరో బలంగా తట్టుడంతో ఉత్తంగుడు ఆలోచనల నుంచి బయటపడి, తల పక్కకు తిప్పి చూశాడు.

ఎదురుగా నిలబడ్డ ఒక దృఢకాయుడు, “ఎవరు నువ్వు?” అని అడిగాడు.

ఉత్తంగుడికి ఆ ప్రశ్న అర్థం కాలేదు. అయినా అతడు, “మాణిక్యపురి రాజ్యం శృంగాయ కొండల నుంచి వచ్చాను. నా పేరు ఉత్తంగుడు!” అన్నాడు.

“శృంగాయ కొండల నుంచి వస్తున్నావా? చాలా సంతోషం. లోపలికి వెళదాం, రా!” అంటూ ఇంటి లోపలికి దారితీశాడు దృఢ కాయుడు.

అతనికి తమ భాష తెలును అని గ్రహించగానే, ఉత్తంగుడు చాలా సంతోషంగా లేచి నిలబడ్డాడు. — (ఇంకావుంది)

చిత్రవర్షుడి కథ

పట్టువదలని విక్రమార్గుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్లి, చెట్టుపైనుంచి శవాన్ని దించి భుజానవేసుకుని, ఎప్పటిలాగే మౌనంగా శృశానంకేసి నడవసాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాణుడు, “రాజు, ప్రతిబక్షసారీ ప్రయత్నం విఫలమవుతున్నా, నిరాశానిస్మహాలకు లోను కాకుండా, కార్యసాధన పట్ల నీ పట్టుదల చూస్తూంటే, నువ్వు మహాసత్యల కోవకు చెందినవాడివని తొస్తున్నది. అయితే, ఎంతటి మహాసత్యదూ, శూరుడూ, వీరుడూ అయినా, ఒక్కక్కునమయంలో సమయస్వార్థితో ప్రవర్తించలేక, తర్వాతవిచారానికి, తీవ్రమైన ప్రతీకారవాంఛకూ లొంగిపోతాడు. నీలో కూడా ఇలాంటి లోపమేమైనా వుంటే, శృశానంలో ఈ అర్ధరాత్రి వేళ నువ్వుఅచంచలమైన పట్టుదలతో పదుతున్న శ్రమ అంతా, ఆఖరి క్కణంలో బూడిదలో పోనెన పన్నిరు కాగలదు. ఇందుకు ఉదాహరణగా చిత్రవర్షుడనే రాజు కథ

బేటాల కథయ

చెబుతాను, శ్రమ తెలియకుండా, విను,”
అంటూ ఇలా చెప్పసాగాడు:

చిత్రవర్ణుడు సాపీరదేశానికి రాజు. తండ్రి మరణానంతరం సింహసనాన్ని అధిష్టించిన అతను అచిరకాలంలోనే సమర్థుడైన పాలకు దుగా పేరు తెచ్చుకున్నాడు. పద్మగిరి యువ రాణిరాగిణి ఏడాదిక్రితం, స్వయంవర మంట పంలో చిత్రవర్ణుడి మెదలో వరమాల వేసి భర్తగా ఎన్నుకున్నది. రాగిణి సౌందర్యరాశేకాక, రాజసీతి విషయాల్లో కూడా అందేవేసిన చేయి. భర్తకు పాలనాపరమైన సమస్యలు ఎదురైన ప్యాడు తగిన నలహలు ఇచ్చి సాయపడేది.

సాపీర రాజధానీ నగరానికి, నాలుగైదా మడల దూరాన గల కొండప్రాంతంలోని మహా

రణ్యంలో, ఎంతో పురాతనమైన ఒక కాళికా దేవి ఆలయం వున్నది. బహుశా, రాజైన వాడి దైర్యసాహసాలను పరీక్షించడానికి కావచ్చు - ఆ దేశపు రాజు కనీసం ఏడాదిలో ఒక సారైనా, ఆ ఆలయానికి ఒంటరిగా వెళ్ళి దేవీపూజ చేసి రావాలన్న ఆచారం వుండేది.

ఆ ప్రకారం, ఒకనాడు రాజు చిత్రవర్ణుడు ఒంటరిగా గుర్రం ఎక్కు కాళికాదేవి ఆలయానికి బయలుదేరాడు. అతను అరణ్యం ప్రవేశించి, దేవీఅలయ ప్రాంతాన్ని సమీపిస్తు న్నంతలో, దాపుల వున్న మహావృక్షాల వెనక నుంచి ఒక స్త్రీ ఆర్తునాదం వినిపించింది.

చిత్రవర్ణుడు వెంటనే గుర్రాన్ని అదిలించి అటుకేసి వెళ్ళాడు. అక్కడ రాక్షసుడొకడు, ఒక కోయియువతిని పట్టుకుని మింగే ప్రయత్నంలో వున్నాడు.

చిత్రవర్ణుడు గుర్రం మీదనుంచి కిందికి దూకి, ఒరలో నుంచి సర్పున కత్తి దూసి, “ఒరే రాక్షసా! చేవగలవాడవైతే, నాతో పోరాది గెలిచి, నన్ను మింగు! అబలను మింగ జూడడం సాహసం కాదు, అతి ఏహ్యమైన కార్యం,” అన్నాడు ఖంగుమనే కంరస్వరంతో.

రాక్షసుడు, చిత్రవర్ణుడికేసి వింత పడుతున్నట్టు చూసి, “నువ్వు, నాతో పోరాది గెలిచే ఏరుడివి! చీ, నోరుమూనుకో,” అన్నాడు.

చిత్రవర్ణుడు అమితావేశంతో రాక్షసుణ్ణి సమీపించాడు. రాక్షసుడు వికవికమంటూ

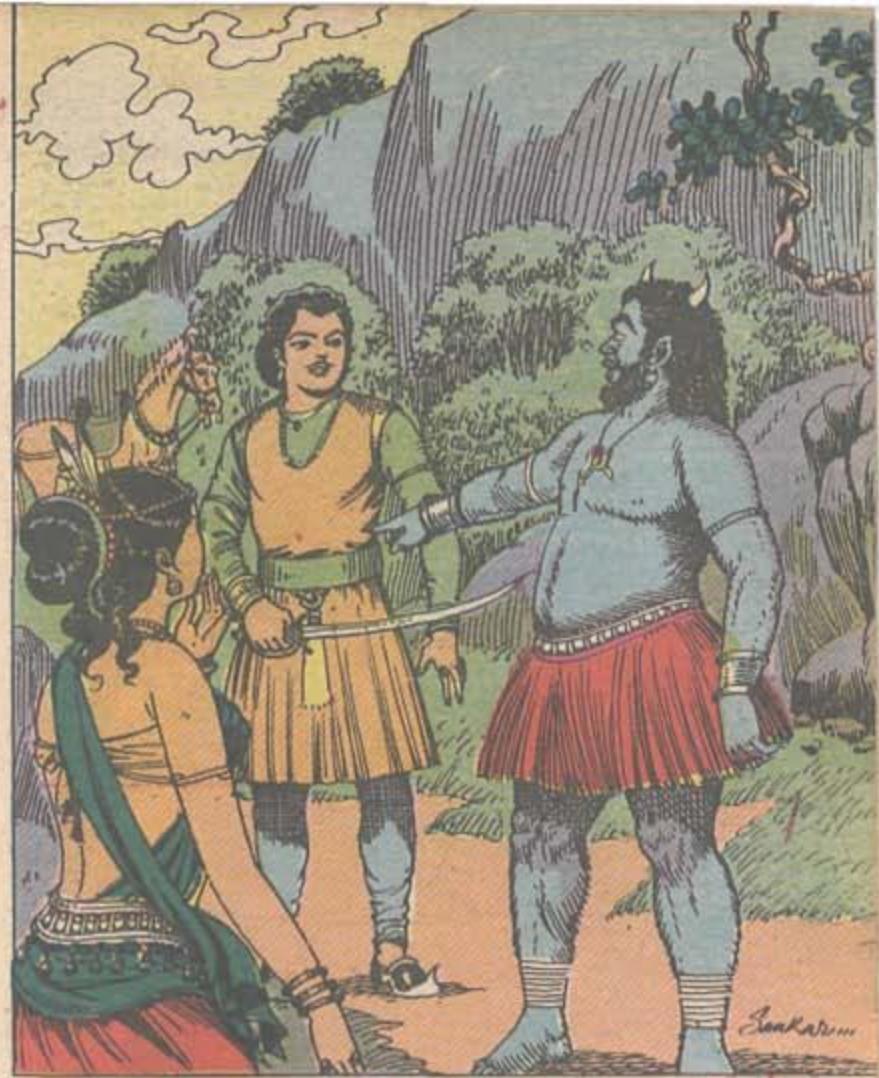

నవ్య, తన చేతిలోని కోయయువతిని నేలకు దించి, “జాగ్రత్త, పారిపోయే ప్రయత్నం చేసేవు!” అంటూ గుద్దురిమి, చిత్రవర్షుడితో, “నువ్వు బడుగు మనిషివి; నేను మహారాక్ష నుణ్ణి! అందులోనూ, రాక్షసుల్లో అగ్రజాతి వాళ్ళి. మేము ఒక్క ఆకలి గొన్నప్పుడు తప్ప, ఇతర సమయాల్లో ధర్మానువర్తులం. సమ ఉళ్ళీల మధ్య పోరైతేనే విన ఇంపు, చూడ ముచ్చట!” అంటూ చిత్రవర్షుడి దేహప్రమాణానికి కుదించుకు పోయాడు.

ఇది చూసి చిత్రవర్షుడు ఆశ్చర్యపోతున్నంతలో, రాక్షసుడు పెద్దగా నవ్య, “నేను ఒక కత్తి సృష్టించు కోవాలంటే చాలా పెద్ద పని. సమయానికా మంత్రం కూడా గుర్తు రావడం లేదు. మల్లయుద్ధం చేద్దాం. ఆ కత్తి అవతల పారెయ్య!” అన్నాడు తోడచరుస్తూ.

చిత్రవర్షుడు కత్తిని నేలకు జార్చి, రాక్షసుడితో తలపడ్డాడు. కొద్దికాలం జరిగేసరికి, రాక్షసుడికి దేహబలం పున్నా, యుద్ధవిద్యలలో తగిన శిక్షణ లేనివాడు కావడంతో అలసిపోసాగాడు. ఇది గ్రహించిన చిత్రవర్షుడు, అధను చూసి రాక్షసుడిగుండెల మీదా, కంఠం మీదా వజ్ర ఘూతం లాంటి పిడికిటి పోట్లు ప్రయోగించాడు.

రాక్షసుడు బాధతో అరుస్తూ కిందపడి చప్పున లేచి, “ఆహా! నువ్వు దైర్యశాలివేకాదు, మహాబలశాలివి కూడా!” అంటూ మాయమైపోయాడు.

ఆ వెంటనే కోయయువతి రాజు పాదాలపై వాలిపోయి, “దారా! నా పేరు గిరిక. కోయపెద్ద కూతుర్చి. అడవిమల్లెల కోసం వచ్చి, రాక్షసుడికి చికిత్సాయాను. మీరు రక్కించారు. రాక్షసుడంత వాళ్ళి ఎదిరించిన, మీవంటి మహాశూరులు లోకంలో మరొకరుండరు!” అన్నది.

రాజు చిరునవ్యతి, ఆమె భుజాలు పట్టుకుని లేవనెత్తాడు. మెడలో హాసల దండలతో, తలమీద రకరకాల పక్కి ఈకలతో అలంకరించుకున్న, ఆ యువతి వనదేవతలా పున్నది. ఆమెను ఆపాదమస్తకం పరీక్షగా చూసిన రాజు, ఆమె అద్భుత సౌందర్యానికి మంత్రముద్భుదై పోయాడు.

నువ్వే ఏదో మధనపడుతున్నట్టున్నావు. చెప్పు దలుచుకున్నదేదో నిర్వయంగా చెప్పు. నేనీ దేశాన్నేలే రాజు చిత్రవర్ణణీ," అన్నాడు.

అది విని గిరిక ఒక క్షణం నివ్వేరపోయి, "మీరు మహారాజులని ఇప్పటివరకూ గ్రహించ లేకపోయాను. మీరా దేవిని ఎమని ప్రార్థించారో, నాకు తెలియదు. నేను మాత్రం మహాశూరులైన మిమ్మలే నా భర్తగా ప్రసాదించ మని వేడుకున్నాను," అన్నది నిరాశగా.

రాజు క్షణకాలం తెల్లబోయి, అంతలోనే తేరుకుని ఏదో చెప్పబోయేంతలో, ఒక పాతికేళ్ళ కోయయువకుడు అక్కడికి వస్తూ, "గిరికా, నువ్వొక్కడున్నావా? నీకోసం ఈ చుట్టు పక్కల అంతా గాలిస్తూ వస్తున్నాను," అన్నాడు ఆదుర్దాగా.

గిరిక ఆ యువకుడికి జరిగిందంతా చెప్పి, "రాక్షసుడి నుంచి నన్ను రక్కించిన విరు, మనదేశాన్నేలే మహారాజులు!" అన్నది.

కోయయువకుడు, రాజుకు నమస్కరించి, "మహారాజా! గిరికను రక్కించి, నాకు చాలా మేలు చేశారు. రాక్షసుడు గిరికను మింగి వుంటే, నేను ఆత్మహత్య చేసుకునే వాణి. గిరిక లేనిదే నేను క్షణంకూడా బతకలేను," అన్నాడు.

రాజు మందహసం చేసి, "అలాగా! నువ్వు గిరికను ప్రేమించిన సంగతిమోకాని, గిరిక మాత్రం నన్ను ప్రాణప్రదంగా ప్రేమిస్తున్నది!" అన్నాడు.

కొద్ది క్షణాల తర్వాత చిత్రవర్ణుడు, తన దృష్టిని కోయయువతిపై నుంచి తిప్పుకుని, దాపులనున్నకాళికాదేవి ఆలయం కేసి బయలుదేరుతూ, "గిరికా! నేను దేవిని పూజించేందుకు వచ్చాను. ఇక నువ్వు, మీ గూడేనికి వెళ్ళు," అన్నాడు.

అయినా, గిరిక, రాజు వెనకగా నడిచి, కాళిదేవాలయంలో ప్రవేశించి, ఆయనతో పాటు దేవిని ప్రార్థించిది. రాజు బయటికి వచ్చి, తను ఎక్కి వచ్చిన గుర్తం వున్న చోటుకు నదుస్తూండగా, ఆమె అతణ్ణి అనుసరించి రాసాగింది.

చిత్రవర్ణుడు, గిరిక ఏదో చెప్పుదానికి తటపటాయిస్తున్నట్టు గ్రహించి, "గిరికా! నీలో

“ఓనా, గిరికా!” అన్నాడు కోయయువకుడు బొంగురుపోయిన గొంతుతో.

గిరిక అమునన్నట్టు తల ఊపింది. రాజు దర్శంగా ఒక విట్టూర్పు విడిచి, కోయయువకుడితో, “ఈ చిక్క సమస్యకు ఒక్కటే పరిష్కార మార్గం వున్నది. నేను రాక్షసుణ్ణి ఓడించిన మాట నిజమే కాని, నిన్న ఓడించలేదు. నువ్వు మల్లయుద్ధంలో నన్న ఓడించగలిగితే, గిరిక నీదవుతుంది,” అన్నాడు.

ఇందుకు కోయయువకుడు సంతోషంగా సరేనన్నాడు.

రాజు, గిరికను, “ఈ పద్ధతి నీకు ఇష్టమే గదా?” అని అడిగాడు.

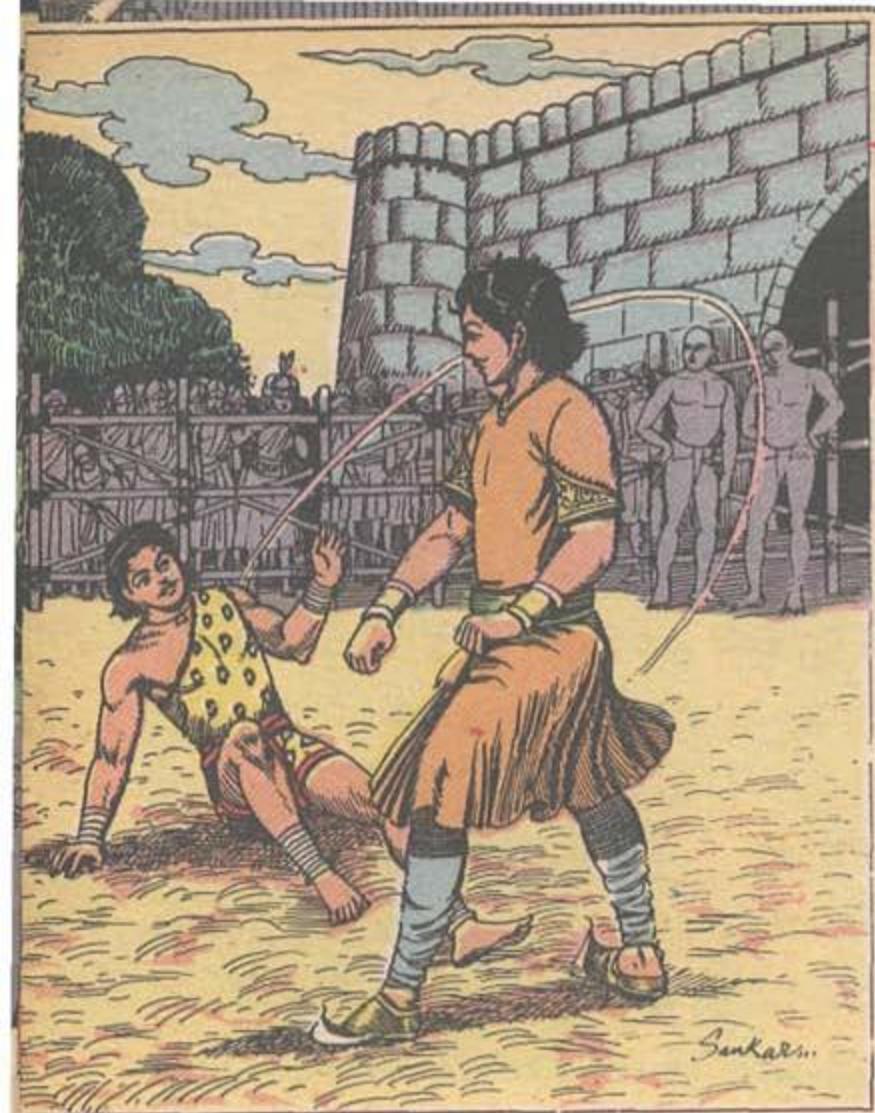
గిరిక ఇష్టమే నన్నట్టు తలవూపింది. మరుక్కణం రాజు, కోయయువకుడి మధ్య మల్ల

యుద్ధం ప్రారంభమైంది. నాలుగైదు నిమిషాలుగడిచే లోపల, కోయయువకుడు, రాజు డొక్కమీద బలమైన ముష్టిఘాతం ఇచ్చాడు. రాజు చిన్నగా అరిచి కిందపడి స్మృహ కోల్పయాడు.

కొద్దిసేపు తర్వాత చిత్రవర్ణదు స్మృహలోకి వచ్చి లేచి నిలబడి, “గిరికా! నేను ఓడాను. నువ్వు మీబావను పెళ్ళాడి సుఖంగా వుండు,” అని వెంటనే గుర్తమెక్కు రాజధానికి బయలుదేరాడు.

ఇది జరిగిన కొన్నాళ్ళకు, చిత్రవర్ణదు పుట్టిన రోజు సందర్భంగా రాజధానీ నగరంలో, యుద్ధవిద్యలలో రకరకాల పోటీలు ఏర్పాటయ్యాయి. పోటీలలో గెలుపాందిన వారికి, విలువైన బహుమతులు ప్రకటించాడు, రాజు.

పోటీల ముగింపు రోజు జరిగిన మల్లయుద్ధం పోటీలలో, గిరిక బావ అయిన కోయయువకుడు, రాజస్థానంలోని మల్లు లందరనీ ఉదించి విజేతగా నిలిచాడు. ఇంతలో కోయయువకుడికి బహుమతి ప్రదానం చేయవలసిన రాజు చిత్రవర్ణుడే, కోయయువకుడితో మల్లయుద్ధం పోటీకై బరిలోకి దిగాడు!

రాజు ప్రవర్తనకు పౌరులేకాక, పోటీలు చూడ వచ్చిన గిరిక కూడా ఆశ్చర్యపోయింది. అయితే, ఈ పోటీలో తన బావ తప్పక నెగ్గుతాడని భావించిన గిరిక, పోటీని కుతూ హలంగా చూడ సాగింది. కానీ, చిత్రవర్ణుడి లాఘవం, శక్తి సామర్థ్యాల ముందు కోయ

యువకుడు నిలవలేక పోయాడు. క్రణాలలో రాజు, కోయయువకుణ్ణి మట్టికరిపించాడు.

బేతాళుడు ఈ కథ చెప్పి, “రాజు, కోయ యువతి గిరిక విషయంలో, చిత్రవర్ణుడు ప్రవర్తించిన తీరు చూస్తే, అతడిలో సమయ సూఫ్రి మృగ్యమనీ, నిలకడలేని బుద్ధి కలవాడనీ తెలుస్తున్నది గదా? ప్రథమంగా, అతడు గిరిక సాందర్భానికి ముగ్ధుడవడం వల్లనే, అతడామె నుంచి దృష్టి మరల్యకలేక పోయాడు. అంటే — ఆమెను తన భార్యగా చేసుకోవాలనే కాంక్ష అతడిలో వున్నట్టు విదిత మమతున్నది. అయితే, సమయానికి కోయయువకుడు వచ్చి, గిరిక పట్ల తన ప్రేమ గురించి చెప్పిదంతో తన బుద్ధి మార్చుకున్నాడు. ఇకపోతే, అతడి శూరత్వం గురించి: రాక్షసుడు న్యాయం ఆలోచించి, తనకు తానై శరీరాన్ని కుదించు కోకపోతే, రాజతణ్ణి మల్లయుద్ధంలో ఉదించగలిగేవాడు కాదు. అన్నిటికన్న రాజు నిలకడలేని బుద్ధికి సాక్షం, అతడు మల్లయుద్ధంలో అందరినీ ఉదించిన కోయయువకుడిపై మల్లయుద్ధానికి దిగి, అతణ్ణి ఉదించడం. ఇది గిరికను పెళ్ళాడిన కోయయువకుడిపై, రాజు చిత్రవర్ణుడికిగల అక్కసునూ, అసూయనూ వెల్లడించడం లేదా? ఈ సందేహాలకు సమాధానం తెలిసికూడా చెప్పకపోయావో, నీ తల పగిలి పోతుంది,” అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్గుడు, “రాజు చిత్రవర్ణు దిక్, అరణ్యంలో కోయయువతి గిరికతో పరిచయం అయినప్పటి నుంచీ జరిగిన సంఘటనలను, వేటికవేగా కాక, అన్నిటినీ సూత్రబద్ధం చేసి ఆలోచించాలి. రాక్షసుడు మహాకాయంతో భీకరరూపంలో వున్నప్పుడే, చిత్రవర్ణుడు అతడిపై కత్తి దూశాడు. దీనిని బట్టి అతడు మహాశూరుడనే దాంటో శంకకు తావు లేదు. రాక్షసుడు తన రూపాన్ని కుదించుకోవడం అదంతా వాడు నమ్మిన ధర్మ సూక్తానికి సంబంధించినది మాత్రమే. ఒక యువతి అతిలోక సౌందర్యాన్ని చూసి ముగ్గు దైనంత మాత్రాన, రాజుమెను వివాహ మాడాలనుకున్నాడనడం, సమంజసం కాదు. అదే నిజమైతే చిత్రవర్ణుడు, కోయయువకుణ్ణి ఉడించి, గిరికను తనదిగా చేసుకోవడం ఏమంత కష్టం కాదు. గిరికకు, మహాశూరుడన్న భావంతో తనపై కలిగిన ప్రేమకు స్వస్తి చెప్పించేందుకే రాజు, కోయయువకుడిపై ఉడాడనేది సహేతుకం. తర్వాత అతడు పోటీలలో కోయయువకుణ్ణి సునాయాసంగా ఉడిం

చదం, రాజతంత్రానికి సంబంధించినది. అలాచేయకుండా, పోటీలలో గెలిచిన కోయయువకుడికి చిత్రవర్ణుడు బహుమతీ ప్రదానం చేసివుంటే — వాడు ఏదో ఒక సమయంలో, తాను రాజును అరణ్యాన మల్లయుద్ధంలో చిత్రుగా ఉడించానని ఇతర్లతో చెప్పే అవకాశమున్నది. ఒక దేశానికి రాజైన వాడికి అంతకుమించిన అవమానం, తలవంపులు కలిగించేదీ మరొకటుండ్రము. అందుకే, చిత్రవర్ణుడు అందరి సమక్షంలో కోయయువకుణ్ణి ఉడించి, వాడికి గతంలో తన ప్రతాపాన్ని గురించి ప్రచారం చేసుకునే అవకాశం లేకుండా చేశాడు. ఈ వాస్తవాన్నంతా గుర్తించినప్పుడు చిత్రవర్ణుడు సమయసూఫ్రి, దృఢస్వభావం కలవాడనీ, మహాశూరుడనీ, కేవలం వ్యక్తి పరమైన అసూయా, ప్రతీకార వాంఛలు లేనివాడనీ తేలుతుంది,” అన్నాడు.

రాజుకు ఈ విధంగా మౌనభంగం కలగానే, బేతాళుడు శవంతోసహ మాయమై, తిరిగి చెట్టిక్కాదు. —(కల్పితం)
ఆధారం : ఆర్. పట్టాభిరామ రాజు రచన|

అక్షరాలానిజం!

విశ్వాపురం జమీందారు వెంగళరాయుడు కాస్త మందమతి. ఒకనాడాయన తన మిత్రుడైన మరాక జమీందారు భూపాలరాయుడితో చదరంగం ఆదబోతూండగా ఒక మనిషి వచ్చి, “అయ్య! నేనాక మావటివాళ్ళి. నా దగ్గర ఒక ఏనుగు వున్నది. ఈమధ్య దానిమీద వచ్చే ఆదాయం బాగా తగ్గిపొగా, దాని పొషణభారం పెరిగింది. దానిని మీవంటి ప్రభువులకు అమ్మాలనుకుంటున్నాను,” అన్నాడు.

ఇది విన్న వెంగళరాయుడు ఏంచేర్చామన్నట్టు మిత్రుడికేసి చూశాడు.

“ఆలోచిస్తావెందుకు? ఏనుగు బతికున్నా, చచ్చినా వెయ్యే అన్నారు కదా!” అన్నాడు భూపాలరాయుడు.

“అంటే ఏమిటి?” అని ప్రశ్నించాడు వెంగళరాయుడు.

“ఏనుగు బతికున్నప్పుడు మనకు ఉపయోగించే ఎన్నో పనులు సునాయాసంగా చేయగలదు. చచ్చినప్పుడు దాని దంతాలమ్మునా లాభంగానే వుంటుంది,” అన్నాడు భూపాలరాయుడు.

వెంగళరాయుడు ఏనుగును కొన్నాడు. కొంతకాలం గడిచింది. ఒకనాడు భూపాలరాయుడు, వెంగళరాయుట్టి చూసి పోదామని వచ్చాడు. ఆ సమయంలో చచ్చిపోయిన ఏనుగును కొందరు నౌకర్లు కోటద్వారం నుంచి బయటికి ఉదుస్తున్నారు.

వెంగళరాయుడు తన మిత్రుడికి ఏనుగును చూపిస్తూ, “ఆద ఏనుగుకు దంతాలుండవని నాకు ముందే ఎందుకు చెప్పలేదు? అయినా ఏనుగు చచ్చినా, బతికినా వెయ్యేనన్న సీ మాట అక్షరాలా నిజం! ఇది బతికుండగా నెలకు ఎంత లేదన్న వెయ్యే రూపాయల తిండి లినేది. ఇప్పుడి చచ్చాక ఉరు బయటికి లాగి పాతి పెట్టించేందుకు వెయ్యే రూపాయలకు పైనే ఖర్చువుతుంది!” అన్నాడు కశ్య తురుచుకుంటూ.

— వక్కలంక ‘కిషోర’

చందులు

ఆనుబంధం - 60

మనదేశపు పక్కలు - జంతువులు:

చమరమృగాలు

ఏసువుల జాతిక చెందిన, కొండలలో నివసించే చమరమృగాలను (యాకీ) 'కొండ ఆపులు' అని చెప్పాచ్చు. ఇవి మన దేశంలో కాక్కురు నుంచి శక్కిం వరకు గల హామూలయపర్యక్ష సానుపులలో ఎక్కువగా నివసిస్తున్నాయి. ఇవి పరిమాణంలో మామూలు ఆపుల కన్నా పెద్దవి గానూ, చాలా దృఢంగానూ ఉంటాయి. సౌధారణంగా ఇవి 170 నుంచి 185 సెం.మీ. ఎత్తు వరకు ఎదుగుతాయి. కొండలను నునాయానంగా ఎక్కుతాయి. ఇవి సముద్ర మట్టానికి $4.300 - 6,000$ మీటర్ల ఎత్తులో నివసిస్తున్నాయి. నల్గూ ఉండే వీటి శరీరాల నిండా దట్టంగా పాదవాల్ఫి రోమాలు ఉంటాయి. ఈ రోమాల కారణంగానే ఈ జంతువులు విపరీతమైన చలిని తట్టుకోగలుగుతున్నాయి.

ఒకవ్యుదు అరణ్యాలలోనే ఉండే ఈ చమరమృగాలను ఇవ్వుదు ఇత్తుల్లో పాడి కోసం పెంచుతున్నారు. వీటిని బరువులు మోయిదానికి, ఎక్కు ప్రయాణం చేయడానికి ఉపయోగిస్తున్నారు.

మామూలుగా కలిసి జీవించే స్వేభావం గల చమరమృగాలు చిన్న చిన్న గుంపులుగా నివసిస్తాయి. ఆపులు, చమరమృగాలూ కలిసిన ఒక విధమైన సంకరణాతి చమరమృగాలు కూడా అక్కడక్కడ ఉన్నాయి. వీటిని 'మెధ్యాన' అని అంటారు.

అవనీంద్రనాథ్ టాగూర్

“అందమైన ప్రకృతి దృశ్యాలను చిత్రికరించడానికి మీరు ఏ ఉద్యోనవనానికో, లేదా నదీ తీరానికో వెళ్ళి కూర్చుని, అక్కడి చెట్టుచేమలనూ, పువ్వులనూ, పరిశీలించి చూసి వాటిని యథాతథంగా చిత్రించడం గమనించాను. ప్రకృతి సాందర్భాన్ని అలా చోకగా పట్టి బంధించడానికి మీగు చేసే ప్రయత్నం నాకు ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది. అందం అంటే కేవలం బాహ్యమైనది కాదు; అది హృదయంతరాలలో దాగి ఉంటుందని మీరు గ్రహించాలి. మహాకవి కాళిదాను కవిత్వంతో మీ హృదయాలను పరవళింప జేసి, ఆకాశం కేసి చూడండి. అప్పుడు అర్థమవుతుంది — వినీల గగనంలో తేలే మేఘాల అమర సందేశం. మొదట ఆదికవి వాల్మీకి సముద్ర వర్ణనలను చదివి ఆనందించి, ఆ తరవాత మీ సాంత సముద్రాలను చిత్రికరించడానికి ప్రారంభించండి!”

ప్రముఖ చిత్రకారుడు అవనీంద్రనాథ్ టాగూర్ తమ శిష్యులకు ఇచ్చిన సలహా ఇది.

ఆ సలహాలోనే ఆయనకు చిత్ర కళ పట్ల ఉన్న అభిప్రాయం వ్యక్తమవుతున్నది.

మన సాంస్కృతిక సంపదను, వారసత్వాన్ని అర్థంచేసుకుని ఆస్వాదించగలిగినప్పుడే మనం చిత్రించే చిత్రాలలో జీవకళ, ఉట్టిపడుతుందని ఆయన భావించాడు.

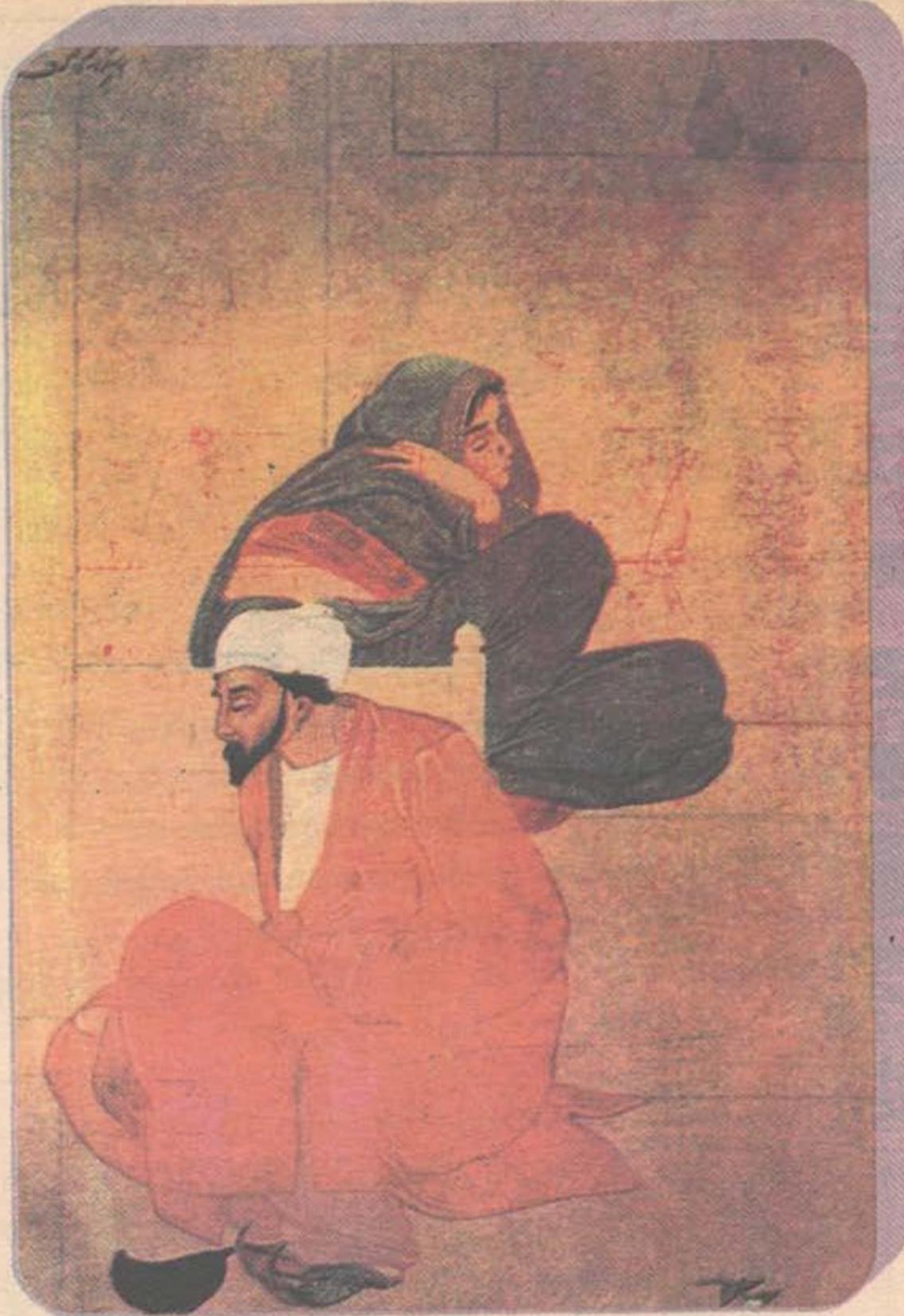
విశ్వకవి రహింద్రనాథ్ టాగూర్ సౌధరుడి కుమారుడు అవనీంద్రనాథ్ టాగూర్. టాగూర్ కుటుంబం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వివిధ రంగాలకు చెందిన ప్రముఖులను ఆకర్షిస్తూన్న కాలఫుట్టంలో,

అందే 1871వ సం॥లో
 అవనీంద్రనాథ్ టాగుర్
 జన్మించాడు. ఆయన
 తొలి దశలో అంగైయ,
 ఇటలీ చిత్రకారుల చేత
 ప్రభావితుడయ్యాడు.
 పాశ్చాత్య చిత్ర కళను
 అనుకరించడానికి ప్రయ
 త్రించసాగాడు. భార
 తీయ కళా సంపదను
 ప్రపంచమే కాకుండా,
 భారతీయులు సైతం
 గుర్తించి, గౌరవించే
 విధంగా చేసిన పండి
 తుడు, కళా విమర్శ
 కుడు హెచ్.బి. హావల్.
 అవనీంద్రకు హావల్తో
 పరిచయం కలిగింది.
 అప్పటి నుంచి అవ
 నీంద్ర భారతీయ చిత్ర
 కళా వైశిష్ట్యాన్ని కనుగొని
 పెంపాందించ డానికి
 తన ప్రతిభా పాటవా
 లను వినియోగించాడు.
 పాశ్చాత్య చిత్రకారుల
 కైలిని అనుకరించి
 నప్పటికీ ఆయన భార
 తీయ సంస్కృతీ విశేషాలనే తన చిత్రాలలో ప్రధాన అంశాలుగా తీసుకునేవాడు.

ఆయన 'జందియన్ సాసైటీ అఫ్ బరియంటల్ ఆర్' అనే సంస్థను స్థాపించాడు.
 ఆయన నుంచి పలువురు వర్ధమాన చిత్రకారులు ప్రేరణ పొందారు. వారిలో నందలాల్
 బోన్ ముఖ్యాడు.

1951వ సం॥లో అవనీంద్రనాథ్ టాగుర్ కాలధర్మం చెందాడు.

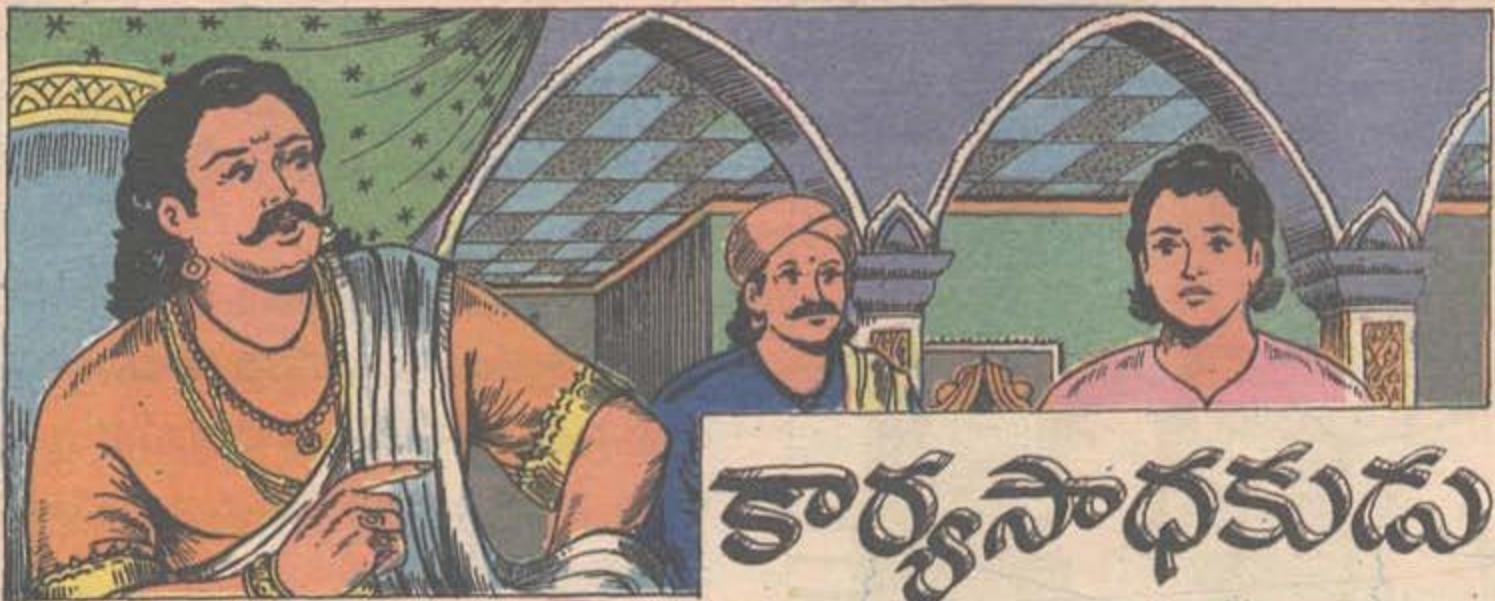

మీకు తెలుసా?

1. మన దేశంలో రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థకరణ ఏ సంవత్సరంలో జరిగింది?
  2. గత పదిసంవత్సరాలుగా అణ్ణయ్యుధరహితప్రాంతంగా ఉంటూన్న దేశం ఏది?
  3. 'పంచతంత్ర' కథలు ఏ రాజు కాలంలో సంకలనం చేయబడినవి?
  4. 'ప్రకృతి ప్రపంచ నిధి' తన చిహ్నంగా స్వీకరించిన జంతువు ఏది?
  5. మన దేశంలో రైలు పెట్టిల కర్మగారం ఎక్కడ ఉన్నది?
  6. అతి తక్కువ వాతావరణ కాలుష్యాన్ని కల్పించే వాహనం ఏది?
  7. బొగ్గుగనులు ఎక్కువగా గల రాష్ట్రం ఏది?
  8. 'భూమి చివ్వ' అంటే ఏమిటి?
  9. 'దేవేంద్రుడు' రాజధాని ఏది?
  10. ఇరానలో అయ్యుతుల్లా భీష్మేనీ ఎప్పుడు అధికారాన్ని చేపట్టాడు?
  11. మనదేశంలో వంద సంవత్సరాలకు పైగా వెలువదుతున్న వార్తాపత్రికలు ఎన్ని?
  12. 'క్యోట్ ఇండియా' పిలుపు ఎప్పుడు ఇవ్వబడింది?
  13. 'దేవనాగరి' లిపిలో నాటెలు వెలువరించిన మొట్టమొదటి ముస్లిం రాజు ఎవరు?
  14. ఐరోపాఖండంలోని అతి పెద్ద నది ఏది?
  15. 'హరిత విష్ణవం' అంటే మన దేశంలో ముఖ్యంగా ఏ పంటను సూచిస్తుంది?
  16. గ్రహాలలోకిల్లా చాలా పెద్దది ఏది?

సమాధానాలు

కార్యసాధకుడు

శ్రీకంఠనే జమీందారుకు వ్యవసాయపు పనులు పర్యవేక్షిస్తూ, దానితో పాటు దివణా నికి వచ్చేపాయే వారిని గమనిస్తూ, బాధ్యతా, తగిన మర్యాదలతో ప్రవర్తించగల సమర్థుడైన వ్యక్తి కావలసి వచ్చాడు. ఆనాటి వరకూ ఇలాంటి పనులను ఎంతో నేర్చుగా నిర్వహిస్తూ వచ్చిన నారాయణయ్య హత్తుగా కాలధర్మం చెందడంతో, జమీందారుకు ఈ సమస్య ఎదురయింది.

ఆయన దీన్ని గురించి దివానుతో ప్రస్తావించాడు.

దివాను ఒక క్రణం ఆలోచించి, “అయ్య! ఈ పనికి నారాయణయ్య కొడుకు శశాంకుడు తగినవాడని నా నమ్మకం,” అన్నాడు.

ఆ మర్యాద శశాంకుడు, జమీందారును దర్శించి, తన తండ్రి స్థానంలో తనను నియమించవలసిందిగా కోరాడు. శశాంకుడిలోని తెలివితేటలు, కార్యదక్కత అధారంగా మాత్రమే

వాడిని పనిలోక తీసుకోవాలని నిర్ణయించు కున్నజమీందారు, వాడినితిరిగి రెండురోజుల తర్వాత రావలసిందిగా చెప్పాడు.

జమీందారు చెప్పిన విధంగా, శశాంకుడు రెండు రోజుల తర్వాత ఆయన దగ్గిరకు వచ్చాడు.

జమీందారు వాడితో, “సీకు ఉద్యగం ఇచ్చే సంగతి తర్వాత ఆలోచిస్తాను. ముందు నువ్వుక పని చెయ్యాలి. ఈ నాటి సాయంత్రం మా అమ్మాయి అత్తవారింటికి వెళ్లిపోతున్నది. ఆమె కోసం ఒక నగ తయారు చేయమని, పట్టణంలోని వర్తకుడికి పురమాయించాను. నగ ఈ ఉదయమే అందింది. నగను చూసి అమ్మాయి, దానిలో కొన్ని మార్పులు చేసి నట్టయితే మరింత అందంగా కనబడుతుందని చెబుతున్నది. నువ్వు తక్కణం వెళ్లి, అమ్మాయి చెబుతున్న మార్పులు చేయించుకుని రావాలి. అమ్మాయి అత్తవారింటికి

బయలుదేరి వెళ్లోగా, నువ్వు పని ముగించు
కుని తిరిగిరావాలి. సమయం చాలా తక్క
వగా వుంది,” అన్నాడు.

శశాంకుడు, జమీందారు కూతురును అడిగి
నగలో చేయవలసిన మార్పులు తెలుసుకుని,
పట్టణం వెళ్లి నగల వర్తకుణ్ణి కలిశాడు.

వర్తకుడు, శశాంకుడు చెప్పింది విని,
“నువ్వు చెబుతున్న జమీందారెవరో నాకు
గుర్తు లేదు. మా దుకాణం ప్రసిద్ధి నీకు తెలిసే
పుండాలి. ఇక్కడి కెందరో జమీందార్లూ, రాజ్య
ద్వాగులూ, గొప్పభూస్వాములూ నగలు కొనేం
దుకు వచ్చి పోతూంటారు. ఏదేవైనా, మా
దుకాణంలో కొన్న నగలకు తగు మార్పులు
చేసి ఇవ్వడం, మా విధి. అయితే, ఈ నగ

మా దగ్గరే కొనుగోలు చేసినట్టుగా, దబ్బు ఇచ్చి
నప్పుడు మేమిచ్చిన చెల్లు చీటీ చూపవలసి
వుంటుంది!” అన్నాడు.

జమీందారు, శశాంకుడికి అలాంటి చీటీ
ఎమీ ఇవ్వలేదు. దానికోసమై తిరిగి జమీం
దారు వద్దకు వెళ్లడం అంటే శ్రమతో పాటు
కాలం వృథా. ఆయన చెప్పిన సమయానికి
పని పూర్తికాదు!

ఇలా ఆలోచించి శశాంకుడు మరొకసారి
వర్తకుణ్ణి అడిగి చూశాడు. అయితే, వర్తకుడు
తల అడ్డంగా అడించి, “మా దగ్గర కొనుగోలు
చేసిన నగలకే, మీరు కోరిన మార్పులు
తక్కణం చేసి ఇచ్చే అవకాశముంది. చూస్తు
న్నావు గదా, నా దుకాణానికి మితిమీరిన పని
ఒత్తిది. ఇతరులవద్దకొన్న నగలను, మా వద్ద
మార్పు చేయించాలంటే, కనీసం వారం
రోజులైనా వ్యవధి కావాలి. నేను ముందుగా,
నా భాతాదారుల పని చూడాలి. అది నా
ధర్మం,” అన్నాడు.

శశాంకుడు, వర్తకుడి మాటలు విని బాగా
అలోచించి, “సరే! ఈ నగను అమ్మ దలిచాను.
కొనేందుకు మీకేషైనా అభ్యంతరమా?”
అని అడిగాడు.

“ఎంత మాట! మాతాతముత్తాతల ముందు
తరాలనుంచి కూడా, మేం నగల వ్యాపారం
చేస్తున్నాం. మా ఇంటి పేరే నగలవారు. నగల
అమ్మకం, కొనుగోలే మా వంశంవాళ్ళ వృత్తి.
నగకొనేందుకు అభ్యంతరమా!” అంటూ వర్త

కుదు ఆశ్చర్యపోయి, శశాంకుడి నుంచి నగ కొని, వెంటనే దబ్బు చెల్లించి, దాన్ని అమ్మ కానికి సిద్ధంగా వున్న ఇతర నగల సరసన వుంచాడు.

శశాంకుడు దబ్బుతీసుకుని కొంత దూరం వెళ్లి, ఏదో ఆలోచన వచ్చినవాడిలా తిరిగి వర్తకుడి దగ్గరకు వచ్చి, “అయ్య! ఏదో క్షణి కావేశంలోనో, తిక్కరేగో నగను అమ్మాను కాని, నిజంగా అమ్మాలని లేదు. ఇప్పుడు దాన్ని తిరిగి కొనాలని బుద్ధిపుట్టింది. అయితే, నగలో చిన్నచిన్నమార్పులు చేస్తే చాలు,” అన్నాడు.

ఇది విని వర్తకుడు తృప్తిగా తలాడించి, “మా దుకాణంలో నగను కొనుగోలు చేసిన మీలాంటి మాన్యలైన భాతాదారులకు, అడిగిన మార్పులు చేయడం, మా విధి!” అంటూ పనివాళ్ళను పెలిచి, శశాంకుడు చెప్పిన మార్పులు చేసి, నగను అమ్మకానికి సిద్ధం చేయవలసిందిగా ఆదేశించాడు.

పనివాళ్ళు కొద్దిసేపట్లోనే నగలో చేయవల సినమార్పులు చేసి, దానిని వర్తకుడి ముందుం చారు.

అప్పుడు వర్తకుడు, శశాంకుడితో, “అయ్య! మేము నగను మీ దగ్గర నుంచి కొనుగోలు చేసిన ధరకు, మేము అమ్మే ధరకు కొద్ది పొటి వ్యత్యాసం వుంటుంది. నగను తిరిగి కొనేందుకు వందరూపాయలు అదనంగా ఇప్పుడు ఇవ్వవలసి వుంటుంది,” అన్నాడు.

నగలో మార్పులు చేర్చుల నిమిత్తం, మజూరుకోస్తే జమీందారిచ్చిన వందరూపాయలు శశాంకుడి దగ్గర వున్నావి. ఆ దబ్బును, నగను అమ్మగా వర్తకుడిచ్చిన దబ్బుతో కలిపి, వర్తకుడి నుంచి నగను తిరిగి కొనుగోలు చేసి, అనుకున్న సమయానికి జమీందారింటికి చేరాడు శశాంకుడు.

నిజానికి జమీందారు – నగల వర్తకుడు బాగా పరిచయిస్తులు. జమీందారు సూచన మేరకే వర్తకుడు, నగలో మార్పు చేయడానికి నిరాకరించాడు.

శశాంకుడి నుంచి జరిగినదేమిటో విన్న జమీందారు చాలాసంతోషించి, అతణ్ణి కార్య సాధకుడుగా గుర్తించి దివాణంలో తండ్రి చేసిన ఉద్యోగంలో నియమించాడు.

శ్రీ - శేల్వకళ

ఒకానికప్పుడు వింధ్యపర్వత ప్రాంతాల్లో శిలా నందుడనే శిల్పాచార్యుడుండేవాడు. ఆయన చెక్కిన శిల్పాలు జీవకళ ఉట్టిపడుతూ, శిల్పాలు కాదేమో అన్న భ్రమ కలిగించేవి.

దింభకుడు, కుంభకుడు అనే వారిద్దరు వెతుక్కుంటూ వెళ్ళి, శిలానందుడికి పది సంవత్సరాలపాటు శుష్టుష చేసి శిల్పావిద్య లోని మర్మాలు తెలుసుకున్నారు.

విద్య పూర్తయి వెళ్ళి పోయేటప్పుడు శిల్పాచార్యుడు వాళ్ళతో, “నాయనలారా! మీ వంటి శిష్యులు నాకు దొరకదం నా అదృష్టం. మీరు మీకు తెలిసినదంతా మీ శిష్యులకు చెప్పండి. ప్రతిఫలాని కేనాడూ ప్రాముఖ్యతనివ్యకండి. ఏలు చూసుకుని నేను ఒకసారి వచ్చి మిమ్మల్ని చూసి వెళతాను,” అన్నాడు.

దింభకుడు తన గ్రామం చేరుకున్నాడు. వాడికి అయిదెకరాల పాలం పున్నది. దానితో

హయిగా భుక్తి గడిచి పోతుంది. తను చెక్కే శిల్పాలకు ప్రేరణగా వుంటుందని నాట్య శాస్త్రం తెలిసిన మీనాక్షి అనే అందమైన యువతిని దింభకుడు పెళ్ళాడాడు. వాడు చెక్కే శిల్పాలు చూసి అందరూ మెచ్చుకునేవారు.

ఎవరికైనా శిల్పాలు చెక్కాలంటే అందుకు దింభకుడు ప్రతిఫలం తీసుకునేవాడు కాదు. పైగా, వాడి వద్ద లెక్కలేనంత మంది శిష్యులుగా చేరారు. దింభకుడికి ఊపిరిసలపనంత పని వున్న విసుగుదల వుండేది కాదు. ఊట్టేనూ, చుట్టుపక్కలా వాడి పేరు మారుమోగిపోతూండేది.

ఇలా కొద్ది సంవత్సరాలు గడిచాయి. ఒక రోజున ఆ దేశపు రాజు ఒక చాటింపు వేయించాడు: దేవనర్తక అయిన మేనక శిల్పాన్ని అత్యద్యుతంగా చెక్కిన వారికి పది వేల వరహాలు కానుకగా ఇస్తాడట రాజు. ఆ శిల్పాన్ని ఆయన కొత్తగా నిర్మిస్తున్న నాట్య

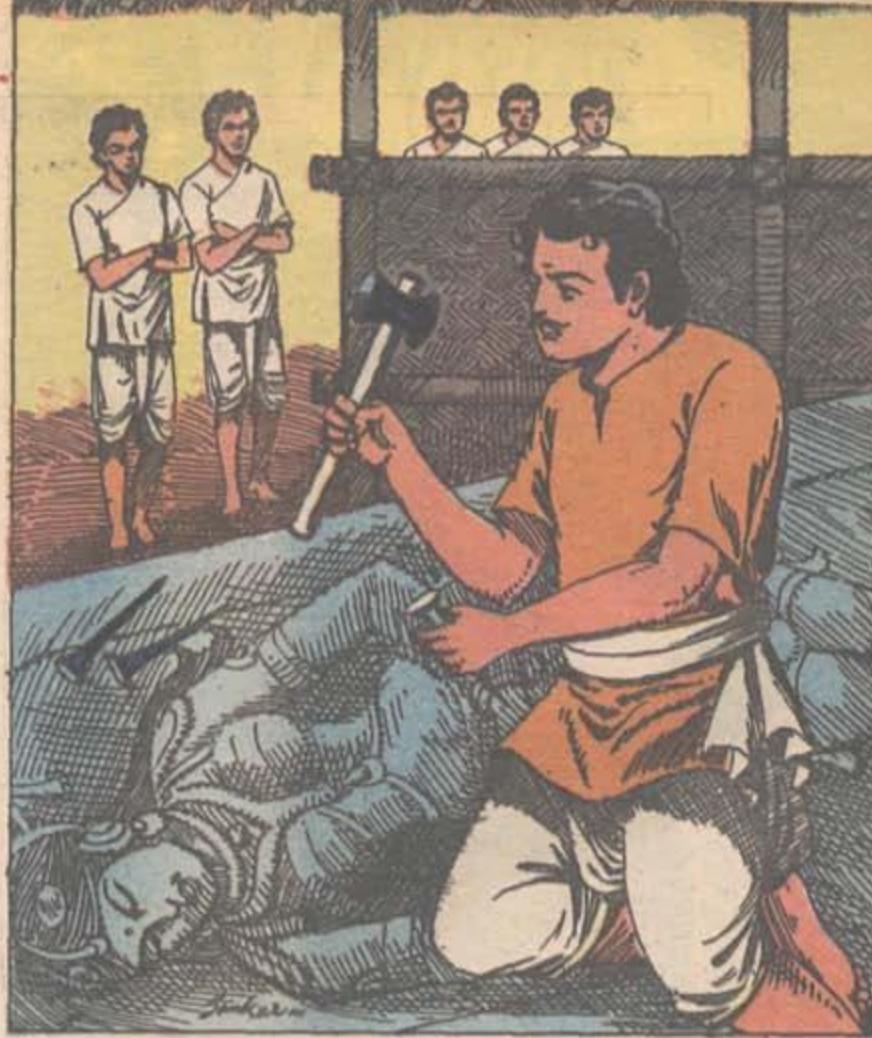
మందిరంలో ప్రతిష్టాపన. నాట్యమందిర నిర్మాణానికి శిల్పులు కూడా కావాలని అయిన చాటింపు వేయించాడు.

తన శిష్యులను నాట్యమందిర నిర్మాణానికి పంపి, తాను మేనక శిల్పాన్ని చెక్కడంలో నిమగ్నుడయ్యాడు దింభకుడు. కానీ పది రోజుల్లోనే వాడి శిష్యులందరూ తిరిగి వచ్చే శారు. మందిర నిర్మాణానికి రాజు పెట్టిన పరిక్లసీ వాళ్ళు నెగ్గ లేక పోయారట!

“విచారించకండి! మీ లోపాలు సవరించి క్రమంగా మిమ్మల్ని నా అంతటి వాళ్ళను చేస్తాను,” అని వాళ్ళను ఉదార్పి, దింభకుడు మేనక శిల్పాన్ని చెక్కసాగాడు. అది పూర్తి కావడానికి మూడు మాసాలు పట్టింది.

మరో మాసం పాటు దింభకుడు శిల్పానికి తుదిమెరుగులు దిద్దాడు. ఈ లోగా రాజు ధానిలో నాట్యమందిరం కూడా సిద్ధంకా నున్నదని వాడికి తెలిసింది. వెంటనే శిల్పాన్ని తీసుకుని ఎద్ద బండిలో రాజుధానికి ప్రయాణమయ్యాడు:

రెండు రోజులు ప్రయాణం చేశాక బండి కుంభకుడుండే గ్రామం చేరుకున్నది. అది పెద్ద గ్రామం. కుంభకుణ్ణి గురించి వెంటనే ఎవరూ చెప్పలేకపోయారు. చివరికొక యువకుడు, “ఆ బొమ్మలు చెక్కే వాడా? ఆయనతో నీకేంపని? ఆయన దగ్గర బొమ్మలు కొండా మనుకుంటే నీవల్లకాదు. ఆయనకు డబ్బాశ ఎక్కువ!” అంటూ ఇల్లు చూపించాడు.

కుంభకుడి ఇల్లు చూడ్డానికి సామాన్యంగా వున్నది కానీ, వాడు బాగా డబ్బు సంపాదిస్తున్నాడు. ఎవరికైనా శిల్పులు చెక్కాలన్నా, తను చెక్కిన శిల్పులు అమ్మలన్నా వాడు చాలా పెద్ద మొత్తం అదుగుతాడు. శిల్పాలన్నా పోయిని మొత్తం అదుగుతూందడంవల్ల, వాడికి శిష్యులెందరో లేరు. వాళ్ళు కూడా ప్రస్తుతం రాజుధానిలో నాట్యమందిర నిర్మాణంలో మునిగివున్నారు.

ఇదంతా గమనించి దింభకుడెంతో ఆశ్చర్యపడి, “మన విద్య పూర్తయి బయలు దేరేటప్పుడు గురువుగారు ప్రతిఫలానికి ప్రాముఖ్యతనీయవర్ధని చెప్పాడు. గుర్తుందా?” అని కుంభకుడిని ప్రశ్నించాడు.

“గుర్తంది. ఆయన మాట నాకు శిరోధార్యం. ప్రతిఫలం మీద ఆశవన్న వాడినైతే సేనంతో ఆదంబరంగా జీవించేవాడిని. నాదగ్గర లక్షల పరహాలున్న, నేను అతి సామాన్యంగా జీవిస్తున్నాను. మా ఇంట్లో అందరూ ఎవరి పనులు వాళ్ళు చేసుకుంటారు తప్ప, సేవకులను నియమించ మనరు,” అన్నాడు కుంభకుడు.

వాడు పిసినిగొట్టువాడనీ, దబ్బు సంపాయించడమే కాక, పెల్లికి బిచ్చంకూడా వేయడనీ దింభకుడు అనుకున్నాడు. కానీ వాడా విషయాన్ని కుంభకుడి వద్ద ప్రస్తావించలేదు.

కుంభకుడు, దింభకుడిని ప్రేమాభిమానాలతో ఆదరించాడు. దింభకుడికి అక్కడున్న

వారం రోజులూ స్వగ్గంలో వున్నట్టుంది. తర్వాత ఇద్దరూ కలిసే రాజధానికి ప్రయాణమయ్యారు. కానీ, ఇద్దరూ ఒకరి శిల్పాలనాకరు చూడలేదు. వాటిని జాగ్రత్తగా గడ్డి, దూడి నింపిన మూటలలో పుంచారు.

రాజధాని చేరుకున్నాక రాజును కలుసుకుని, వాళ్ళిద్దరూ తమ తమ శిల్పాలున్న మూటలను రాజుకు సమర్పించు కున్నారు. రాజు వారిని మర్మాడు రమ్మన్నాడు.

దింభకుడు, కుంభకుడు రాజేర్పాటు చేసిన విడిదిలో ఆరోజుకు విశ్రాంతి తీసుకున్నాక, మర్మాడు వెళ్ళి రాజును దర్శించారు. రాజు వారివంక అబ్బరంగా చూసి, “మీ ఇద్దరి శిల్పాలూ అద్భుతంగా వున్నాయి. అలాంటి శిల్పకళ మానవ సాధ్యం కాదు. అయితే, అచ్చగుద్దినట్టు రెండు శిల్పాలూ ఒకే విధంగా వున్నాయి. నాట్యమందిరంలో రెండు .స్థానాల్లో రెంటినీ ప్రతిష్టించాలని అనుకుంటున్నాను. కానీ, ఏది ఎవరిదోనాకు తెలియడం లేదు. మీరు గుర్తుపట్టి, వేరుచేసి నాకు చెప్పగలరా?” అని అడిగాడు.

శిల్పలిద్దరూ శిల్పాలున్న చోటుకు వెళ్ళి, తమ శిల్పాలను చూసి తెల్లబోయారు. అవి రెండూ ఒక్కలాగే వున్నాయి. ఏదెవరిదో చెప్పడం వాటిని చెక్కిన దింభకుడికి, కుంభకుడికి కూడా సాధ్యం కాలేదు.

“మీ రిద్దరూ సమాన ప్రతిభ గల శిల్పాలు! ఒకరికి తెలియకుండా ఒకరు చెక్కిన శిల్పం

ఒకే లాగుండదం చాలా అరుదైన వింత. మిమ్మల్నిద్దర్నీ సమంగా సత్కరించదం, నా ధర్మం,” అన్నాడు రాజు.

ఆ సమయంలో అక్కడికి శిలానందుడు వచ్చాడు. తన శిష్యుల ప్రతిభ చూడాలని ఆయన రాజధానికి చేరుకున్నాడు.

శిలానందుడు, రాజు చెప్పింది విని, “మీ సత్కరానికి అర్థుడు కుంభకుడు. దింభకుడి ప్సానం ఆ తర్వాతది! వాళ్ళిద్దరూ నా శిష్యులు గనక, నా మాట కాదనరు,” అంటూ తన అభిప్రాయం చెప్పాడు.

“మీ శిష్యులు మీ మాట కాదనరు. కానీ, కారణం తెలియకుండా నేను మీ అభిప్రాయ స్నేహ మన్మించేది?” అన్నాడు రాజు సంకోచంగా.

దీనికి శిలానందుడు, “రాజు, దింభకుడిలో అసమానమైన ప్రతిభ వుంది. కానీ, వాడికి విచక్షణ తెలియదు. అందువల్ల తన విద్యను అపొత్తదానం చేశాడు. ఎలాగంటే – అడిగారు కదా అని, అర్థతానర్థతలు చూడకుండా అర్థమైన వారందరి శిల్పాలూ చెక్కి, శిల్ప కళకు అపచారం చేశాడు. ఇక వాడివద్ద

గుంపు ప్రమాణంలో చేరిన శిష్యుల గురించి. వాళ్ళలో ఎక్కువ మందికి శిల్పకళ పట్ల మోజు తప్ప, నిజమైన ఆసక్తి, అభిరుచిలేదు. అందువల్లనే, వాడి శిష్యులెవరూ మీ నాట్య మందిర నిర్మాణానికి ఎన్నిక కాలేక పోయారు. కళకుగల విలువను గ్రహించి హజ్యభావంతో దాన్ని ఆరాధించే వాడే, కళాకారుడుగా సన్నానానికి అర్థుడు. పొగద్ద అనే ప్రతిఫలాన్ని ఆశించి అనర్థుల కోసం తన సమయాన్ని, కళనూ దుర్వానియోగం చేసిన దింభకుడి కంటే, అనర్థులనూ, అపొత్తులనూ వదపోయానికి మాత్రమే డబ్బును తీసుకునే కుంభకుడు సన్నానానికి తగినవాడు. వాడు స్వయంప్రతిభతో పాటు శిల్పకళకు ఎంతో న్యాయం చేకూర్చాడు,” అన్నాడు.

రాజు, శిలానందుడు చెప్పినట్టే కుంభకుడికి ఘనంగా సన్నానం చేశాడు. దింభకుడందుకు చిన్నబుచ్చుకోలేదు సరికదా తనలోపాలేమిటో, మిత్రుడి గొప్పతనమేమిటో గ్రహించి తృప్తి చెందాడు. ఆ తర్వాత వాడు తన పద్ధతులు మార్చుకుని గొప్ప శిల్పగా రాణించాడు.

చందులు కబుర్లు

ప్రత్యేక విమాన ప్రయాణం!

అత్యవసరమైన పని మీద మీరు వెళుతున్నారు. బస్సు తప్పిపడి మీరేం చేస్తారు? అటోగాని, టాక్సీగాని పట్టు కుని వెళతారు. మీరు ఎక్కువలసిన రైలు వెళ్లి పోయిందనుకుండాం. పని మరీఅవసరమైన ప్యాడు డబ్బుంచే విమానంలో వెళ్లవచ్చు. ఒకవేళ విమానాన్ని వదిలేళారనుకోండి. అప్పుడేం చేస్తారు? అలాంటి పరిస్థితి ఎదురయిన ప్యాడు సాదే యువరాజు ప్రత్యేక విమానాన్ని ఏర్పాటు చేసుకుని మరి వెళ్లాడు. వాహనాల అంతరాయం అంటే, 'ట్రాఫిక్' కారణంగా అయిన ప్యార్కిస్ విమాన నిలయం చేరుకునే సరికి న్యూయార్క్ వెళ్లవలసిన విమానం వెళ్లి పోయింది. తరవాతి షైట్ 2 1/2 గంటల తరవాతే. అంతవరకూ అక్కడ కాలయాపన చేయడం ఇష్టం లేక యువరాజు 2,36,000 డాలర్లు చెల్లించి ప్రత్యేక విమానంలో 3 1/2 గంటలలో న్యూయార్క్ చేరుకున్నాడు!

ఒక ల్రిట్టెన్ సైనికుడు ఇంటి దగ్గర వున్న తన కళ్ళాలు తెచ్చుకోవడానికి 30,000 క.మీ. విమానంలో ప్రయాణా చేయవలసి వచ్చింది. అట్లాంటిక్, మహాసముద్రం సమీపంలో ఉన్న 'ఫాక్ ల్యాండ్స్' దీవుల్లో దూర్యాటిలో ఉన్నాడు ఆ సైనికుడు. పుట్టబాల్ అడెప్పుడు అతని కళ్ళాలు పగిలిపోయాయి.

అతడు కంప్యూటర్ ఎదుట కూర్చునే పని చేయ వలసినవాదవదంతో అతనికి కళ్ళాలు అవసరమ య్యాయి. దురదృష్టవశాత్తు ఆ దీవులలో కళ్ళాలిచ్చే డాక్టర్ లేదు. కాబట్టి ఆ సైనికుడు ప్రత్యేక విమానం ఏర్పాటు చేసుకుని తమ ఇంటికి వెళ్లి, కళ్ళాలు తెచ్చుకోవడం తప్ప మరొక మార్గం లేకపోయింది!

SOS

● ● ● — — — ● ● ●

RIP

● — ● ● ● ● — — ●

చుక్కలు, గీతలు మటుమాయం!

సముద్ర ప్రయాణంలో ఓడల మధ్య సందేశాలు పంపడానికి చుక్కలను, గీతలను సంకేతాలుగా వాడే వారు. దీనిని 'మోర్కోద్' అనేవారు. ఉదాహరణకు మూడు చుక్కలు - మూడు గీతలు - మూడు చుక్కలు పంపినట్టయితే ఎస.టి.ఎస. అంటే 'సేవ అవర్ సార్ట్' (ముమ్మల్ని కాపాడంది) అని అర్థం. ఈ వర్ధతి 20వ శతాబ్దంభంలో ప్రవేశపెట్టబడింది. అయితే, ఇప్పుడు దెలిఫోన్లు, కంప్యూటర్లు, శాటలైట్ల ద్వారా ఒక ఓడ నుంచి మరొక ఓడలోకి క్లాలలో సందేశాలు పంపడం సాధ్యమవువున్నది. ఇది విజ్ఞాన శాస్త్రం సాధించిన అద్భుతం. ఈ కాలఘుట్టంలో 'మోర్కోద్' ఉపయోగం లేకుండా పోయింది. దానికి ఆర్.పి. (రెస్ట్ ఇన్ ఏస్) అని చెప్పుకుండానే ఉద్యానవస్తునకు జరిగిపోయింది!

వీచిత్రానుమాన

అయోధ్యలో ఒకనాడు రాముడు, మంత్రి సామంతాదులతో కొలువుతీరి ఉండగా, విశ్వమిత్ర మహర్షి చరచరా సభను ప్రవేశించి, “రామా! కాశికాపురి రాజైన యయాతి గర్వం ధుదై, నన్ను అవమానించాడు. ఆ రాజు ధముణ్ణి నీవు వెంటనే పరిమార్పాలి! గురువుగా ఇది నా ఆజ్ఞ!” అని చెప్పి, వచ్చినట్టే చరచరా వెళ్ళిపోయాడు.

విశ్వమిత్రుడి ఆజ్ఞకు రాముడు విస్తు పోయాడు.

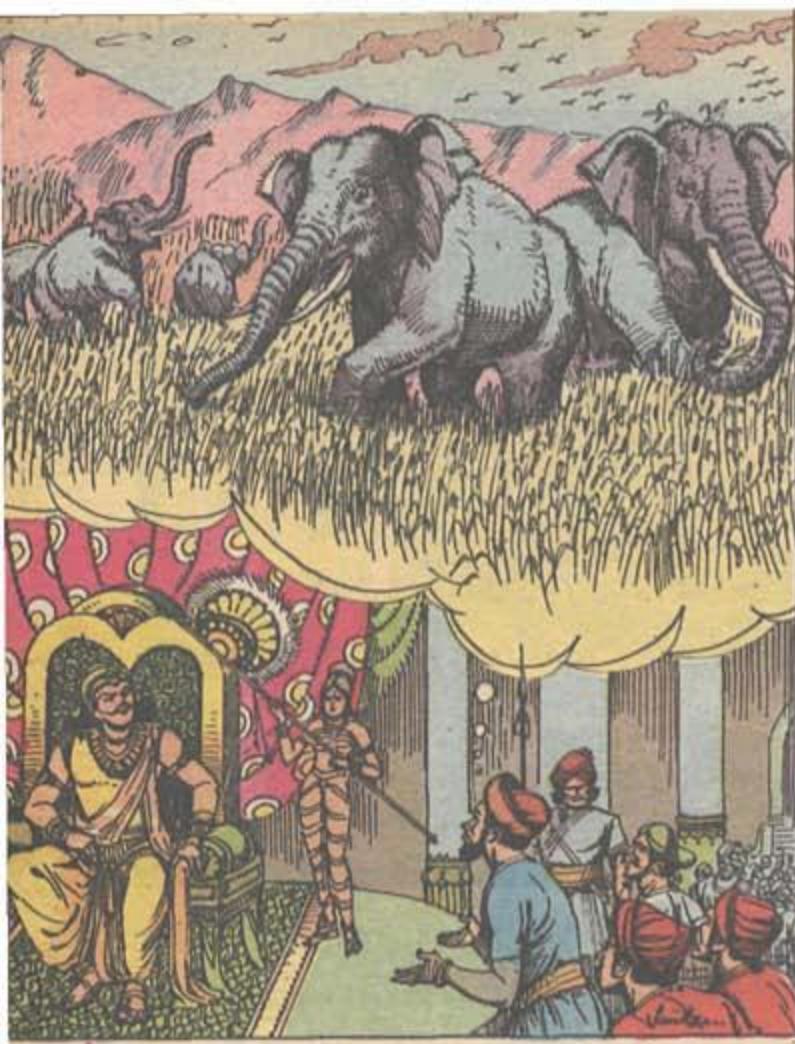
యయాతి రాముడిపట్ల వినయవిధేయ లతో కాశిరాజ్యాన్ని ధర్మం తప్పకుండా పాలి స్తూన్న సామంతుదైన రాజు. విశ్వమిత్రుడు తొలుత యాగరక్షణ కోసం రామలక్ష్మణులను తీసుకువెళ్ళి, రాముడికి ఎన్నో దివ్యాస్త్రాలను

ఉపదేశించి బల, అతిబల మొదలైన విద్య లను ప్రసాదించిన గురుదేవుడు.

అయినా, ప్రజానురంజకుడై, తనపట్ల భక్తి కలిగివున్న యయాతిని ఎలా చంపడం? గురుదేవుడయిన విశ్వమిత్రుడి ఆజ్ఞను ఎలా త్రోసిపుచ్చడం?

రాముడు అప్పటికి సభ చాలించి, లేచి వెళ్ళి, అంతరంగిక మందిరానికి సుమంతుణ్ణి పిలిపించి, “సుమంతా! ఇది నా ఆంతరంగిక వ్యక్తిగత విషయం! నేను ఒంటరిగాపోయి యయాతిని వధించక తప్పదు. మే మిద్దరమూ ద్వాంద్వయుద్ధం చేస్తాము. అంతకు మించి ఎటువంటి ప్రజాక్షయమూ జరగవలసిన పనిలేదు. రాముడు నిన్ను చంపడానికి బయలుదేరి వస్తున్నాడని యయాతికి వెంటనే

వర్తమానం పంపించండి,” అని స్తోరచిత్తంతో చెప్పాడు.

జరిగినదేమంటే — కాశినగరాన్ని పాలి స్తున్న యయాతితో గ్రామీణ ప్రజలు వచ్చి, అరణ్యాల నుంచి ఏనుగుల మందలు, ఇతర భయంకరమైన వన్యమృగాలు తమ పల్లెలపై బడి అపార నష్టాన్ని కలిగిస్తున్నవని మొరపెట్టు కున్నారు. ప్రజల మొర ఆలకించినయయాతి వారి బాధలు పోగట్టడానికి వేటాడ్చం కోసం బయలుదేరాడు. అప్పుడే విశ్వమిత్రుడు ఆ దారిన వస్తున్నాడు. వేట సంరంభంలో వేగంగా పరుగిదుతూన్న రథంలో కూర్చుని ఉన్న యయాతి విశ్వమిత్రుడి ఆగమనాన్ని గమనించక, వేటకు వెళ్లిపోయాడు.

అది తనపట్ల ఫోరమైన అవమానంగా విశ్వమిత్రుడు భావించి, “తనను చూడగానే రథం దిగి ప్రణమిల్లి, భక్తి శ్రద్ధలు చూపవలసిన దానికి మారుగా, నన్నింత పరాభవించిన అహంకారీ, అధముదూ అయిన ఈ యయాతిని అంతమొందించకపోతే నేను విశ్వమిత్రుట్టే కాను!” అని ఫోర ప్రతిజ్ఞ చేసి, సరాసరి రాముడి దగ్గరకు వెళ్లి, ఆజ్ఞాపేంచి పోయాడు.

చారులు తెచ్చిన వర్తమానాన్ని అందుకొని యయాతి భయంతో తల్లిదిల్లి పోయాడు. యయాతి భార్య యశోధర, ఆ దంపతులకు చంద్రాంగదుడనే చక్కని కుమారుడు, చంద్రముఖి అనే అందమైన కుమార్తె ఉన్నారు. ఆ కుటుంబానికి రాముడి యందు చాలా ఆరాధన ఉన్నది.

ఆ వార్త విని అందరూ ఒక్కసారిగా శోకసముద్రంలో మునిగిపోయారు.

కొంతసేపటికి యయాతి తెప్పరిల్లి, “శరణాగతుట్టి, నిరపరాధిని, నీ దయ అని నేనే రాముట్టి స్వయంగా వేడుకుంటాను,” అని లేచాడు.

ఆ రాజు, కుటుంబం అంతా కలిసి అయోధ్యకు వెళ్లడానికి బయలుదేరుతూందగా, వారికి నారదుడు ఎదురయ్యాడు. నారదుడు యయాతిని చూసి విషయం అడిగి తెలుసుకుని ఫక్కున నవ్వి, “అమాయకుడా! ఆపత్కాలంలో, నీ వివేకం పూర్తిగా పోయింది

లాగుంది. ఒకే బాణం, ఒకే మాట అని పేరొందిన రాముడు, నిన్న చూడగానే తప్పక వధించి తీరుతాడు. ఆలోచించడానికి వ్యవధి లేదు. అంజనాదేవి ఆశ్రమానికి తక్కణం వెళ్లు. ఆమె అభయం కోరుకో. హనుమంతుడు ఆమె కుమారుడేగద, కొంత కాలంగా అతడు అక్కడే ఉంటున్నాడు," అని చెప్పాడు.

యయాతికి, నారదుడి మాటలు నచ్చాయి. వెంటనే అతడు అంజనాదేవి ఆశ్రమానికి పరిగెత్తాడు.

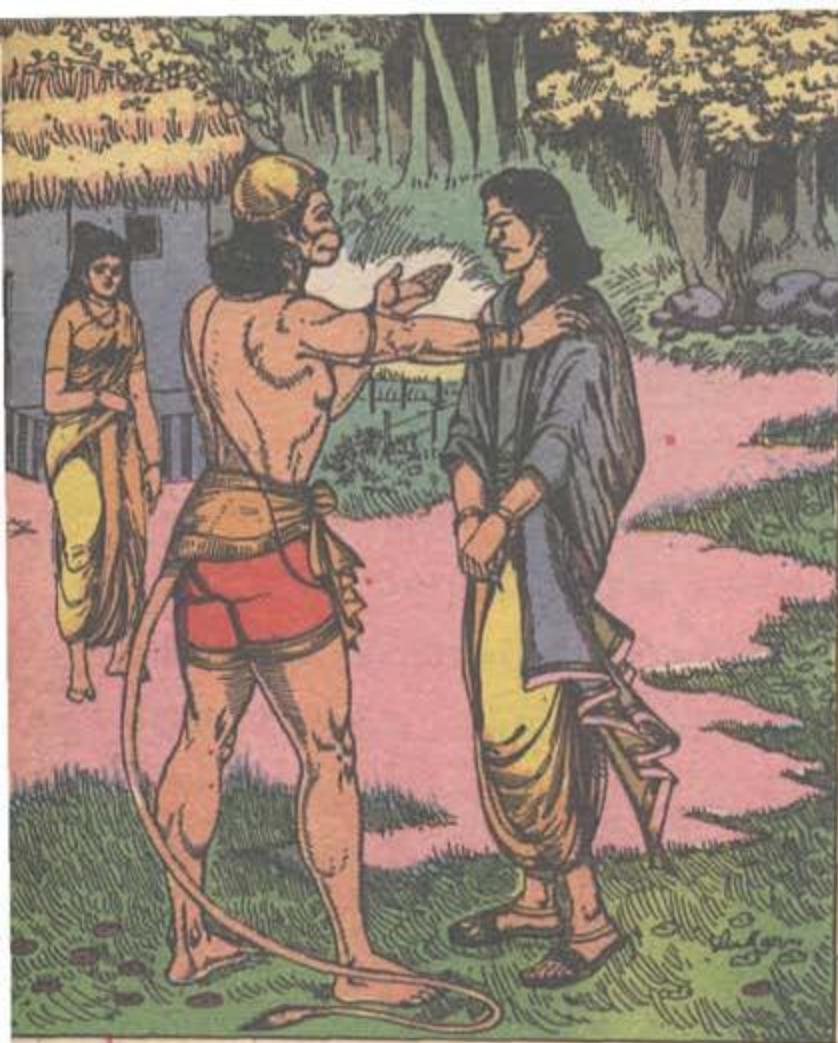
ఆశ్రమంలో అంజనాదేవి ధ్యానం ముగించి లేస్తూ, "శరణాగతుడను! రక్షించండి! ప్రాణ భీతితో, అభయం కోరి వచ్చాను!" అనే అర్థ నాదం విని ఇవతలకు వచ్చింది. చేతులు

జోదించి ప్రాణభీతితో కంపించి పోతున్న యయాతి కనిపెంచాడు.

"నాయనా, భయం విడిచిపెట్టు. నాకు మారుడి మీద ఒట్టు పెట్టి చెబుతున్నాను. నీ కెటువంటి ఆపదా రాసీయను! ప్రాణ భయం వదిలి పెట్టు," అని అంజనాదేవి యయాతికి అభయమిచ్చింది.

అప్పుడే హనుమంతుడు గంధమాదన పర్వతం నుంచి వచ్చాడు. యయాతి, తల్లి కుమారులిద్దరి ముందూ ప్రణామాలు చేసి, "నా పేరు యయాతి, కాశిరాజును, రాముని యందు భక్తి ప్రపంతులు గలవాడను. నన్న రక్షించగలవారు, మీరు తప్ప మరెవ్యరూ లేరు!" అని తన గురించి భయం భయంగా చెప్పుకున్నాడు.

హనుమంతుడు యయాతిని భుజాలు పట్టి లేవన్నతి, “ఓ రాజు, ఇప్పుడేగదా, మా అమ్మ నీకు అభయమిచ్చింది! ఇంకా భయ పదతావెందుకు? నా తల్లి మాట తప్పక నిల బెట్టుతాననినేను కూడా ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను,” అన్నాడు.

అప్పుడు యయాతి, “హయ్యా, ఓ ఆంజ నేయ! ఏమని చెప్పగలను? రాముడు నన్ను నిష్కరణంగా చంపబోతున్నాడు!” అని చెప్పి, జరిగినదంతా వివరించాడు.

హనుమంతుడు అంతా నిశ్చలంగా విన్నాడు.

ఆంజనాదేవి, “ఎంత పారచాటు జరిగి పోయింది! నేను తెలియక అభయమిచ్చాను.

అపరాధం జరిగిపోయింది,” అని విచారించ సాగింది.

అప్పుడు హనుమంతుడు తల్లితో, “అమ్మ! ఇప్పుడు చింతించవలసినదేమీ జరగలేదు. అర్తులను రక్కించడం కంటే గొప్ప ధర్మం వేరేది లేదుగదా! ఈ యయాతికి నేను జీవించి ఉండగా ఎటువంటి హనీ జరగదు!” అని చెప్పాడు.

యయాతికి హనుమంతుడు అభయ ప్రదానం చేసిన సంగతి అందరికి తెలిసింది. ఆ వార్త అయ్యోధ్యకు శిథ్రుంగా చేరుకుంది. రాముడి చెవిని కూడా పద్దది. అంతఃపురంలో సీతకు కూడా తెలిసింది.

అంతఃపురం మీదినుంచి సీతాదేవి చూస్తూండగా, ఇద్దరు పిల్లలతో వస్తున్న యశోధర కనిపించింది. యశోధర సౌధాన్ని సమీ పించి, “అమ్మ, జానకీ! భిక్ష పెట్టించు! పతి భిక్ష పెట్టించు, తల్లి!” అని ఎలుగెత్తి అరిచింది.

“అమ్మ! నీ భర్త, హనుమంతుడి ఆశ్రయంలో క్షేమంగా ఉన్నాడని తెలిసింది. అతని కింక ఎటువంటి భయమూ ఉండదని నమ్మి. నీవూ, పిల్లలూ ఇక్కడే నాతో ఉండంది!” అని చెప్పి, సీత అంతఃపురంలో వారికి సకల మర్యాదలతో విడిది ఏర్పాటు చేయించింది. ఆ పిల్లలిద్దరికి సీత దగ్గర మంచి చనువు ఏర్పడింది. అటువంటి పిల్లలిద్దరు తనకు ఉంటే బాగుండునని సీతకు సంతాన వాంఛ కలిగింది.

రాముడు ధనుర్వాణాలను ధరించి యయాతిని వధించడానికి పాదచారిగా బయలుదేరాడు. అతని వెనుక ముగ్గురు తమ్ములూ, వారివెంటమంత్రులూ, పరివారమూ బయలుదేరారు. రాముడు తప్ప ఎవ్వరూ ఎటువంటి ఆయుధమూ పట్టుకోలేదు. రాముడు దగ్గిరకు రాగానే హనుమంతుడు స్వాగతపచనాలు పలికి, దౌస్తోని పుష్టులను, ఎంతో భక్తితో అతని పాదాల ముందు చల్లాడు.

హనుమంతుడు రాముడి పాదాల ముందు మోకరిల్లి, “రామా! యయాతిపై అనుగ్రహం చూపు! అతడు నిరపరాధి. బలహీనుడైన వాళ్ళి దండించడం నీవంటి వారికి తగదు. అతని పక్కాన నేను వేడుకొంటున్నాను,” అని అన్నాడు.

రాముడు ఆగ్రహంతో, “ఓహో! నాకే చెప్పగలంతటి వాడివయ్యవా?” అంటూ హనుమంతుళ్ళి పాదంతో తన్నాడు. ఆ తాపుకు హనుమంతుడు పరవశించి పోతూ, “ఏ పాదం తాకగానే బండరాతికి శాపవిమో చనం కలిగి, అహల్యగా పవిత్రత పొందిందో, అటువంటి నీ పాదస్నర్మతో నా మేను ఇన్నాళ్ళకు ధన్యమైంది. ఇప్పుడునాశరీరానికి అహర్యమైన శక్తి పచ్చింది,” అన్నాడు.

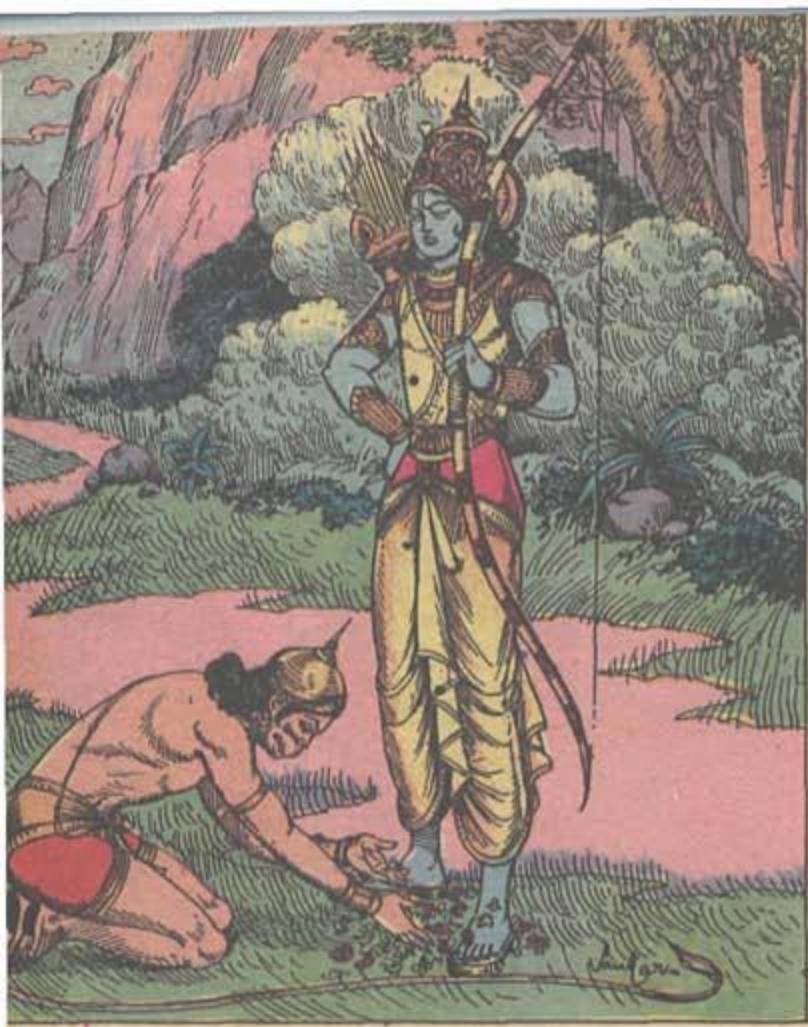
రాముడు తిరిగి మండిపదుతూ, “ఓరి వానరా! ఇంటువంటి కల్లుబోల్లి పాగద్దులు కట్టిపెట్టి, యయాతిని విడిచిపెట్టు. గురు

వాళ్ళను నిర్వర్తించాలని నేను ఇక్కడకు వచ్చాను,” అన్నాడు.

“రామా! నీ గురువు ఆజ్జ ఎంత అన్యయమైనదో గుర్తించకుండానే, నిష్మాగణంగా ఒక అమాయకుళ్ళి చంపాలని నీవు వచ్చావు! తల్లిమాట నిలబెట్టడం కోసం నేను యయాతికి రక్కగా నిలబడ్డాను. ముందు నన్ను చంపి, తర్వాత నీవు వచ్చిన పని చూసుకో!” అని హనుమంతుడు గంభీరంగా లేచి నిల్చాడు. ఉన్నట్టుండి హనుమంతుడి శరీరం పెరగసాగింది. నిగనిగలాడుతూ ప్రకాశాన్ని విరజిమ్మసాగింది.

అది చూసి రాముడు, “ఓ, ఇంత వాడి వయ్యవా? ఏదో ఒక వానరుడివనే అను

కున్నానుగాని, నా కెదురునిలిచేటంత ఏరు దివి అపుతావని అనుకోలేదు!" అన్నాడు హేళ నగా.

"రామ! అది అంతా నీ పాద మహామే అని ఇప్పుడే గద చెప్పాను!" అన్నాడు హను మంతుడు.

రాముడు ధనుస్సు తీసి బాణాన్ని సంధించాడు. హనుమంతుడు తన తోకను పెంచి గిరగిరా తిప్పుతున్నాడు. రాముడు ప్రయోగించిన అస్త్రాలన్నిటినీ హనుమంతుడు తోకతో అధ్యకొని, గిరవాటేస్తున్నాడు.

ఆ సమయంలో విశ్వామిత్రుడు కూడా అంగలు వేస్తూ అక్కడకు పరుగు, పరుగున వచ్చాడు.

రాముడు వేసిన ఒక్క అస్త్రానికి, హను మంతుడు శరీరాన్ని పెంచుతూ, మహోన్నతంగా పెరిగి పోయాడు. రాముడు వింటిని పైకెత్తి, నదినెత్తి ఆకాశానికి గురిపెట్టవలసి నంత పని అయింది. అప్పుడు హనుమంతుడు పీరాసనం వేసి కూర్చుని, "రామ! ఇప్పుడు నీ గురికి కొంత అందుబాటులో ఉంటాననుకుంటాను!" అన్నాడు.

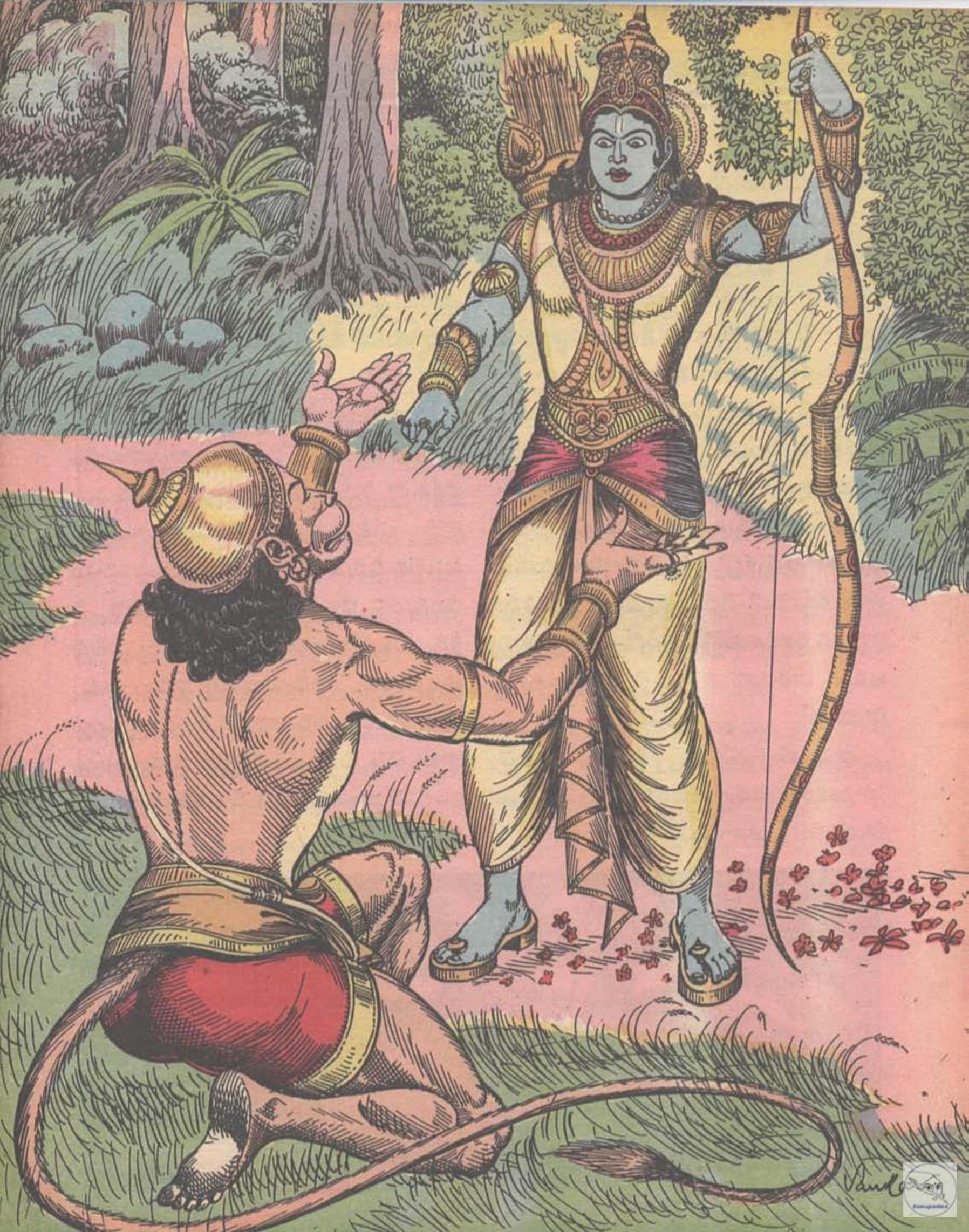
రాముడు ఒక్కసారిగా మహోగ్రుదై, "ఇప్పుడు చిట్టచివరిగా నా రామబాణాన్ని, నీ గుండెకు గురిపెట్టి ప్రయోగిస్తున్నాను. దీనితో నీపనీ, నాపనీ ముగుస్తుంది," అంటూ చంద్రవంక ఆకారం గల రామబాణాన్ని తీశాడు.

విశ్వామిత్రుడు పరుగున వచ్చి రాముడితో, "రామ, ఇక నీవు యుద్ధం మాని హనుమంతుడి పట్ల ప్రసన్నుదివి కావాలని కోరుతున్నాను. నా అహంకారం, ఇదంతాచూశాక నశించింది. యయాతి దోషమేమీ లేదు," అన్నాడు.

రాముడు తల అర్ధంగా ఉపుతూ, "లేదు, గురుదేవా! ఇంకా నా అస్త్రం మిగిలే ఉన్నది. ఈ క్షణమే మీ ఆజ్ఞ నెరవేర్పి తీరుతాను, దయతలచి నన్ను వారించకండి," అని అన్నాడు.

రాముడు అస్త్రాన్ని నారికి సంధించి హనుమంతుడికి గురిపెట్టి, "హనుమ! నా రామబాణాన్ని నీ గుండెకు గురిపెడుతున్నాను;

ఇప్పుడైనా నీ అహంకారం విడిచి, యయాతిని నాకు అప్పగించి, రాముని బంటువనిపిం చుకో!" అన్నాడు.

హనుమంతుడు, "అప్పుడూ, ఇప్పుడూ, ఎప్పుడూ నేను రాముని నమ్మిన బంటునే! శరణు ఇచ్చి వదిలివేసే క్షుద్రుడు నీకు బంటుగా ఉండతగడు. అది నీకే చిన్నతనం! త్వరగా నీ రామబాణాన్ని వదులు, హృదయ పూర్వకంగా నీ బాణానికి స్వాగతమిస్తున్నాను," అంటూనే హనుమంతుడు రెండు చేతుల తోనూతన గుండెను చీల్చి అప్రానికి సూటిగా పట్టుకున్నాడు. రాముడు బాణాన్ని వదిలాడు. ఆ బాణం హనుమంతుడి గుండెలో చొర బదుతూ అదృశ్యమైంది. అప్పుడు హనుమంతుడి గుండెలో దేదీప్యమానంగా ప్రకాశిస్తూ రాముడి రూపం కనిపించింది. ఆ అదృతాన్ని అక్కడి వారంతా నిశ్చేష్టులై చూస్తూ ఉండి పోయారు.

రాముడు ధనుస్సు కిందకు దించి, "హనుమా! నువ్వు అజేయుడివి! నేనే ఓడి పోయాను!" అన్నాడు.

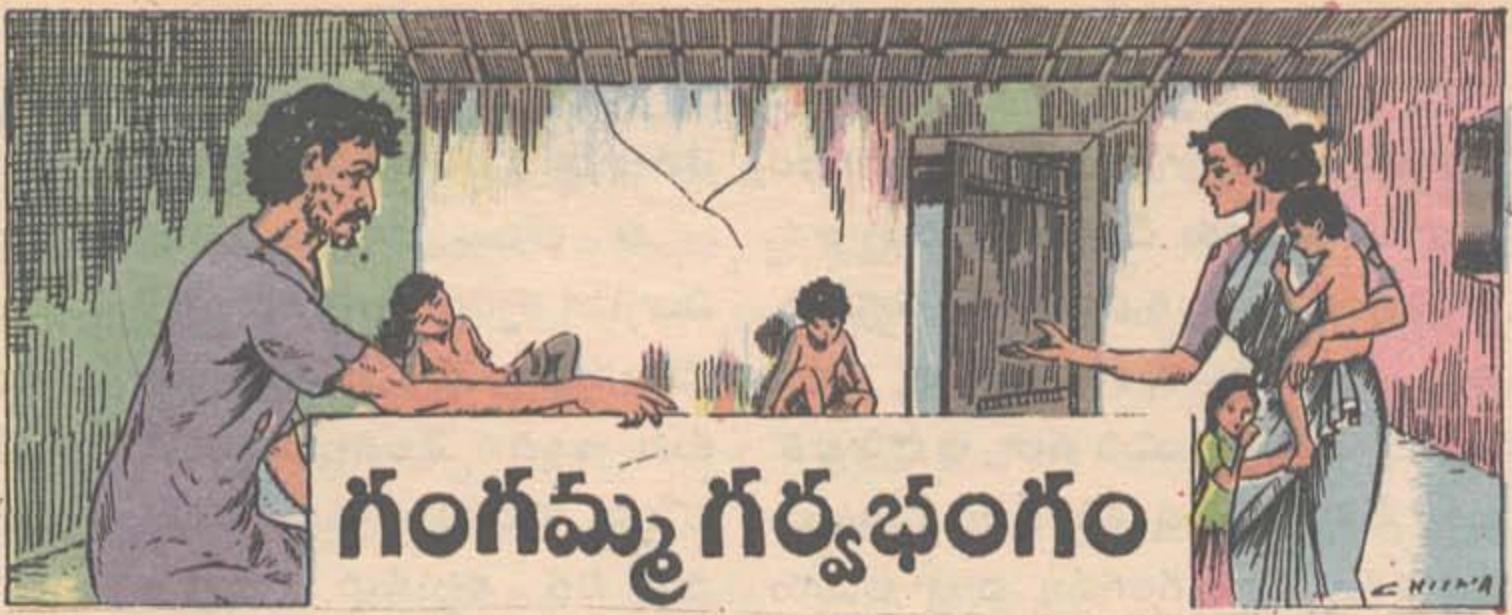
అప్పుడు హనుమంతుడు, గుండెను చీల్చి పట్టుకున్న చేతులు వదిలి పెట్టగానే, గుండె యథాప్రకారం మూసుకున్నది.

"రామా! ఇందులో జయాపజయాలు ఎవరివీ కావు. నీ అప్రానినీ నా హృదయంలో ఉన్న నీవే గ్రహించావు. అదీ నీలోనే లీన మైంది. ఇందులో నా ప్రతాప మేమీ లేదు," అన్నాడు హనుమంతుడు తలవంచి నమస్కరిస్తూ.

విశ్వామితుడు వచ్చి హనుమంతుణ్ణి దగ్గరకు తీసుకొని, "హనుమంతా! శరణాగత రక్తణలో నీవు, రాముడంతటి వాడితో ఎదురౌద్ది, ప్రతిజ్ఞాపాలన నెరవేర్చి, ఇప్పుడు అసలైన వీరుడివనిపించుకున్నావు. వీరహను మానుడని సార్థక నామధేయుడివైనావు. నీ కీర్తి ముల్లోకాలలో చిరస్థాయిగా నిలిచి ఉంటుంది," అని ఎలుగెత్తి శ్లాఘించాడు.

రాముడికి, పరివారానికి చేతులెత్తి వందనాలు చేసి, ఏదోడైలు చెప్పి, హనుమంతుడు గంధమాదనపర్వతం మీద తపస్సులో నిమగ్నమయ్యాడు.

గంగమై గర్వభంగం

ఒక పల్లెటూరులో అనంతయ్య అనే రైతు ఉండేవాడు. అతనికి గంగమై అనే చెల్లెలు ఉండేది. చెల్లెలంటే అనంతయ్యకు పంచ ప్రాణాలు, కాని గంగమైకు మొదటి నుంచీ గర్వం ఎక్కువ. అమెకు అన్నగారంటే కాస్త కూడా గారవం లేదు. అయితే, అనంతయ్య దాన్ని గురించి పట్టించుకునేవాడు కాదు. చెల్లెలు సుఖంగా ఉంటే చాలునని అనంతయ్య మంచి సంబంధం చూసి, తనకున్న రెండెకరాలూ వరకట్టం ఇచ్చి, గంగమైకు పెళ్ళి చేశాడు. తరవాత తానాక పేద ఇంటి పిల్లలు చూసి పెళ్ళాడు.

గంగమై కాపురానికి వెళ్ళింది, అనంతయ్య భార్య కాపురానికి వచ్చింది. అతనికి వరసగా పిల్లలు పుట్టుకొచ్చారు. సంసార భారం పెరిగిపోయింది. చివరికా కుటుంబ స్థితి ఎలా అయిందంటే, పనిచేసిన నాడు తిండి, లేనినాడు పస్తూనూ.

పిల్లలు ఆకలికి అల్లాడుతుంటే, ఆదంపతుల హృదయాలు కుమిలి కుమిలి ఏద్దేవి. ఆదుతూ, పాదుతూ తిరగవలసిన పిల్లలు తిండి లేక ఎండిపోతుంటే, అనంతయ్యతో అతని భార్య ఒకనాడు, “ఇంత బాధపడుతున్నాం కదా, ఒక్కసారి మీ చెల్లెలిదగ్గిరికి పోయి రాకూడదా? తనకు తోచిన సహాయం చేస్తుంది,” అన్నది.

“కావాలంబే పోయిరావచ్చు. కాని, వాళ్ళు మాత్రం ఏమంత కలవారని?” అన్నాడు అనంతయ్య.

“పోసి, వెళ్ళి చూసి రండి. పెళ్ళయి అయిదు సంవత్సరాలయింది కదా. మన పరిస్థితి చూసి మీ చెల్లులు సహాయం చేస్తే సరేసరి, లేకపోతే చూసి వచ్చేయ్యంది,” అన్నది భార్య.

ఇక కాదనలేక అనంతయ్య మర్చాడు తెల్లవారు రుఱామున, భార్య ఇచ్చిన గంజి

తాగి, గంగమ్మ అత్తవారి ఊరుకు బయలు దేరాడు. అతను పగలంతా నడిచి, సాయం కాలానికి ఈ వూరు చేరాడు. ఆ వచ్చే అన్న గారిని గంగమ్మ అంత దూరంలోనే చూసింది. అన్న కట్టుకున్న చింకి బట్టలూ, నూనె మొహం ఎరగని చింపిరి తలా, ఉపోషాలతో బక్కి చిక్కి పోయిన శరీరమూ, గుంటలు పద్ధత కణ్ణు చూసి గంగమ్మ చాలా అదురు కున్నది.

ఆమె అన్నను చూసి జాలిపడటానికి బదులు, “పచ్చగా ఉండే దిష్టి పెట్టటానికి వస్తున్నాడు,” అని తన మనస్సులో అనుకుంది.

చెల్లెలు గుమ్మంలో నిలబడటం అనంతయ్య చూశాడు. మళ్ళీ చూసేటప్పటికామె

కనిపించక పోయేసరికి, కాళ్ళకు నీళ్ళ తేవటానికి వెళ్ళిందనుకున్నాడు.

ఈ లోపల గంగమ్మ తన అన్నను ఎలాగైనా త్వరగా సాగనంపాలని నిశ్చయించుకున్నది. ఆమె లోపలికి వెళ్ళి, తాను కట్టుకుని ఉండిన వెలగల పట్టుచీర వెంటనే విప్పేసి, చిరుగులు పట్టి, వెలిసి పోయిన పాత చీర కట్టుకుని, మళ్ళీ పిడతతో నీరు తీసుకుని విచారంగా బయటికి వచ్చింది.

ఒక్క నిమిషంలో తన చెల్లెలిలో కలిగిన మార్పు చూసి అనంతయ్య ఆశ్చర్యపోయి, ఒకవేళ తాను మొదట చూసినది మరొక మనిషేమానని తన మనస్సు సరిపెట్టుకున్నాడు.

వాకిట నిలబడి ఉన్న అన్నగారిని చూసి గంగమ్మ తెచ్చిపెట్టుకున్న ఎదుపుతో, “ఇంత కాలానికి నేను జ్ఞాపకం వచ్చానా, అన్నయ్య? నుఖపడతానని నాకీ సంబంధం చేశావు గాని, అన్నయ్య, తిందికి కూడా గతి లేక బాధపడుతున్నానన్నయ్య!” అంటూ నీళ్ళ పెదత అందించింది.

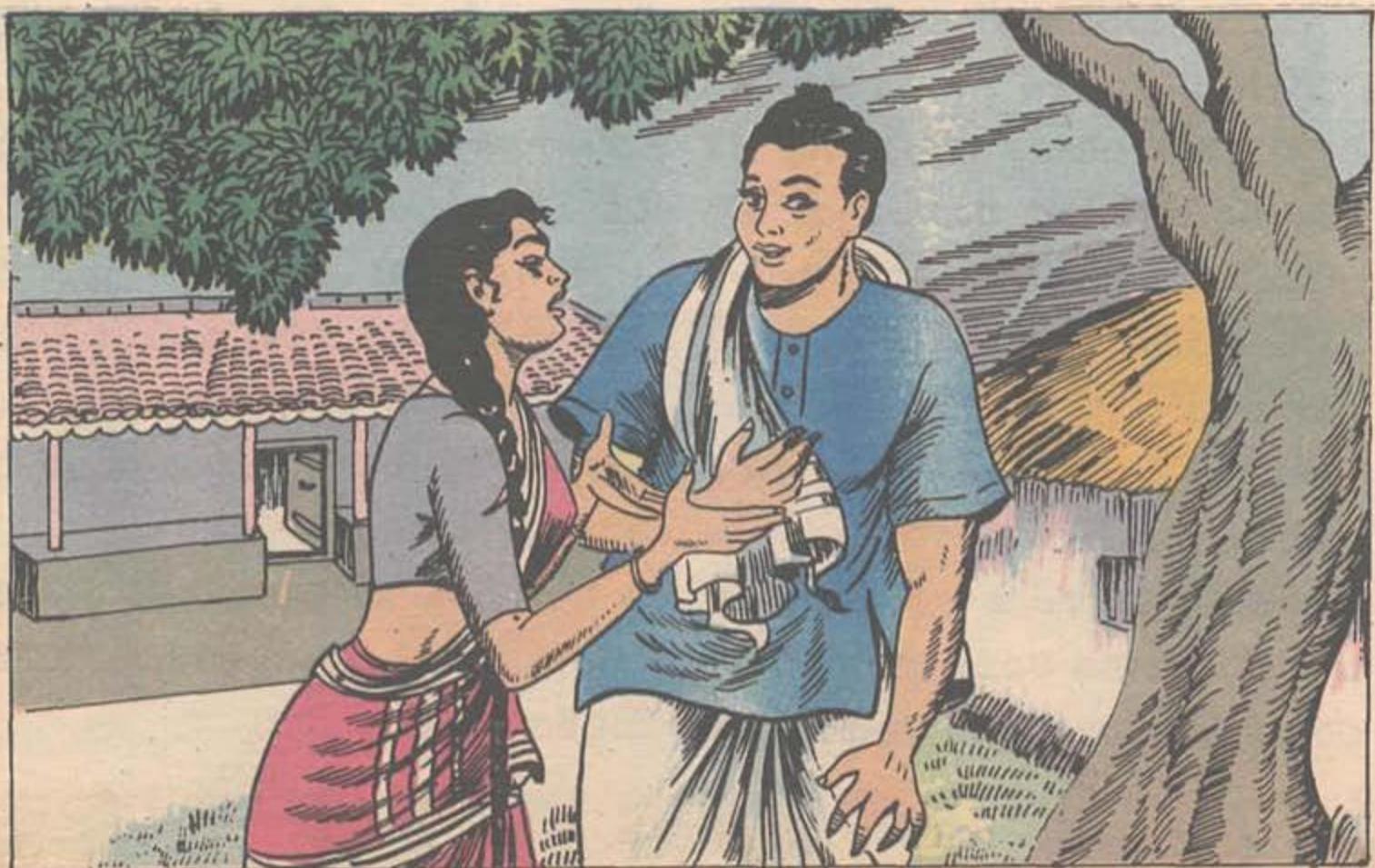
అనంతయ్య తన చెల్లెలి పరిస్థితికి చాలా బాధపడ్డాడు. అతని ఆశలన్నీ నీరుకారి పోయాయి.

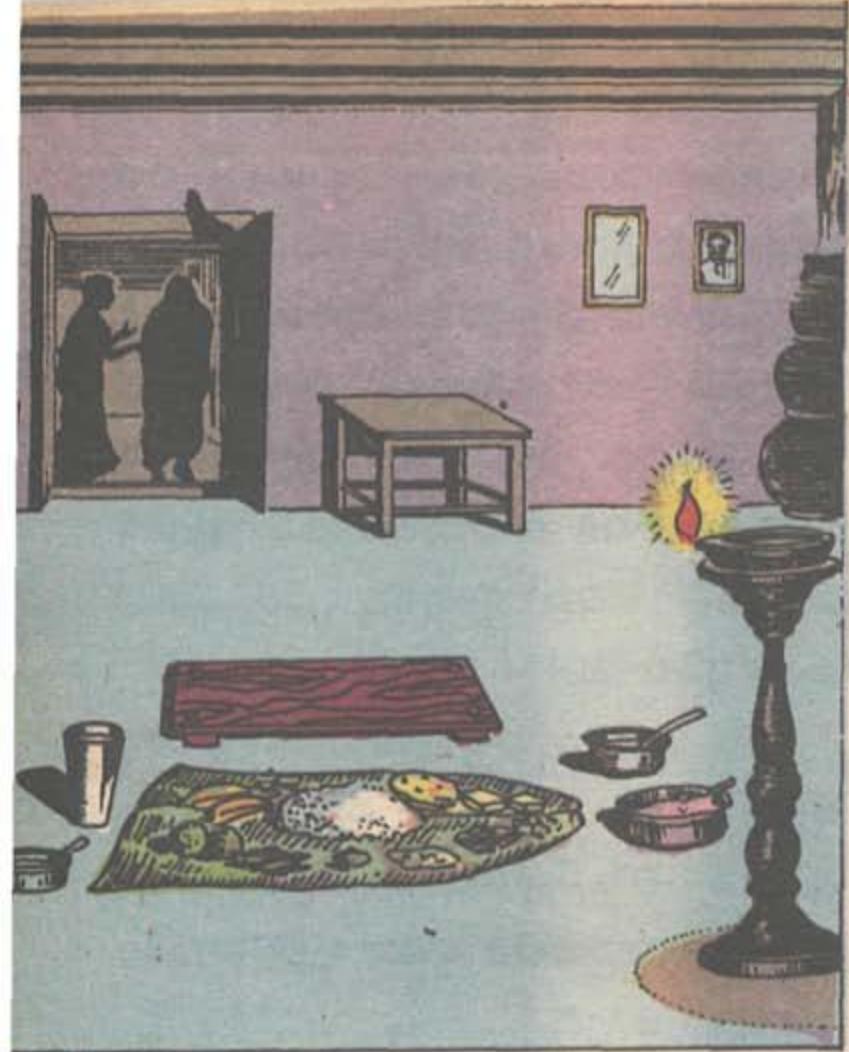
అన్నగారు ఇంట్లోకి వస్తే తన గుట్టు బయటపడుతుందని, గంగమ్మ బయటి అరుగు మీద ఒక కుక్కి మంచం వేసింది. దానిమీద తన దుప్పటి పరుచుకుని, అనంతయ్య నడుం వాల్చాడు.

పాలం నుంచి తన భర్త వచ్చే వేళ అయిందని గ్రహించి, అన్నకు తెలియకుండా గబగబా గంగమ్మ దొడ్డి దారిన అతనికి ఎదురువెళ్ళింది! అన్నగారు వచ్చినట్టు అతనికి చెప్పింది. రాక రాక, పెళ్ళి అయిన ఇంత కాలానికి బాపమరిది తన ఇంటికి వచ్చాడని తెలిసి గంగమ్మ భర్త ఎంతో సంతోషించాడు.

తన ఉద్దేశం భర్త గ్రహించక పాయ్య సరికి, “అది కాదండి, మనకు దబ్బు వుందని తెలిస్తే నహయం చెయ్యమంటాడు. అందుకని కాస్త కటిక పేదవాళ్ళలా నాటకం ఆడాలి,” అన్నది.

“పాపం, రాక రాక వస్తే అదేమిటి?”
అన్నాడు భర్త.

“నా సాంత అన్నగారు! నాకు లేని ప్రేమ మీకెందుకు?” అన్నది గంగమ్మ.

అదీ నిజమేననుకున్నాడు ఆమె భర్త.

గంగమ్మ ఒక పాత మంచం తెచ్చి తన భర్తకు కూడా బయట వేసింది. గతి లేక ఆమె భర్త దాని మీద పదుకున్నాడు. తన బావమరిదిని పలకరించటానికి మొహం చెల్లక, అతను అనంతయ్యను చూడనట్టు నటించాడు.

ఈ రోజు పండగ. గంగమ్మ చాలా పిండి వంటలు చేసింది. పానకంలో పుడకలాగా అనంతయ్య రాకపోతే భార్యాభర్తలు ఎంతో అనందంతో వాటిని తినపలసింది. గంగమ్మ భర్తకు కదుపులో ఎలుకలు గంతులేస్తున్నాయి.

ఒక రాత్రివేళ వచ్చి లేపి భోజనం పెదతానన్నది భార్య. అందుకోసం ఎంతో ఆసక్తిగా నిరీ క్షిస్తున్నాడు భర్త.

అనంతయ్యకు నిద్ర పట్టలేదు. తన చెల్లెలి దారిద్ర్యం అతన్ని బాధిస్తున్నది.

గంగమ్మ భర్త తన బావమరిదిని చూసి జాలి పడ్డాడు. అయినా తన భార్యను బయట పెట్టుకూడదనుకున్నాడు. చలి జాస్తి అవుతున్నది. గంగమ్మ తన మంచం కింద ఉంచిన కుంపటిని ఆమె భర్త, అనంతయ్య మంచం కిందికి మెల్లగా నెట్టి కొంత తృప్తి పడ్డాడు.

అర్థరాత్రి దాటింది. గంగమ్మ భర్త నిద్రలో మునిగిపోయాడు. అనంతయ్యకు మాత్రం నిద్ర పట్టలేదు. ఇంతలో గంగమ్మ నీదలాగా కదులుతూ మంచాల దగ్గరికి వచ్చింది. మంచాల కింద తడిమి, కుంపటి ఉన్న మంచం మీద ఉన్నది తన భర్తే అనుకుని, “భోజనానికి రా,” అని నెమ్ముదిగా చెప్పి, లోప లికి వెళ్ళిపోయింది.

అనంతయ్యకు తన చెల్లెలి ప్రవర్తన అర్థం కాలేదు; తన భర్తకు భయపడి ఆమె తనకు రహస్యంగా భోజనం పెట్టుతున్నదను కున్నాడు. అతను తన దుప్పటి కప్పుకుని నెమ్ముదిగా లోపలికి వెళ్ళాడు.

పిండి వంటలతో సహి భోజనం వడ్డించి సిద్ధంగా వుంది. దీపం వెలుతురు మసక మసకగా ఉంది.

“భోజనం చెయ్యి ఇంకేమన్నా కావాలంట ఆ పక్కన కుండల్లో ఉన్నాయి, కావలసినన్ని తీసుకో,” అని గంగమ్మ అవతలికి వెళ్లిపోయింది. దుస్సటి కప్పుకుని వచ్చినవాడు తన భర్త అనుకున్నదామె. భర్త మంచం చీకట్టో తెలియగలందులకు ఆమె కుంపటి ఉంచింది. ఆ సంగతి ఆమె తన భర్తకు చెప్పిలేదు. ఆమె తిన్నగా వెళ్లి గుమ్మం వద్ద కాపలా కూర్చున్నది.

తన చెల్లెలు ఎంతో ప్రేమతో పెట్టిన భోజనం గదా అని అనంతయ్య కదుపు నిండా తిని, చెయ్యి కదుకున్నాడు. కుండల్లో నుంచి తనకు కావలిసినంత తీసుకోమన్నది గదా అని, తన దుప్పటి పరిచి, ఆమె చూపిన కుండలను అందులో బోర్లించాడు. అందులో బియ్యమూ, పిండి వంటలూ, ఇంకేవేవో ఉన్నాయి. అన్నిటినీ మూట గట్టుకుని, అనంతయ్య తన చెల్లెలిని కేక వేస్తే బావగారు లేస్తాడని భయపడి, దొడ్డి దారిన బయటికి వచ్చి, సంతోషంగా ఇంటి ఉన్నాడు.

మరి కాస్సేపటికి గంగమ్మ భర్త నిద్రలేచి, తన భార్య భోజనానికి పిలవనందుకు మండిపడి, “ఒసే, భోజనమేదే?” అని కేక పెట్టాడు.

“భోజనం చేస్తివిగా? ఇంకా ఏమిటా కేకలు?” అన్నది గుమ్మంలో కూర్చున్న గంగమ్మ.

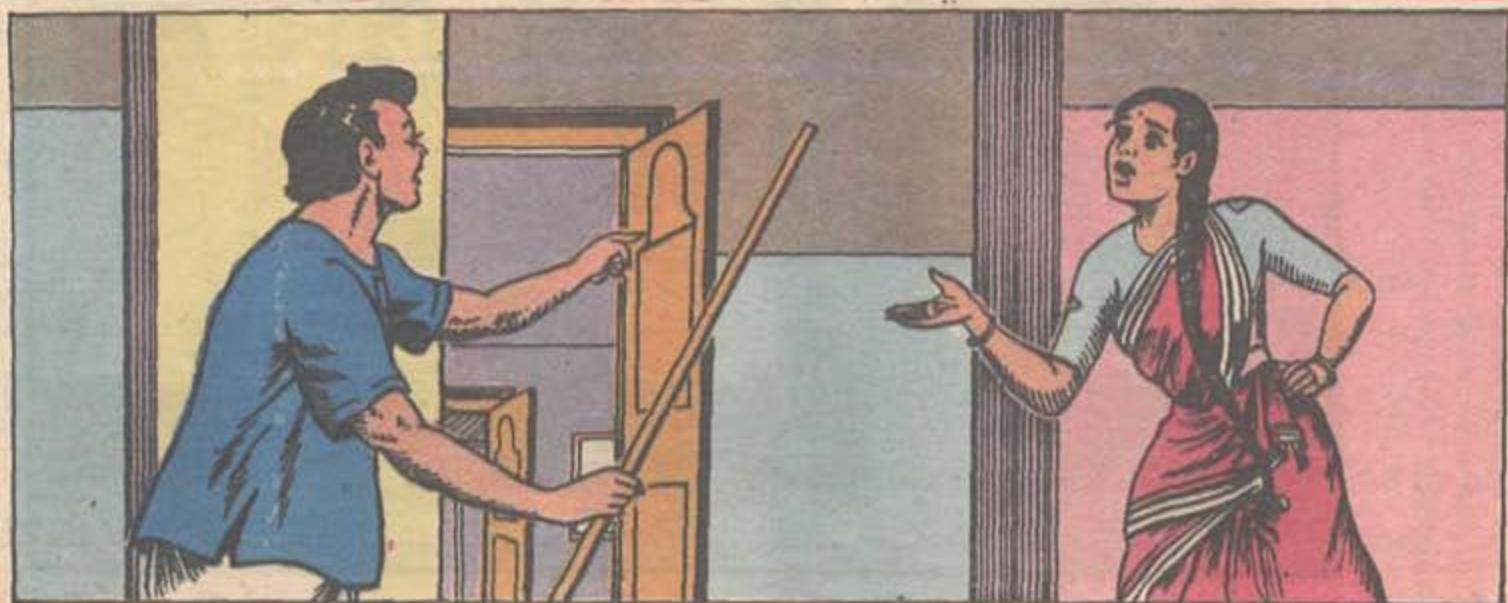
భర్త మరింత మండిపడి గంగమ్మను నాలుగు తన్నాడు.

జరిగిన మోసం బయటపడింది.

“అసలు నువ్వు కుంపటి ఎందుకు మార్చాలి?” అన్నది గంగమ్మ.

“నా ఇష్టం. సాంత అన్నకు తిండి పెట్టని దానివి, రేపు నావాళ్లు వస్తే కూడా ఇంతే చేస్తాపు. పో, బయటికి,” అని భర్త గంగమ్మను బయటికి గెంటి తలుపేసుకున్నాడు.

అనంతయ్య తన చెల్లెలు ఇంటి నుంచి తెచ్చుకున్న బియ్యంలో రూపాయలుండటం చూసి, తన చెల్లెలి ప్రేమను తెగ మెచ్చుకుని, ఆ దబ్బుతో బండీ, ఎద్దూ కొని సంతోషంగా దారి పట్టాడు.

వార్తలలో బాలలు

బాలరాయబారులు!

జపానులోని ప్ర్యూకో నగరంలో గత జూలై 24 నుంచి ఆగస్టు 4వ తేదీ వరకు ఐదవ 'ఆసియా - పసిఫిక్ బాలల మహాసభలు' జరిగాయి. ఆ సభలలో 40 దేశాల నుంచి 300 మంది బాలబాలికలు పాల్గొన్నారు. అ సమావేశాలను 'జూనియర్ ఛాంబర్ ఇంటర్నేషనల్' నంష్ట ఏర్పాటు చేసింది. ప్రపంచ దేశాలలోని 'జేసీ'ల పిల్లలు ఆ సమావేశాలలో పాల్గొన్నారు. మన దేశం నుంచి వెళ్లిన ఎనిమిది మంది బాలల బృందానికి మద్రాసుకు చెందిన పన్సెండెశ్చవి.గణేశరత్నం నాయకత్వం వహించాడు. గణేశరత్నం మద్రాసు మొగప్పేర్లోని డి.ఎ.వి. పారశాలలో 8వ తరగతి చదువుతున్నాడు.

సమావేశాల నుంచి తిరిగివచ్చిన వెంటనే గణేశరత్నం మన 'చందులు' కార్యాలయానికి వచ్చి, అల్పమ్ చాపి తన జపాను అనుభవాలను ఉత్సహంగా వివరించాడు.

గణేశరత్నంలో పాటు వెళ్లిన ఏడుగురు మిత్రులూ ఒక జపాను కుటుంబంలో విడిది చేశారు. వీళ్లకు ఒకటి రెండు జపాను భాషా పదాలు, వాళ్లకు కొన్ని ఇంగ్లీషు మాటలు తప్ప మరేచు రాదు. 'అయితే మాత్రం ఏం? సైగలతోనే హాయిగా మా పనులు చేసుకున్నాం,' అన్నాడా కుల్రాడు. సమావేశాలకు హజ రయిన పిల్లలు ఆయా దేశాలకు ప్రత్యేకమైన జానపద నృత్యాల వంటి సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను ప్రదర్శించారు. ఆయా దేశాల సాంప్రదాయ దుస్తులుధరించి ఒకనాడు వచ్చారు. గణేశరత్నం దుస్తులు చాలా నిరాదంబరంగా కనిపెంచాయి. (చిత్రంలో ఉన్నది ఆ ఫోటోనే) ఒకరోజు ఇకె బేనా, జూడో, ఉరిగ్గి వంటి క్రీడల ఆధార సూత్రాలను నేర్చారు. ఇక వినోదయాత్రలంటారా? "గ్రిన్ల్యాండ్స్," 'అమ్యూజిమెంట్ పార్క్', 'మెరిన్ల్యాండ్స్', 'స్పెన్ వరట్ట్', 'మూర్ఖజియమ్', 'డాల్ఫిన్ పో' మొదలైన వాటిని చూశాము. బుల్లెల్ త్రియినలో ప్రయాణం చేశాము," అని చెప్పాడు గణేశరత్నం.

సమావేశం అథరి రోజున ఆమోదించిన తీర్మానం గురించిన జ్ఞాపకం గణేశరత్నం మనసులో ఇంకా చెక్కుచెదరకుండా ఉన్నది: "బాలరాయబారు లమైన మేము, అందమైన ఈ భూమిని ముందు తరాల కోసం రక్షించగలమని

ప్రమాణం చేస్తున్నాము. మా మాతృదేశాల అందచండాలనూ, సంస్కృతులనూ పరస్పరం పంచుకోవడానికి ఇక్కడ సమావేశమయ్యాము. దేశ నరిహాద్ధులను అధిగమించి, ఈరోజు మిత్రులతో కలిసి ప్రపంచ భవిష్యత్తు కోసం మా అభిప్రాయాలనూ, అనుభవాలనూ ఒకరు పంచుకుంటున్నాము. మా జీవన తీరాలను శాంతి, స్నేహ తరంగాలు స్వీచ్ఛస్తున్న అనుభూతి చెందుతున్నాము. ప్రపంచంలో శాశ్వతమైన శాంతి నెలకొనడానికి మా స్నేహ బంధాలను పటిష్ఠం చేసుకుంటున్నాము.” “భూమి అనే ‘అంతరిక్షమోక్షమ’ నడవగల అద్భుతమైన సారథులు ఈ బాలలు. వీరిలో కొండరు మునుముందు నాయకులై ప్రపంచ శాంతిని నెలకొల్పగల ధీరులు కూడా ఉన్నారు!” అని ఆ సమావేశం పేర్కొన్నది. అరుదైన అవకాశాన్ని సద్యానియోగం చేసుకుని ఆ సమావేశాలలో పాల్టాన్సుగా ఒకశరత్కొన్ని అభినందిస్తున్నాము. మునుముందు మరిన్ని విజయాలు సాధించాలని ఆశనూ, శుభాకాంక్షలు అందజేస్తున్నాము.

నాలుగేళ్ళ కారు ట్రైవర్!

ట్రైవర్ సీట్లో కూర్చుని, స్టోరింగ్ పట్టుకుని తిప్పుతూ కారు నడవడానికి ఉత్సాహపడుని పిల్లలంటూ ఉండరు. అటువంటి వారిలో ప్రైదరాబాదుకు చెందిన చిన్నారి జూహీ అగర్యాల్ ఒకతె, ఇవాళ ఆ పాప కారులో ఒంటరిగా కూర్చుని స్టోరింగ్ పట్టుకుని, ప్రైర్ చేసి హాయిగా నడుపుకుంటూ వెళ్ళగలదు. ఇంతకూ ఆ పాప వయస్సు నాలుగేళ్ళే! అది విశేషం! జూహీకి బొమ్మ లంట ప్రాణం. అందులోనూ ‘రిమోట్ కంట్రోల్’గల బొమ్మల పట్ల ఆ పాపాయి చూపిన ఆసక్తిని పసికట్టిన ఆమె తల్లి దండ్రులు ఆమెకు ట్రైవింగ్ నేర్చాలని నిర్ణయించారు. ఆమెను ట్రైవింగ్ సూక్ష్మలో చేర్చించారు. స్టోరింగ్ పట్లడం, గియర్ మార్పుడం ఆమె త్వరగా నేర్చుకున్నది. ఆ తరవాత ట్రాఫిక్ రూల్స్, సిగ్నల్స్ గురించి నేర్చుకున్నది. ఇప్పుడామె ఒంటరిగా కారు నడవగలుగుతున్నది! పెద్దయ్యక తల్లిని కారులో చాలాదూరం తీసుకువెళ్ళాలన్నది జూహీ ఆశ. ప్రమోద్కుమార్ - వనిత దంపతుల కూతురుయిన జూహీ మూడేళ్ళు నిండక ముందే ఈత నేర్చుకున్నది. ఇప్పుడు పన్నెందు అదుగుల ఎత్తు నుంచి సీళ్ళలోకి దూక కలుగుతున్నది!

పిల్లలకు మరొక సంతోషమైన వార్త! మైసూరు విశ్వవిద్యాల యానికి చెందిన ఒక మొకానికార్ ఇంజనీరు పిల్లలకని ప్రత్యేకంగా ఒక కారు నిర్మించాడు. ‘టూయిమోట్’ అనే ఆ కారు 35 సి.సి. పెట్రోల్ ఇంజనుతో నడుస్తుంది. 85 కి.గ్రా. బరువును తీసుకెళుతుంది. దీని ధర దాదాపు 15,000 రూపాయలు.

కులప్రీగోబతనం

సింగపరంలో సంపన్నరైతు చంద్రయ్య, తన ఒకగొనాక్క కూతురు సుమతి వివాహం త్వరగా జరిపించాలన్న ఆలోచనలో వున్నాడు. తన దూరపుబంధువు శేషగిరి కొడుకు నరేంద్రుడు, ఆమెకు అన్ని విధాలా తగిన వరు దని చంద్రయ్య అభిప్రాయం. కానీ, నరేంద్రుడు సామాన్య కుటుంబికుడు. చంద్రయ్యదే రెండెకరాల పాలం కొలుకు తీసుకుని వ్యవసాయం చేస్తూ, తల్లిదండ్రులను పోషించు కుంటున్నాడు.

కూతురు పెళ్ళి ప్రస్తావన వచ్చినప్పుడు, చంద్రయ్య భార్య పార్వతమ్మ, "మన పాలం కొలు మీద వచ్చే ఆదాయంతో బతికే నరేంద్రుడికి, అమ్మాయిని కట్టబెట్టాలని మీరెందు కాలోచిస్తున్నారో, నా కర్ణం కావడం లేదు. నా స్నేహితురాలు దుర్గాంబ కొడుకు వీరాజు మంచి అందగాడు, మనలాగే పెద్ద ఆస్తి వరుడు. ఆ సంబంధం అయితే, మన

అంతస్థుకు అన్ని విధాలా తగిన విధంగా వుంటుంది," అన్నది.

చంద్రయ్య, భార్య మాటలకు విసుగు పడుతూ, "నరేంద్రుడేం అనాకారికాదు. ఆస్తి మాటకొస్తే మన ఆస్తిపొస్తులు మన అమ్మాయివే గదా! భార్యాభర్తలంటే కాడికి కట్టిన ఎద్దులజతలంటివాళ్ళు. వాళ్ళ మధ్య వుండ వలసింది ముఖ్యంగా కలుపుగోలుతనం! నరేంద్రుడి నడవది, ఇతరులతో అతడు వ్యవహరించే పద్ధతి చూశాకనే, అతడు అమ్మాయికి తగిన జోడి అవుతాడన్న నమ్మకం కలిగింది," అన్నాడు.

"నా స్నేహితురాలి కొడుకు వీరాజు, కలుపుగోలుతనం అంటే తెలియనంత అమాయకుడూ, అనాగరీకుడూ అనా మీ ఉద్దేశం?" అంటూ రుసరుసలాడింది పార్వతమ్మ.

దీనికి చంద్రయ్య చిన్నగా నవ్య, "నే నలా అనలేదు. సరే, నరేంద్రుణ్ణే, వీరాజునూ

పరీక్షించాకే ఎవరికి అమ్మయి నివ్వాలో తెల్పు కుండాం. ఇది నీకు ఇష్టమే గదా?" అని అడి గాదు.

పార్వతమ్మి ఇష్టమే నన్నట్టు తలాదించింది. మర్మాదు చంద్రయ్య, వీరాజును పిలిచి, పక్కడూ జో జరిగే సంతనుంచి, ఒక మంచి ఎద్దు జతను ఎంపిక చేసి కాని తోలుకురమ్మని దబ్బిచ్చి, "చూడు, బాబూ! ఎద్దుల మధ్య మంచి కలుపుగోలుతనం వుండాలి. అలాకాక పోతే మన వ్యవసాయప్పనులకు పనికిరావు. జాగ్రత్తగా చూసి మరి కొనుకురా!" అని పోచ్చి రించి పంపాదు.

వీరాజు సూర్యదయంతోనే లేచి, సంతకు వెళ్ళాడు. అక్కడ చాలా ఎద్దు జతలు అమ్మకానికున్నావి. వాడు వాటిని పరీక్షగా చూస్తూ

చాలాసేపు తిరిగి చివరకు, ఎద్దను అమ్మజూపిన ప్రతి బేరగాళ్లి, "ఎద్దుకేం, చూడడానికి చాలా ముచ్చటగా వున్నవి. అయితే, ఈ ఎద్దుల మధ్య కలుపుగోలుతనం వున్నదా? అలా వుంటేనే, నెను బేరం చేసి కొంటాను!" అని అడగసాగాదు.

బేరగాళ్లు, వీరాజు మాటలు ఏని, "ఇతడు ఎద్దను కొనడానికి వచ్చాడా? లేక మతి చలించిన మనిషా?" అనుకుంటూ తమలో తాము నవ్వుకోసాగారు.

వీరాజు, మధ్యహ్న భోజనం వేళకల్లా చంద్రయ్య దగ్గరకు తిరిగి వచ్చి, "సంతలో అమ్మకానికి వచ్చిన ఎద్దు చాలా వున్నవి. కాని, కలుపుగోలుతనం వున్న ఎద్దు జత కావాలని నేను, బేరగాళ్లనడిగితే, వాట్టు నా

కేసి వింత పదుతున్నట్టు చూడదం మొదలు పెట్టారు. నాకు తల తీసేసినట్టుయింది! మర్యాద తెలియని అలాంటి వాళ్ళతో ఎడ్డ బేరమేమిటని అక్కణ్ణించి తిరిగివచ్చాను,” అని చెప్పాడు.

ఆ తర్వాత చంద్రయ్య, నరేంద్రుడికి కబురు పంపి, పీరాజుకు చెప్పినట్టే చెప్పి సంతకు పంపాడు.

ఆ సాయంత్రమే నరేంద్రుడు, ఈదూ జోడూ తోపాటు చూడ ముచ్చుటగా వున్న ఒక ఎడ్డ జతను సంతనుంచి తోలుకువచ్చి, చంద్రయ్య వాకటి ముందు నిలబెట్టాడు.

చంద్రయ్య వాటిని చూసి తృప్తిగా తలా దించి, “ఎడ్డయితే భేషమగ్గా వున్నాయి. కానీ, ఇవి కలుపుగోలుగా బండిని లాగగలవని నీ కెలా తెలుసు?” అని అడిగాడు.

“ఆ సంగతి తెలుసుకున్నాకే, పీటిని బేర మాది కొని తోలుకువచ్చాను,” అన్నాడు నరేంద్రుడు.

వీధిగుమ్మంలో నిలబడి, ఈ సంభాషణ అంతా వింటున్న పార్వతమ్మ వేళాకోథం

చేస్తున్నట్టు, అది ఎలా తెలుసుకున్నావే మాచెవిని వేస్తే, విని సంతోషిస్తాం!” అన్నది.

ఇందుకునరేంద్రుడు, “కొనబోయే ముందు కాడికిరెండు ఎడ్డనూ కట్టి చర్చాకోలుతో, ఒక దాన్ని అదిలించాను. అది కదిలిన క్షణానే రెండోది కూడా కదిలి బండిని ముందుకు లాగింది. వాటి మధ్య కలుపుగోలుతనం అంటే ఇదేగదా!” అని ఎడ్డను పాకలో కట్టియ్య డానికి తోలుకు వెళ్ళాడు.

గొడ్డపాక కేసి వెళుతున్న నరేంద్రుడికేసి ఎంతో మెచ్చుకోలుగా చూస్తున్న పార్వతమ్మతో, చంద్రయ్య, “చూశావా మరి, పీరాజుకీ, నరేంద్రుడికి వున్న తేడా? మాటలకు అర్థం తెలియని వాడంటూ ఎవడూ వుండదు. కానీ, సందర్భాన్ని బట్టి నరేంద్రుడు నెగ్గు కొచ్చాడు. పీరాజు చిత్తుగా ఓడిపోయాడు,” అన్నాడు.

“ఆ మాత్రం గ్రహించలేనా ఏమిటి! అమ్మాయికి నరేంద్రుడి చేత ఆ మూడుముళ్ళూ త్వరలో వేయించండి,” అన్నది పార్వతమ్మ సంతోషంగా.

ప్రకృతి వింతలు:

తేనెటీగ శిలాజం

బదుకోట్ల సంవత్సరాలకు పూర్వం తేనెటీగ ఉన్నదా? ఉన్నదనే చెబుతున్నారు జర్మనీకి చెందిన పురాతత్వ శాస్త్రవేత్తలు. ఈఫాల్ ప్రాంతంలో ఒక రాతిపార మధ్య లభించిన చిన్న తేనెటీగ శిలాజాన్ని దినికి అధారంగా చెబుతున్నారు వాళ్ళు. ఈ శిలాజమే ప్రపంచంలో కెల్లా దాలా ప్రాచీనమైనదని వాళ్ళు అభిప్రాయ పడుతున్నారు. 9 మి.మీ. పాదవుగల ఆ ఈ శిలాజం కొద్ది తేడాలో ఈనాటి అభివృద్ధి చెందిన తేనెటీగలాగే ఉన్నది!

రాక్షస బల్లి గుడ్లు!

చైనాలో 7 కోట్ల 50 లక్షల సంవత్సరాలకు పూర్వం నాటి రాక్షసబల్లుల (డినోజార్) గుడ్లూ, అమెరికాలో 14 కోట్ల 50 సంవత్సరాలకు పూర్వం రోజుల నాటి రాక్షసబల్లుల గుడ్లూ కనుగొన్నారు, చైనాలో పొనాన నమీపంలో లభించిన ఒక జత గుడ్లను జర్మనీలోని హనోవర పరిశోధన సంస్థకు పంపారు. అక్కడ ఆ గుడ్లలోపల శిలాజంగా మారిన పెండాలు ఉన్నా

యేమోనని పరిశోధనలు జరుపుతున్నారు. అమెరికా దెన్వర్ సమీపంలో లభించిన వగిలిన గుడ్లు పెంకు లోపలి భాగంలో శిలాజంగా మారిన పెండంగానీ, సానగానీ ఉన్నట్టు పరిశోధనల ద్వారా తెలియవ చ్చింది. అంతకు పూర్వం కాలరోడో ప్రాంతంలో ఇలాంటివే ఆరు గుడ్ల పైపెంకులు లభించాయి. ఉటాలో లభించిన రాక్షసబల్లి గుడ్లు పరిమాణంలో కోడి గుడ్లు కన్నా కాస్త పెద్దదిగా ఉన్నది.

తమిళనాడులో 'పండ్లగబ్బిలం!'

గిన్నిస్ బుక్ ప్రకారం ప్రపంచంలో అరుదైన మూడు రకాల గబ్బిలాలలో, పండ్లగబ్బిలం, ఒకటి. నలశై అయిదు సంవత్సరాలకు పూర్వం ఎ.ఎఫ. పాటన అనే ఒక పక్కి శాస్త్రజ్ఞుడు తమిళనాడు పడమటి కొండ లలో ఈ పండ్లగబ్బిలాన్ని చూసి దాన్ని 'బొంబాయి నేచురల్ హాస్టర్ స్ట్రైట్స్, తీసుకువెళ్ళాడు. అక్కడ దానిని పరిశీలించిన శాస్త్రజ్ఞులు అది చాలా అరుదైన జాతికి చెందినదని దానికి నుపుసిద్ధ పక్కి శాస్త్రజ్ఞుడు దా॥ సలీం అలీ పేరు పెట్టారు. ఈ సంవత్సరం బొంబాయి సంష్టకు చెందిన ఒక శాస్త్రజ్ఞుడూ, ఇంగ్లాండు పోరినన జూవలాజికల్ మూడుజియంకు చెందిన ఒక శాస్త్రజ్ఞుడూ ఒక పండ్లగబ్బిలాన్ని తమిళనాడులో అదే ప్రాంతంలో కనుగొన్నారు. ఈ రెండు సంష్టలూ గబ్బిలాల గరించి పరిశోధనలు జరుపుతున్నాయి.

Say "Hello" to text books and friends
'Cause School days are here again
Have a great year and all the best
From Wobbit, Coon and the rest!

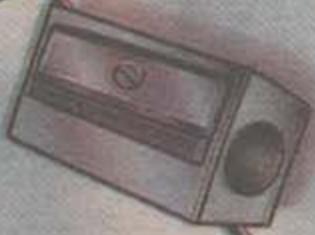

It's time to go back to school again. Time for text books. Time for games. Time to meet old friends. And make new ones. Time to start studying again. Because there's so much to learn about the world around you.

From all of us here at Chandamama, have a great year in school. And remember to tell us what you've learnt everyday, when you come home from school !

SUPER
RUBBER

THE
HANDAMAMA
COLLECTION

G 1246

ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 100/-

ఈ పోటీల వ్యాఖ్యలు 1993 డిసెంబర్ నెల సంచికలో ప్రకటింపబడును.

M. Natarajan

M. Natarajan

*పై ఫోటోలకు సరియైన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలో గానీ, చిన్న వాక్యంలో గానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం ఉండాలి.) *అక్కోబర్ నెల 15వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. *మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అశ్వత్థమంగా ఉన్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 100/--లు బహుమానం. *వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టు కార్డుపైన రాసి, ఈ అప్రసుకు పంపాలి: చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు - 600 026.

ఆగస్టు నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో : ఇద్దరిదీ ఏడని బంధం!

రెండవ ఫోటో : ఇందులో బంధిస్తే అందం!!

వంపినవారు : వి. వాణికృష్ణ 1-10-5 అశోక నగర్, హైదరాబాదు - 500 020 (ఆం.ప్ర)

బహుమతి మొత్తం రు. 100/- నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

చందమామ

ఇండియాలో సంవత్సర చందా : రూ. 48.00

చందా పంపవలసిన చిరునామా :

డాల్ఫ్స్ ఎజన్సీన్, చందమామ బిల్లీంగ్స్, వడపథిని, మద్రాసు - 600 026

Printed by B.V. REDDI at Prasad Process Private Ltd., 188 N.S.K. Salai, Madras 600 026 (India) and Published by B. VISWANATHA REDDI on behalf of CHANDAMAMA PUBLICATIONS, Chandamama Buildings, Vadapalani, Madras 600 026 (India). Controlling Editor: NAGI REDDI.

The stories, articles and designs contained herein are the exclusive property of the Publishers and copying or adapting them in any manner will be dealt with according to law.

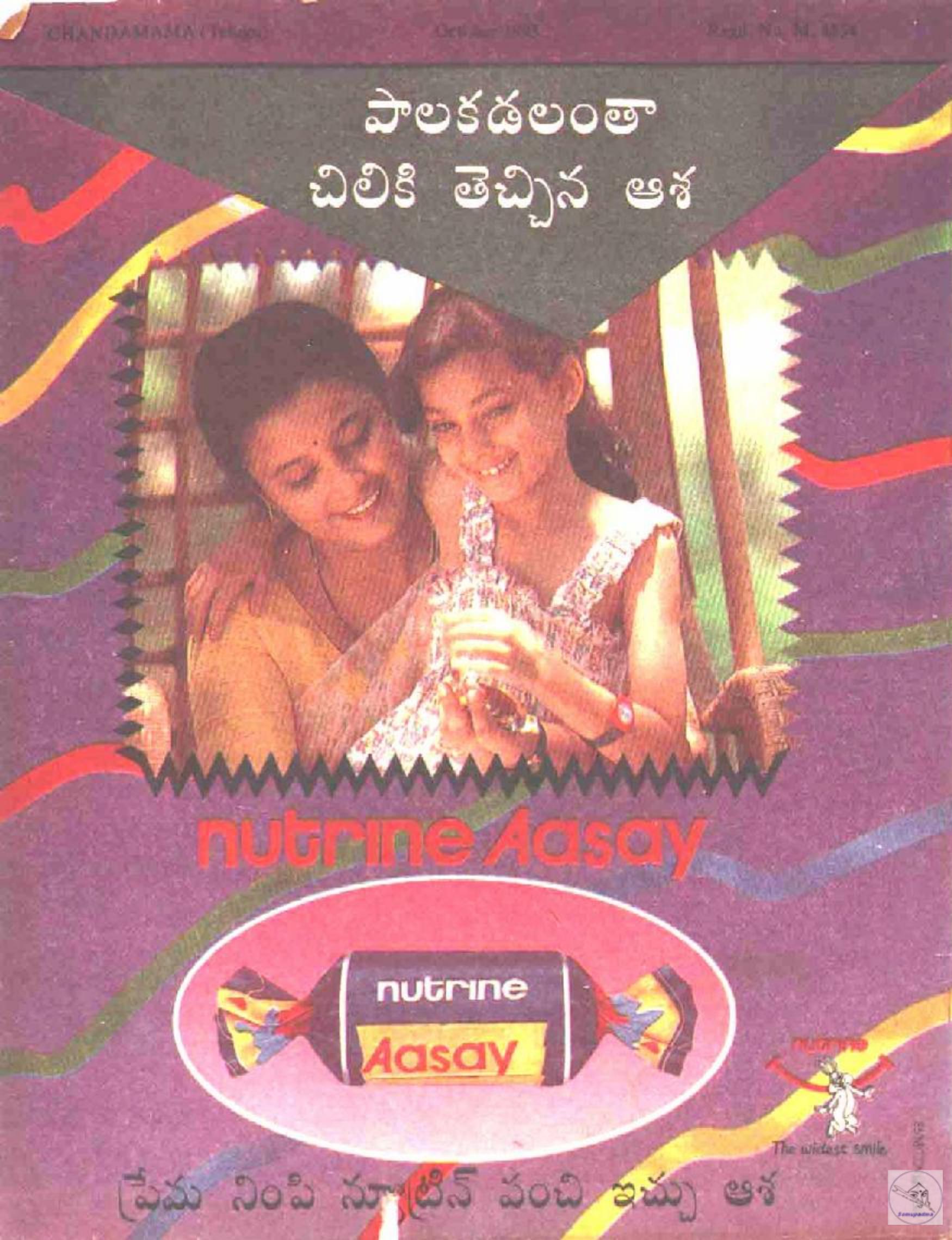
YOU'LL DROP

Everything for **BAKEMAN'S**

MILK DROPS

ప్రేమకడలంతా
చిలికి తెచ్చిన ఆశ

nutrine Aasay

nutrine

Aasay

Nutrine

The widest smile.

ప్రేమ నింపి నూత్రిన్ చంచి ఇచ్చు ఆశ

